

QUADERNS DE PASTORAL

DESEMBRE 1973

27

La missió obrera a Barcelona
El Secretariat d'Universitaris Cristians
Per a una història de la JOC
Darrers dies de Joan Alsina
Antologia: Josep Carner

PRIMERA PLANA	
Profetisme i govern eclesial	569
Causas d'ambigüitat	571
QUESTIONS	
Què pot aportar l'ACO a la Missió Obrera. - <i>Josep M. Galbany</i>	574
El Secretariat d'Universitaris Cristians. - <i>Salvador Pié</i>	585
Etape diaconal al bisbat de Girona. - <i>Joan Busquets</i>	599
TESTIMONI	
Darrers dies d'en Joan Alsina, a Xile. - <i>Modest Prats</i>	609
Per a una història de la JOC. IV. La dècada dels 60 (I part). - <i>Josep Castaño</i>	619
ANTOLOGIA	
Josep Carner i Puig-Oriol, «Príncep dels poetes»	637
QUATRE VENTS	
Jaume Camprodon, bisbe de Girona. - <i>J. T.</i>	667
València: Coronacions a la Mare de Déu. - <i>Antoni Signes</i>	670
D'ACÍ i D'ALLÀ	672
Barcelona	676
Girona	679
Tarragona	680
Urgell	681
València	683
TEMPS OBERT	
Mercadeig d'homes al segle XX	685
La dona a l'Església	686
El pare Arrupe i els ex-alumnes	689

PRIMERA PLANA

PROFETISME

I GOVERN ECLESIAL

Les vicissituds que passa la vida de la societat afecten o, si més no, han d'afectar la consciència dels cristians i sobretot la responsabilitat dels seus portantveus jeràrquics. De vegades, no cal dir-ho, les vicissituds són autèntiques batzegades que arriben a fuetejar els valors més fonamentals de l'home.

Sortosament, les reaccions de les consciències que acusen l'impacte del trasbals i que reivindiquen la grandesa del rostre humà lacerat, es van fent, cada dia, malgrat les circumstàncies, més freqüents i més extensives dins dels diferents estrats del cos eclesiàstic.

Sofrim, però, encara, constantment el llast que sembla frenar aquelles intervencions que, per la seva signi-

ficació òbvia, haurien de ser les primeres, les més exemplars, les més lliures. Aleshores, hom sospita que hi ha una certa passivitat o una determinada al·lèrgia respecte a la informació que cal cercar moltes vegades per mitjà de vies que no posseeixen cap aval legalitzat; hom comprova que resulta sovint molt costós i, de fet, inexistent, el moment d'atendre públicament i amb urgència les necessitats del cos social sobtadament accidentat; hom imagina que són necessàries massa gestions de cara a pressionar les preses de posició que són considerades indispensables; hom pensa que no s'arriben a trobar amb facilitat les paraules originals de l'Església amb la seva càrrega profètica... En definitiva, hom pateix, esperant amb ansietat. I hom tem que hi hagi pobresa d'impostació profètica o senzillament de decisió profètica.

Amb tot, s'han produït recentment diverses intervencions. Després de moments d'ansietat, certament. Però, ens cal aplaudir els gestos que comporten una opció de defensa dels drets de l'home. Amb la mateixa llibertat amb què hom xiula les males jugades de complexitat, encara que sigui inconscient, amb els mecanismes opressius.

És un seguit de circumstàncies el que fa pensar que és necessària la consolidació d'una fesomia eclesial autènticament profètica. L'exigència demana les seves condicions. Una d'elles, potser, és la de captar a fons allò que formulava Schillebeeckx amb aquests termes: «Jo no puc veure mai en una norma abstracta el que he de fer o el que no he de fer aquí i ara.»¹ És a dir, una fesomia profètica demana una atenció incisiva sobre el que passa, per tal de beure en la deu dels esdeveniments els imperatius que dicten les decisions més evangèliques.

1. *Vegeu Dios, futuro del hombre*, Ediciones Sígueme.

Aquesta exigència va unida, entenem, a un estil de govern eclesial que sembla encara inèdit i a una animació profètica que ha de predominar per damunt de les tàctiques diplomàtiques o calculadores. El govern eclesial hauria de ser més capaç d'afrontar amb urgència els problemes que presenten el signe de la urgència. I l'estil hauria de ser el d'Amós i no el del sacerdot del temple oficial que voldria apagar la veu incordiant del profeta de Judà.

CAUSES D'AMBIGÜITAT

Alguns medis informatius, fent-se ressò d'un ample estat d'opinió, han recollit el malestar que han experimentat un bon nombre de sectors, dins i fora de l'Església, arran dels «silencis» o de les «manques de claredat» d'algunes intervencions eclesiàstiques a propòsit de Xile. S'han produït, tanmateix, actituds ambigües, és a dir, capaces de tenir més d'una interpretació, i, per tant, fosques.

En fer l'anàlisi de les ambigüitats, hom hi pot trobar, entre altres, les causes següents:

La influència d'una determinada moral: Sovint pretenen fonamentar el comportament dels cristians sobre valors abstractes, despresos de la història i de la comprensió de la història, com si quedessin flotant en un món idealista de bones intencions. Un dia, amb motiu d'una situació determinada, no analitzada en el seu significat històric, hom mira de testimoniar la solidari-

tat; l'endemà, la justícia; l'endemà passat, la llibertat, sense efectuar davant la història una elecció global de signe ètic, que sigui capaç de donar contingut concret i intel·ligible als valors morals concrets. Perquè no és del tot impossible que en nom d'uns valors abstractes, invocats verbalment, es faci opció precisament per allò que ofega d'entrada els mateixos valors.¹

La situació on es col·loca el qui intervé. Les crítiques que la jerarquia xilena havia formulat sobre el règim Allende se situaven a l'exterior del corrent socialista. Com ho fa notar Fèlix Lacambre, el risc que té ara la jerarquia xilena és el de formular les crítiques de la política dels militars, des de l'interior, donant proves d'adhesió al sistema, fins i tot, amb la bona intenció que en facin més cas.²

L'opció de l'Església més favorable als sistemes que la protegeixen que no pas als sistemes més respectuosos de l'home. «Fins ara —escrivia R. Garaudy—³ passa com si l'Església judiqués els homes, els polítics, els règims, d'acord amb l'actitud que mantenen amb relació a l'Església, és a dir, segons el lloc que reserven, dins l'Estat, a la religió. Massa sovint hom prefereix la defensa de l'Església a la defensa de l'home. L'Església es posa aleshores al costat d'aquells que la defensen, fins i tot quan la defensa esdevé un mitjà per a aixafar l'home... Tot esdevé com si l'Església fos un fi en ella mateixa i no un medi per a fer visible l'esperança.»

L'ambigüitat de les mateixes paraules. No fa massa dies llegíem el propòsit d'un prelat que volia conjugar

1. Vegeu Ph. WARNIER, *Le drame chilien et la morale chrétienne*, «La Croix» 29-IV-1973.

2. «La Croix», 13-X-1973.

3. «Concilium» núm. 35.

«lleialtat absoluta» al poder amb «llibertat evangèlica»; acceptació d'un càrrec en un organisme estatal amb l'afirmació que les normes de la Conferència episcopal eren vinculants per la seva consciència —la qual precisament ha posat reserves a l'acceptació de càrrecs semblants... Això fa pensar en l'ensenyament que Stanislavski donava als seus deixebles: poder dir més de vint coses diverses amb una mateixa expressió, com «bona nit»; un «bona nit», igual a «vine»; un «bona nit» igual a «ves-te'n»; un «bona nit» igual a «potser demà», etc.

Desitgem en els nostres actes més claredat.

Als amics subscriptors:

En arribar a aquest darrer número de l'any, us desitgem de nou una autèntica celebració del Nadal i un bon any nou.

QUADERNS DE PASTORAL

QUÈ POT APORTAR L'ACO A LA MISSIÓ OBRERA

ACO (Acció Catòlica Obrera) de la diòcesi de Barcelona, sol fer una jornada de reunió de tot el moviment el 12 d'octubre. Allí es troben els membres dels diversos equips de revisió de vida i tracten alguna qüestió triada prèviament a partir dels suggeriments dels equips. Hem cregut que interessarà força els nostres lectors el tema presentat aquest any per un dels consiliaris amb la col·laboració de diversos militants. Donem la part central de l'exposició tal com va ser desenrotllada (llevat d'alguna petita omissió per raons òbvies...).

Presentació: realitat pastoral de la diòcesi de Barcelona

La realitat actual de l'Església de Barcelona té tres maneres d'arribar pastoralment al món obrer:

- el treball pastoral a les parròquies populars.
- els moviments apostòlics de l'Acció Catòlica Obrera.
- les noves formes missioneres que van des d'una concepció diferent de la parròquia fins a l'experiència dels capellans en el treball.

Hi ha diferents raons que fan necessària una nova actitud missionera dins l'Església. Però n'hi ha una que afecta el conjunt dels cristians: l'escàndol d'una societat dels beneficis de la qual han quedat marginats els obrers, els quals són explotats per forces econòmiques i polítiques que sovint han aparegut amb la connivència de l'Església. I com a conseqüència d'aquest pecat eclesial la classe obrera ha quedat al marge de la mateixa Església o en oposició oberta contra ella. No es pot negar que tal o tal altre obrer hagi pogut continuar integrat a tal o tal altra parròquia, però en la major part dels casos ha estat a base de renunciar al color de la seva classe. I encara que avui el panorama és menys descoratjador que en altres temps, podem continuar afirmant sense embuts que la classe obrera com a tal continua allunyada de l'Església.

Això ens fa pensar en un nou replantejament de la pastoral. Però, quan aquí comencem a parlar de *Missió Obrera*, no es tracta d'impulsar l'activitat missionera de tal o tal parròquia, d'aquest o d'aquell altre moviment especialitzat d'Acció Catòlica, de tal o tal altre sector de sacerdots. Totes aquestes forces missioneres ja existeixen aïlladament, tenen la seva força i donen els seus fruits. Ara es tracta de promoure un conjunt eclesial des d'on puguem intentar de presentar un *nou rostre* d'aquesta Església davant el món i aquesta mateixa Església, d'una forma comunitària al més ampla possible.

És cert —diguem-ho ja d'entrada— que cada una d'aquestes forces missioneres ha de conservar la seva peculiaritat sense confondre's amb les altres. Però hauran de cercar entre totes una

coordinació que faci reviure una Església més en consonància amb les aspiracions de la classe treballadora.

Però, on s'ha de cercar la raó cristiana —«cristològica» dirien els teòlegs— d'aquesta Missió Obrera? On cal trobar les seves arrels evagèliques i la raó més profunda de la seva existència? I encara una altra pregunta de caire diferent: Quin és el paper de l'ACO dins aquesta Missió Obrera?

La missió alliberadora de Jesucrist

Aquest treball —estructurat en quatre parts— intenta de respondre a aquestes preguntes.

Jesucrist ve a la terra en un lloc i en un temps plenament identificables. Queda emmarcat enmig d'uns problemes concrets, en unes situacions ben definides. Pel fet d'interessar-se per la societat en la qual viu, Crist entra a participar de ple en la ciutat terrestre i en les influències dels moviments religiosos, socials i polítics de la seva època. Crist, com tot ésser humà, se sent pressionat, condicionat i circumscrit per la història que li toca de viure. És un jreu de tants, sotmès als conflictes i a les aspiracions que envaeixen la Palestina del seu temps.

Per tot això, les seves actituds i la seva predicació incideixen de ple en la qüestió política del seu temps i no pot evitar d'entrar en conflicte amb els poders religiosos i polítics d'aleshores.

Per exemple, a Sant Joan trobem la gran discussió entre els escribes i els fariseus sobre la persona de Crist i el destí que li havien de donar: «Què fem? Aquest home fa molts miracles. Si el deixem fer així, tothom creurà en ell, i vindran els romans i ens destruiran el lloc sant i el nostre poble» (Jo 11, 47-48). Tan sols una observació lleugera sobre aquest text ens permet de veure que els càrrecs que se li atribueixen comencen a ésser d'ordre polític.

I quan el seu judici arriba davant el Sanedrí i davant Pilat,

aleshores pren la forma clara d'una acusació política: «Hem trobat aquest revoltant el nostre poble, prohibint de pagar tributs al Cèsar i dient que ell és el Messies Rei... Revolta el poble ensenyant per tota la Judea, des de la Galilea, on va començar, fins aquí» (Lc 23 1-2.5). I encara: «...Tot aquell qui es fa rei es declara contra el Cèsar» (Jo 19, 12).

I Pilat mateix, tot i que no reconeix la culpabilitat de Jesús, es veu forçat a condemnar-lo davant les enèrgiques pressions del sanedrí, el qual arriba a formular un repte a la fidelitat al seu càrrec governatiu: «Si el deixes anar, no ets amic del Cèsar» (Jo 19, 12). I, en conseqüència, el fet de la seva execució i de la seva mort prenen un matis polític inconfusible.

Però tot seguit ve la paradoxa. En analitzar les actituds de Jesús, el contingut del seu missatge i l'orientació que dona als seus deixebles, ens adonem immediatament que en ell no hi ha cap mena de recerca temporal ni política. El seu programa no és un programa o una estratègia d'alliberament temporal. Jesús és fonamentalment i en tota la seva amplitud un *líder religiós* que anuncia el Regne de Déu com a missatge religiós i pastoral.

«Al Cèsar el que és del Cèsar i a Déu el que és de Déu», contestarà a uns espies enviats pels sacerdots per tal de sorprendre'l en alguna cosa que serveixi de pretext per a lliurar-lo a les autoritats. I en l'autodefensa que fa davant el mateix Pilat no vacilla a afirmar: «El meu regne no és d'aquest món; si el meu regne hagués estat d'aquest món, els meus homes prou haurien lluitat perquè jo no caigués a les mans dels jueus; però, de fet, el meu regne no és pas d'aquí» (Jo 18, 36).

Què ha passat, doncs? Per què aquelles acusacions d'home polític? Senzillament: el contingut del seu missatge ja és en si revolucionari. Revolucionari sí, però no en el sentit de crear o be-neir una ciència d'alliberament, una determinada anàlisi de la realitat, sinó en el sentit de crear una resposta il·luminadora, plena d'esperança i totalment nova dins el marc de la seva època la qual venia a satisfer les aspiracions més íntimes i més populars de la gent senzilla que se li atansava. Una resposta que *no serveix com a instrument concret de lluita alliberadora*, però que fa bro-

tar en cada persona i en cada comunitat un impuls desconegut i encoratjador que *els crida a alliberar-se integralment de qualsevol mena d'opressió*, de l'ordre que sigui.

Però, quin és aquest missatge de Jesús capaç d'espantar tant els poderosos del seu temps com per declarar-lo reu de mort? Vet-aquí algunes de les grans línies del seu pensament:

— Crist Jesús proclama radicalment a Déu com a *Pare Únic* i la gent senzilla troba resposta a la insatisfacció que sent davant aquells que s'autoanomenen «pares del poble» i que s'atribueixen les garanties d'una paternitat il·limitada.

— Jesús afirma i practica la dignitat humana i la igualtat dels homes els quals troben en ell resposta als anhels de solidaritat i de participació.

— Crist fa distinció entre el que és religiós i el que és estat. Així destrueix els fonaments d'un estat teocràtic —avui en diríem «de croada»— on es confon el religiós i el civil. I així els homes que el segueixen se senten alliberats d'aquells qui diuen de si mateixos que actuen en nom de Déu però que continuen essent opressors dels homes.

— Crist afirma que la llei està al servei de l'home i no al revés. És el que manifesta amb fets arran de l'episodi emotiu de la guarició de la dona encorbada (Lc 13, 10-16), obra precisament en dissabte amb les ires del cap de la sinagoga on va fer la guarició. També en el guariment de l'hidròpic (Lc 14, 1-6) on prèviament planteja la qüestió de la licitud de fer aquesta obra en dissabte, etc., etc... I no oblidem la defensa que fa dels apòstols quan, empesos per la gana, s'atreveixen a collir espigues en aquest dia sagrat. Així els més senzills forçosament s'havien de sentir alliberats de totes aquelles imposicions costumistes que els impediien la fidelitat a la vida.

— Crist crida els pobres a formar el seu Regne —les Benaurances en són un exemple— i ells troben així revaloritzada la seva força social, de comunitat popular, menyspreada fins aleshores i oblidada dins els textos antics de la Bíblia, malgrat que els antics profetes, feia segles, havien clamat vigorosament per ella.

Amb aquest missatge i l'adhesió a la seva persona, Jesús pretén crear un *home nou*. Però un home nou és un ésser perillós davant una societat envellida. No encaixa amb unes estructures creades a l'empar del poder establert, cosa que sabien molt bé tots aquells qui defensaven els seus privilegis a través d'una falsa mística de legalismes detallistes, de diferències socials, d'absolutismes... Per això, els privilegis, units gairebé tots en classe dominant, no troben cap altra sortida que acusar Jesús precisament d'allò que ell no va voler ésser mai i que sempre va refusar expressament: un líder polític, és a dir, un home que pretenia un poder per tal d'enfrontar-lo a un altre poder i instaurar així un nou ordre temporal.

La missió de Crist aplicada a la Missió Obrera

De tot el que acabem de dir ja es dedueix en part allò que sembla que haurien d'ésser les línies de força de la Missió Obrera.

Cada u de nosaltres viu més o menys compromès en la lluita obrera per un canvi del sistema. Uns, perquè la situació no els permet altra cosa, fan la seva acció dins la família o entre les seves amistats. D'altres estan vinculats amb una escola a través d'alguna associació de pares. D'altres, finalment, participen en organitzacions de barri o en altres de més compromeses. És en aquests nivells —la família, l'associació, etc.— que cada militant d'ACO o cada militant creient haurà de cercar justament amb els altres obrers la reflexió necessària per tal de decidir el camí concret més convenient a la classe obrera.

Però no correspon a la Missió Obrera ni a l'Església el fet d'indicar o determinar quina és la ciència, la ideologia o l'estratègia que ens condueixen a la victòria del món obrer. I en aquest sentit la missió obrera no pot, ni ha d'assumir, funcions de líderat en el moviment obrer i les seves opcions polítiques.

Què ha d'ésser, doncs, la Missió Obrera

Aplicant tot el que acabem de dir sobre la missió alliberadora de Jesucrist, em sembla que la Missió Obrera ha d'ésser una comunitat d'obers creients que, fidels a la seva classe, proclamïn i eduquin els homes en aquells valors evangèlics amb els quals Crist va voler transformar les persones, creant uns homes nous que forçosament hauran d'incidir en la formació d'una societat nova. Aquesta educació evangèlica ha de donar resposta a les necessitats d'*alliberament integral* que té l'home i, en conseqüència, també haurà de transmetre el *mordent sociopolític* de l'Evangeli, traslladada a les injustícies d'avui. I en aquesta acció evangelitzadora haurà d'adquirir un relleu especial no una comunicació qual-sevol del missatge cristià, sinó aquella que *es realitza a partir de la vida concreta* que el militant cristià comparteix amb els seus companys o companyes.

Què ha d'aportar l'ACO a la Missió Obrera

L'ACO és un moviment d'Església. Com a tal ha rebut la missió de Crist de transformar persones, d'anar creant aquests homes nous que acabem d'afudir. Uns homes nous que estiguin presents en els problemes del seu temps i del seu lloc, d'acord amb la seva vocació, inclinació o capacitat, seriosament compromesos en tot allò que toquen diàriament, per petit que sigui —tant se val—, i dels compromisos més simples fins a aquells que porten un risc més gran. No hi ha cap persona igual a Déu, tot i que sempre vol que avancem, mai no ens exigeix més d'allò que en consciència podem donar-li.

Però anem ara al més concret. Què ha d'aportar l'ACO a la Missió Obrera? L'ACO no ha d'aportar-hi més que el que ella mateixa és, per raó del que ha anat descobrint durant la seva existència. Jo assenyalaria uns quants continguts que tenim as-

similats a través de les revisions de vida, les jornades de treball i els recessos. I els dividiria en dos aspectes: primer, de cara a l'evangelització del món obrer, i en segon lloc, de cara a l'evangelització de la mateixa Església.

De cara a l'evangelització del món obrer

En aquest sentit l'ACO ha d'aportar a la Missió Obrera:

1. Una actitud ferma contra les diferències de classe que, promogudes i mantingudes pel capitalisme, atemptem contra el missatge alliberador de Crist.

2. El sentit de la revisió de vida sobre aquelles accions que vivim cada dia a la fàbrica, al barri, a l'escola o a la família, encara que ens puguin semblar menys brillants que altres de viscudes aïlladament per casualitat.

3. El rebuig d'un moralisme que només pretén la promoció individual de l'home i, com a cosa contrària, la seva vinculació a una moral de classe on els valors de solidaritat, generositat i desig d'igualtat són la base d'aquest home nou i, en conseqüència, d'una societat més justa.

4. La lluita per la promoció dels homes a partir de la vida que cada obrer viu en el seu ambient, tot ajudant-lo a prendre consciència de la seva situació, revisant-ne amb ell les causes i les conseqüències, però respectant sempre les etapes de compromís que va prenent i a través de les quals l'Esperit de Déu es manifesta a cada persona.

5. El suport a tot el que significa solidaritat obrera, i en aquest sentit l'ACO es posa avui al costat de la Missió Obrera perquè hi veu la manera de solidaritzar-se coordinadament amb tots els esforços missioners per evangelitzar la classe obrera.

6. El seu ajut a totes les dificultats que comporta l'acció obrera en la nostra situació actual: la por a la repressió, el desànim, la temptació del confort al qual ens empeny la societat de

consum. L'ajut també a tots aquells companys que no troben una acció adequada a les seves condicions.

7. El compromís d'evangelitzar no sols les avantguardes obres, sinó també —i potser d'una manera especial— l'obrer senzill, tal com el trobem al barri, a la fàbrica, a la família... Per a l'ACO compta molt qualsevol obrer que a partir de la seva vida concreta vol fer alguna cosa per als altres. Aportació que podrà ésser molt valuosa per a la Missió Obrera.

8. La plena convicció que dins la nostra petitesa volem ésser «signes de Crist en el món obrer», persones que reflecteixin la seva presència entre els homes, de manera que aquest company o companya que no té fe o esperança, o que desconfia de trobar la veritat, detecti i percebi de prop a través nostre aquesta llum que, gràcies a la fe, portem dintre i que constitueix el punt d'orientació definitiva de les nostres vides. És aquesta llum allò que fins en els moments de més foscor i desorientació fa realitat la promesa de Jesús als seus creients: «I jo seré amb vosaltres dia rera dia fins a la fi del món» (Mt 28, 20).

9. La contemplació activa de Crist en cada un dels nostres companys. Contemplació activa que vol dir: estimar aquell que tenim a la vora d'una manera *dinàmica, educadora i alliberadora per a ell i per a mi mateix*, fins arribar a veure en ell *el mateix Crist*. Aquest és el procés que seguiren, per exemple, els deixebles d'Emaús: Començaren estimant el viatger que trobaren pel camí, posaren en comú amb ell les seves aspiracions, inquietuds i desengany i acabaren reconeixent en ell el mateix Crist. En aquest sentit l'ACO ajudarà a marcar la Missió Obrera amb l'autèntic procés d'evangelització: estimar aquell que és a prop nostre, compartint amb ell la seva vida i la seva situació, comproment-se a la seva lluita, fins arribar a descobrir en ell el mateix Jesús. És la contemplació *activa* de Jesús en el proïsme. I així, seguint aquesta línia, la Missió Obrera haurà de quedar condicionada per l'anunci actiu, profètic, que l'amor radical és el motor fonamental de qualsevol forma d'evangelització.

És clar que alguns d'aquests continguts que volem donar a la Missió Obrera també li vindran d'altres forces missioneres presents a la classe treballadora. Però en aquest cas els nostres punts

de convergència no faran altra cosa que enriquir aquest conjunt eclesial que volem crear entre tots.

D'altra banda, actualment hi ha comunitats aïllades que sense pertànyer al nostre moviment d'ACO avancen en el compromís per camins idèntics. Algunes comunitats religioses i alguns grups de cristians (de joves o d'adults), de seminaristes, de sacerdots, etc... senten com a propis els nostres camins d'evangelització dins la classe obrera. El fet de posar-nos en contacte amb ells per tal d'*ajudar-los* i *ésser ajudats*, és un dels objectius que pretenem amb aquesta Missió Obrera que desitgem.

De cara a l'evangelització de l'Església

Sembla una frase estranya això d'«evangelitzar l'Església». Però tots sabem que l'Església es va deixar dominar per l'esperit burgès i va bandejar del seu si, més o menys conscientment, aquells valors que són més propis de la classe obrera i que concorden més plenament amb l'Evangeli. És per això que també l'Església necessita ésser evangelitzada per aquells qui en la societat són més oprimits. Evidentment això no hauria estat necessari si s'hagués mantingut totalment fidel al seu fundador. Però desgraciadament no va ésser així.

Crec que en aquest punt, no es tracta d'establir directament la lluita de classes dins la mateixa Església. Tampoc no es tracta de callar davant el fet antievangèlic d'una Església aburgesada. Però sí que es tracta d'exigir la conversió i de *promoure* una pastoral obrera que *condiciona* i *compromet* tota la pastoral diocesana. El signe messiànic per excel·lència és l'evangelització dels pobres i tota l'Església dels pobres ha de quedar marcada per ella.

Però fixem-nos-hi bé. No crec que es tracti de marcar l'Església amb un obrerisme teoritzant que no parteix de l'ànima popular dels senzills. Es tracta que aquest sentit de poble, amb les seves persones, les seves inquietuds i insatisfaccions, el seu

anhel purificat de justícia, de solidaritat i d'amor siguin el punt de partida d'una acció pastoral dins la diòcesi.

I en aquesta línia els equips d'ACO, que són comunitats eclesials vives, han de començar una nova etapa més invasora dins l'ambient de l'Església. El missatge de l'ACO és necessari a l'Església. Desitgem una Església autènticament popular. Perquè sovint ha ocorregut —cito paraules d'un company sacerdot que ens va dirigir un recés— «que quan aquest desig d'Església popular no és encarnat per l'ACO o be *no és portat pels mateixos obrers* es va a parar en un popular "*elaborat*" no autèntic, en un popular *teoritzant*». I, de vegades, ens adonem que en nom del poble ens estem allunyant del mateix poble, fent d'allò que és popular una *versió intel·lectual* que, de fet, no és compenetració ni convivència humil amb les persones.

En aquesta línia popular l'ACO pot prestar un servei a la Missió Obrera dins un cert sector de l'Església que tenim força oblidat. Hi ha sobretot a parròquies populars, sacerdots, laics i religioses oberts a una problemàtica actual, que porten grups d'adults i de joves però que no saben què fer-hi perquè no troben la línia per iniciar una reflexió. I ells tot sols no se senten capços de continuar endavant en una pastoral encarnada en la realitat. La Missió Obrera tindrà el deure de tenir contactes i l'ACO podrà ajudar amb la seva experiència obrera a formular aquesta reflexió. D'aquesta manera, a través d'aquestes aportacions i de totes les altres que reclamaran les necessitats, l'ACO juntament amb altres obrers cristians pot prestar a la Missió Obrera el vigor d'un laicat fidel a l'Evangelí i a la seva classe.

Josep M. Galbany

EL SECRETARIAT

D'UNIVERSITARIS CRISTIANS

Aquestes ratlles voldrien ésser una introducció i una presentació dels documents-base del nostre Secretariat en els quals es defineixen els objectius i la metodologia amb el seu rerafons teològic. Es tracta d'un treball que duguérem a terme en les III Jornades de Revisió-Planificació, la primera setmana de juliol, a Vallbona de les Monges. Hi assistiren una quarantena de responsables dels diversos grups i equips del SUC i també, com a expert, en Bonaventura Pelegrí, consiliari mundial de MIEC-Pax Romana. De fet, ja ha esdevingut tradició en la nostra recent història la celebració d'unes Jornades de reflexió sobre la feina duta a terme i de projecció de cara al curs vinent. Aquesta vegada, però, hi donàrem més importància i passàrem dels tres dies clàssics a una setmana i férem un intent de valoració global d'aquests tres primers anys d'existència. Val a dir, que el resultat de les Jornades ha estat un pas important de clarificació d'objectius i de metodologia. Aquí intentaré resumir breument els passos que férem per arribar a aquests documents-base.

PRIMERA ETAPA

Punt de partença: la Universitat en la societat i nosaltres com a universitaris

Abans d'afrontar els problemes del Secretariat veiérem la necessitat d'una primera etapa de reflexió sobre la nostra realitat:

el medi universitari en l'ample marc de la societat.¹ Es constata sobretot la dificultat cada cop més agreujada que la universitat i l'intel·lectual trobin el seu paper en la transformació de la societat en una perspectiva de canvi. Més aviat el moment present ve marcat per l'intent d'acoblament de la universitat a les necessitats de la situació dominant. D'altra banda sorgeix com un nou proletariat a causa de la manca de llocs de treball per als llicenciats. Quant al moviment universitari es constata la dificultat per elevar els moments de mobilització a un nivell polític més ample i la manca de pedagogia de cara a aquest salt qualitatiu que crea una sensació de manipulació i una actitud d'absentisme cada cop més gran en molts estudiants i professors.

Presència dels cristians a la Universitat: tipologies

Vist breument el marc de referència del nostre treball calia llavors fer un esforç de descripció i de caracterització tipològica de la presència dels cristians dins la universitat. Això ens portà a formular unes tipologies esquemàtiques i aproximatives amb la teologia que hi ha en el seu rerafons.² Des d'una concepció *dualista* de la fe i la vida tan típica al nostre país, passant per l'*inte-*

1. Entenem per *medi*, en un sentit genèric, el conjunt de condicions entre les quals viu la persona; aquí a més podem assumir la qualificació de *medi educatiu* en quant proporciona unes realitats i una xarxa d'intercanvis capaces d'estimular un aprenentatge sorgit de l'encontre personal amb el món real i autoavaluat. En aquest sentit podem dir com Mc Luhan que «el medi és el missatge» del qual es parteix en tot procés educador. Vegeu J. FRANCH, *Vers un medi educatiu*, Nova Terra, Barcelona 1973, pp. 10.41-48.57.

2. Aquestes *tipologies* són «construccions de l'esperit que permeten d'ordenar la realitat, instruments que serveixen per a discernir la realitat social de manera més unívoca», seguint l'expressió de Max Weber, *Essais sur la théorie de la science*, Ed. Plon, París 1965, pp. 180-181. Aquest recurs tipològic correspon a la necessitat de posar en relació els fets observats per facilitar-ne un assaig de comparació que possibiliti una reflexió més ordenada.

grisme, el *messianisme* i *espiritualisme* (*Jesus People*, orientals...), el *fonamentalisme* (cristians sense Església...) i arribant al *voluntarisme* i l'*encarnacionisme*, s'analitzaren els valors positius i negatius de cadascuna d'aquestes caracteritzacions tipològiques. D'aquí es veié la necessitat d'una reflexió teològico-pastoral que il·luminés i assumís el problema de fons plantejat en totes aquestes tipologies: la relació entre fe i vida, entre salvació i alliberament. Fou llavors quan es demanà al qui signa aquest informe una exposició sobre aquesta temàtica. Exposició que un cop reflexionada i matisada conjuntament fou assumida com a fonament teològic i document-base del Secretariat d'U.C.

Vers una teologia de l'alliberament: què significa alliberament

Alliberament, tant en el sentit d'adquirir com en el de recuperar la llibertat, sempre és una noció referida a l'absència actual de llibertat. Inclou un judici clar sobre la realitat, condemnant-la en la seva situació actual. És una paraula d'enfrontament conflictiu. L'ús del mot implica substancialment un judici condemnatori sobre la realitat i la urgència d'un canvi. En si mateix el terme pot ésser reformista o revolucionari. Tot depèn del contingut analític subjacent al seu ús.

El punt de partença d'aquest concepte és *concret*: es parteix de la situació vital en què vivim, una situació de domini i expressió en tots sentits; alhora el concepte és *obert* ja que expressa tant les aspiracions dels pobles oprimits com la plenitud de la seva perspectiva alliberadora. D'aquí els tres nivells de significació, els dos primers comuns a tothom, el tercer explícit en el creient:³

3. Els tres nivells de significació de l'alliberament són quelcom que cada vegada esdevé més comú a partir del llibre de G. GUTIÉRREZ, *Teología de la liberación*, Sígueme, Salamanca, 1972, pp. 67-69. Així, H. ASMANN, *Teología desde la praxis de la liberación*, Sígueme, Salamanca, 1973, pp. 41-42; A. CUSSIANOVICH, *Nos ha liberado*, Sígueme, Salamanca, 1973, pp. 25-29.

1. L'alliberament expressa l'*alliberament polític* de les classes socials i dels pobles oprimits.

2. Més en profunditat, l'*alliberament personal* (alliberament de l'home al llarg de la història) que no solament implica millors condicions de vida, canvi radical d'estructures, revolució social, sinó molt més: la creació contínua d'una nova manera d'ésser home, revolució cultural permanent (no es tracta solament de tenir més, sinó d'ésser més!).

3. En definitiva, l'*alliberament del pecat o salvació*, arrel última de tota ruptura d'amistat, de tota injustícia, de tota opressió; salvació que Jesucrist aporta fent l'home autènticament lliure, és a dir, capaç de viure en comunió amb ell, fonament de tota radical fraternitat humana (la fraternitat humana com a expressió de la filiació divina).

Es tracta, doncs, de tres nivells de significació d'un *procés únic* i complex que troba el seu sentit profund i la seva realització plena en l'obra salvadora de Crist. Nivells de significació que s'impliquen mútuament.⁴

La perspectiva cristiana veu en el tercer nivell —la salvació de Jesucrist— l'acompliment definitiu de l'alliberament. Ara bé els tres nivells en formar un procés únic es relacionen d'una manera profunda, per això ens podem preguntar: quina és la relació entre la *salvació* (nivell tercer) i l'alliberament polític i personal (nivells primer i segon en sentit estricte)? de quina manera són autònoms i de quina manera s'articulen?

Relació entre alliberament i salvació

Podem caracteritzar la relació d'ambdós conceptes, autònomament articulats, amb els tres punts següents:

1. Relació d'*encarnació*: la salvació és quelcom arrelat, encar-

4. Vegeu l'apèndix amb unes pistes bíbliques sobre aquest tema.

nat en la realitat humana, en l'alliberament (nivells 1-2). Més encara, la salvació per a poder il·luminar l'alliberament humà, la història, s'ha d'encarnar en formes, temps i actualitzar-se en llenguatge, en gestos, en opcions concretes; el valor de plenitud humana de Jesucrist fet home, «encarnat», dóna visualització i presència a aquesta característica.

2. Relació de *crítica*; el memorial de la creu de Jesucrist estimula a considerar com l'obra humana en la història, com l'alliberament, corre el risc de replegar-se en ell mateix, de creure's exhaustiu. Alhora que l'actualització concreta de la fe, de la salvació, mai no es pot considerar definitiva. La fe, en una paraula, fa conscient el cristià del límit de tot alliberament, que és el fet de no poder copsar i aconseguir mai l'absolut —Déu— que només se'n dóna per gràcia.

3. Relació de *profecia*: L'esperança del Regne, l'escatologia, testimoniada sobretot per la Resurrecció de Jesús, demana ultrapassar l'encarnació i la crítica per a crear noves realitzacions alliberadores que siguin anticipació en el present de la salvació messiànica. Aquí rau el missatge sorprenent, «evangèlic» = (nou i joïós), de la Resurrecció de Jesús: superació total de les expectatives humanes, profecia-promesa de Regne definitiu. D'aquí que s'hagi de situar la història en una perspectiva de resurrecció, essent aquesta l'acte de participar a la creació sense límit, ja que és la revelació d'una llibertat nova i radical: en aquesta perspectiva de resurrecció hi ha el testimoni que és possible de crear un esdevenidor qualitativament nou (la resurrecció és una nova vida!). És aquí on hi ha la raó profunda de l'esperança cristiana (1 Pe 3, 15).

Encarnació, crítica i profecia constitueixen tres característiques que ens atreviríem a dir essencials per a precisar l'originalitat de l'experiència cristiana en alliberament. La salvació (nivell 3) està *encarnada* en l'alliberament humà (nivells 1-2), fent-ne *crítica* alliberadora (!) i essent *profecia* i promesa de llibertat definitiva.

En una paraula, així com en Jesucrist hi ha un únic dinamisme existencial (persona) que té per horitzons indissociables l'esperança de salvació (naturalesa divina) i l'exigència d'alliberament

humà (naturalesa humana); horitzons que no es confonen, però que tal com es relacionen donen un fonament únic a l'energia evangèlica: *la Salvació constitueix el nucli diví i el sentit últim* (nivell tercer) *de l'alliberament humà* (nivells 1-2), mentre que *aquest, dut a terme en ell i per ell mateix, constitueix el camí humà i el sagrament de la salvació.*

Apèndix

Heus ací unes pistes significatives de cara a la il·lustració bíblica de l'entroncament de la salvació en el procés alliberador.

*Alliberament i salvació:*⁵

Text-clau: Èxode 13, 3-4.

En aquest text podem veure tres nivells diferents en el fet de sortir d'Egipte.

1. «Recordeu-vos d'aquest dia en què heu sortit d'Egipte.» Descriu la sortida històrica dels hebreus a l'estil d'una migració.
2. «...de la casa d'esclavatge.» Qualifica la sortida ja des d'un punt de vista més humà, més polític: es tracta de deixar l'esclavitud, d'un camí vers la llibertat.

5. Sobre la relació entre alliberament i salvació es pot veure més extensament S. PIÉ, «Què és la salvació?» dins *De la Fe a la Teologia*, Facultat de Teologia, Barcelona 1973, pp. 3-20. Sobre Joan, vegeu J. O. TUÑÍ, *La verdad os hará libres*, Herder, Barcelona 1973. Són interessants les conclusions d'un estudi de H. MARCUSE, *Un ensayo sobre la liberación*, Ed. J. Moritz, Mèxic 1969. És un dels pocs treballs sobre aquest tema en àmbit no teològic. Diu: «*La expresión social del instinto de trabajo liberado es la cooperación, que, cimentada en la solidaridad, dirige la organización del reino de la necesidad y el desenvolvimiento del reino de la libertad. ¿Qué va a hacer la gente en una sociedad libre? Por primera vez en nuestra vida seremos libres para pensar en lo que vamos a hacer*» (p. 94). Noteu, però, la manca d'una perspectiva positiva.

3. «Ja que és amb la seva força que Jahvè us ha fet sortir.» Dóna la interpretació més profunda de l'esdeveniment fent aparèixer la seva significació religiosa, la salvació de Déu.

L'experiència humana de sortir, de conquerir la llibertat, realitza i manifesta un «sortir», una salvació que té com a subjecte el mateix Déu.

Es tracta, doncs, d'un fet humà que en el seu interior manifesta la transcendència de Déu: la salvació, de la revelació de la qual és fruit una lectura més aprofundida del fet, lectura que el profeta Moisès (Ex 3, 10) ajudarà a fer.

L'experiència de l'Èxode serà en aquest sentit clau per a entendre la relació entre alliberament i salvació. Aquest fet servirà de «patró» per a entendre'n molts d'altres. Sobretot tres moments són interpretats en aquesta línia:

1. L'Èxode d'Egipte pròpiament dit (Ex. Dt. Nm.).
2. L'Èxode o exili babilònic (Is. 40-55).
3. L'Èxode escatològic realitzat per Jesucrist (Lc 9, 31; Jo 13, 1...).

Alliberament i revelació

Èxode 6, 2-8; 7, 1-5.

La frase fonamental d'aquests dos textos és: «Vosaltres coneixereu que Jo sóc Jahvè», és a dir «Una fórmula de coneixement».

A l'interior d'aquests dos textos hom s'adona que aquest «coneixement-revelació» de Déu es fa a base de la seva acció en la història. La història es per al poble que sap llegir-la, revelació divina, paraula de Déu (1 Reis 20, 13, 20).

També al llibre de la Saviesa (19, 6.8; 16, 24-26) es presenta una perspectiva semblant. La fe és el catalitzador fonamental de la història fent-li descobrir, «revelant-ne» la seva dimensió salvadora. Es tracta de llegir la història amb els ulls de Déu, que són els de la fe, i que faran descobrir la seva dimensió religiosa i salvadora.

Alliberament i filiació-fraternitat

La Bíblia però no es queda amb un concepte purament negatiu d'alliberament i salvació. És més, l'assoliment de la llibertat salvadora i revelada cada cop més va configurant-se d'una manera positiva. Ja a l'Antic Testament s'apunta que la plenitud de l'alliberament obrat en l'Exode és la filiació divina (Dt 14, 1; 32, 6; Jr 3, 4.19; Ml 3, 16-17...). L'israelita és alliberat d'Egipte quan passa a dependre de Jahvè sol, i és esclavitud tot el que obstaculitza aquesta dependència (Is 44, 21s; 51, 1.7; Sv 9, 4s).

Serà sobretot al Nou Testament que aquest aspecte positiu es palesarà clarament. Joan en una frase clau ens dirà: «La veritat us farà lliures» (8, 32) i ja sabem que per a Joan la Veritat és Jesucrist quan diu, «Jo sóc el camí, la veritat i la vida» (14, 6). Jesucrist, doncs, ens allibera ja que és fill i per tant lliure, doncs, és «per a la llibertat (de fills) que Crist ens ha alliberat» (Gl 5, 1), expressió-síntesi del pensament de Pau en la carta de la llibertat que és la dels Gàlates (sobretot cc. 3-5).

D'aquí que ésser lliure no és solament un concepte negatiu (deixar el pecat, l'opressió...) sinó un camí positiu: *la llibertat del creient és la filiació*; filiació que s'expressarà en la fraternitat humana (1 Jo 4, 20; Mt 25, 40-45). Així tot descobrint el nou nom de Déu que Crist ens ha revelat, *Pare*, es descobreix el nou nom dels homes, *Germans* («Pare Nostre», Mt 6, 9-15; Lc 11, 1-4).

SEGONA ETAPA

El Secretariat d'Universitaris Cristians: revisió històrica 1970-1973

En aquesta segona etapa es pren ja com a subjecte d'anàlisi i de revisió concretament el SUC des del seu naixement l'any 1970 fins ara. Es tracta de veure com la tasca duta a terme ha respost

a l'interrogant i a la problemàtica presentada en tota la primera etapa de la revisió. D'aquesta forma es possibiliten les opcions bàsiques de cara al futur. Aquesta revisió històrica fou presentada pel pare Antoni Serramona i feta per grups pel que fa al curs passat.

El Secretariat començà en un moment històric barceloní. Davant l'intent de creació d'una Parròquia Universitària una sèrie de grups d'universitaris cristians, comunitats, professors, consiliaris, catecumenat universitari... s'oposen a aquest projecte veient però la necessitat de trobar un mitjà de connexió mútua que congregui les forces disperses. Alhora el doctor Capmany, bisbe auxiliar d'ensenyament de Barcelona, acceptà aquest plantejament i promogué la creació del Secretariat d'Universitaris Cristians, tot remarcant la responsabilitat dels universitaris cristians com a presència d'Església en la Universitat. La primera etapa doncs, 1970-71 ve marcada pel caire de pura *coordinació*, d'aquí el nom burocràtic de Secretariat, amb un mínim d'estructura (un secretari general i un consiliari, delegat del bisbe).⁶

Els dos anys següents 71-72, 72-73 accentuen l'aspecte de *servei*. Tot mantenint la coordinació de grups (comunitats, FECUM...) es va passant progressivament a una plataforma de quatre serveis (COU, Catecumenat, Anàlisi de la Realitat, Litúrgia). Fe i alliberament són les línies de fons, sense gaires més precisions. Així van apareixent diversos problemes de fons: quin és el nivell de pertinença al SUC? (tot universitari cristià?, la gent dels serveis i

6. Vegeu crònica d'aquest primer any «Quaderns de Pastoral» 16 (1972) 72-74. És significatiu que també a França i precisament l'any 1970 l'equip nacional de la JEC escrivís un llibret programàtic *De la colère a la esperanza*, Sígueme, Salamanca 1972, expressió del canvi d'actitud del estudiants cristians passats el maig francès i l'anterior crisi jeràrquica. En aquest sentit l'estudi de sociologia religiosa de D. HERVIEU-LÉGER, *De la mission a la protestation* (L'évolution des étudiants Chrétiens en France 1965-1970), Du Cerf, París 1973, és molt suggerent i explícita bé el moment. Heus ací les seves tres tipificacions: Cristianitzar la societat = El religiós contra el polític; Evangelitzar el medi = Humanitzar la societat; Construir el Regne = Forjar una societat nova.

comunitats?...); qui assumeix la gestió? (l'assemblea mensual?, la coordinadora o la permanent...); quins són els objectius metodològics concrets i l'explicitació de les línies de fons? (dualisme estructural?); quina ha d'ésser la relació entre la gent-nova i la gent-vella? (problema pedagògic? manca de consciència de moviment?); quina relació s'ha de tenir amb l'Església a tots nivells? (comunió jeràrquica, consciència eclesial?). D'aquí sortiren els punts claus objecte d'elements de superació: necessitat d'una metodologia educadora i progressiva, d'una pedagogia unitària per a integrar fe-vida, d'un aclariment concret d'objectius.

Opcions de cara al futur: objectius i metodologia del Secretariat

En aquesta part intentàrem donar forma coherent a les intuïcions i propostes dites anteriorment reflectint-ho en el següent document-base que un cop passat pel sedàs de la crítica, va ser votat i aprovat.⁷

Definició

El Secretariat és un moviment d'universitaris cristians que, com a grup d'Església, es proposa de dur a terme en una línia educadora una presència cristiana dins del compromís alliberador en el medi universitari.

7. Aquest document-base recull en l'esperit i fins i tot en la lletra els punts fonamentals de les «Orientacions pastorals sobre l'apostolat dels laics» de la Conferència Episcopal Espanyola (XVII Assemblea plenària). Així, l'opció *eclesial*: núms. 1, 3, 4, 8, 18, 25; l'opció *educadora*: núms. 16, 19, 23; i l'opció *evangelitzadora*: núms. 2, 9, 14, 15, 21 (vegeu «Documents d'Església», 141 (1973) pp. 169-190.

El Secretariat com a moviment eclesial

El Secretariat troba la raó d'ésser eclesial, pel fet que duent a terme la missió de l'Església d'evangelització del món, vol expressar la seva vivència del Crist en la comunitat, tant a nivell de grup com de moviment, amb el consegüent entroncament jeràrquic. Així el Secretariat serà presència d'Església dins el món estudiant i universitari i alhora presència d'aquest medi en l'Església, especialment la local.

Com a moviment d'Església, doncs, el Secretariat intentarà dur a terme especialment la seva *tasca de missió*: essent present en el propi medi; la seva *tasca de comunió*: de ser solidari de tots els homes; la seva *tasca de sagrament*: essent signe eficaç de la presència alliberadora de Jesucrist.

El Secretariat com a moviment educador

En tant que moviment d'universitaris i estudiants cristians, el Secretariat ha d'ésser fonamentalment educador de les persones de cara a trobar camins d'evangelització o presència cristiana en el propi medi.

A més, el Secretariat com a moviment educatiu, per a dur a terme la seva missió, ha d'integrar-se a la base, i no solament a les èlites més promocionades. Això li farà respectar les etapes i els nivells no sempre homogenis i sovint diversificants dels militants. En aquest sentit haurà de buscar mitjans adients per a la iniciació de nous militants, plantejar accions adaptades a la situació i a la realitat del propi ambient, i estar més atent al dinamisme d'aquesta realitat que als problemes interns.

És important, doncs, la necessitat primordial d'atendre l'educació progressiva de cada persona a través de les realitats concretes en què es realitza la seva existència, i així ajudar a descobrir la globalitat del misteri del Crist i de l'Església. Per tant, caldrà atendre els aspectes i exigències catequètics continguts en tot procés d'activitats i reflexió de la vida militant.

El SUC com a moviment evangelitzador

L'objectiu fonamental del Secretariat és, doncs, l'evangelització entesa com a presència cristiana dins el compromís alliberador en el propi medi. Es tractarà de promoure una *fe encarnada* des de la qual es pugui realitzar *la funció crítica i profètica* que així mostrarà la dimensió de fe i d'esperança cristiana que hi ha en tot procés alliberador.

Un mètode orientador: la revisió de vida

Com a mètode vertebrador i integrador de fe i compromís veiérem la necessitat de reorientar-nos sobre la *revisió de vida*. Sabem, en efecte, que la R.V. es presenta com a esquema de reflexió sobre la realitat en tres temps. Temps que recolzen sobre tres principis fonamentals, independents de les modalitats concretes en què ha estat practicada. Aquests principis poden resumir-se en l'esquema següent:

Veure: partir de la realitat amb tota la seva complexitat estructural-personal.

Jutjar: lectura cristiana de la realitat (re-visió; valoració teològica).

Actuar: orientació de l'acció per mitjà de línies concretes operatives.

Bonaventura Pelegrí va precisar amb els següents punts unes orientacions actualitzades de cara a la R.V.

— Múltiples deformacions d'aquest mètode. Des d'un *streap-tease* espiritual fins a la psicoteràpia de grup, passant per l'individualisme moralitzant.

— La revisió de vida *parteix de la realitat* tal com és viscuda pels membres del grup. No menyspreo la problemàtica intimista si aquesta és la realitat que està vivint el grup.

— La R. V. és *pedagògica i progressiva*. Ha de fer madurar la capacitat crítica dels membres del grup. No és un ruixat ni un

rentat de cervell, sinó una descoberta pacient dels diferents nivells en què s'insereix la realitat. No es pot anar massa de pressa, cal respectar els períodes inicials, però l'Equip de responsables ha de procurar que els grups progressin.

— La R. V. no es fa a cop de quatre textos bíblics trets del seu context i agafats pels pèls sinó que intenta llegir la història com a història de salvació.

— La R. V. a més de la dimensió pedagògica té també una dimensió *alliberadora*. Esperona el compromís alliberador en el propi medi.

— La R. V. no busca fer una anàlisi científica de la realitat —la qual cosa no vol dir que no ha d'intentar ser objectiva—, sinó que busca una *anàlisi militant* en què la preeminència, la té el compromís.

La R. V. interpreta la realitat, però no dicta tàctiques, sinó que estimula la gent, d'acord amb les possibilitats i vocació de cadascú, en ordre al compromís alliberador i revisa i confronta la dimensió profètica que tenen els diferents compromisos dels militants del grup.⁸

Estructura del Secretariat: pautes operatives

De cara al curs present 73-74 el SUC es va configurar amb les següents etapes:

El *grup de COU*, que des de l'inici ha estat present al Secretariat (ponència de PREU, servei de COU), potencia el seu treball basat fonamentalment en unes convivències generals periòdiques i en la formació de grups que preparin i perllonguin aquest treball. El seu tarannà ha d'ésser el d'introduir en la dinàmica evangelitzadora del món pre-universitari.

Ja dins l'àmbit més directament universitari se situen dues etapes progressives:

8. Casimir Martí, recentment ha escrit una sèrie de reflexions sobre la RV precisament en aquesta línia i més extensament a «Pastoral Misionera» 4 (1973), 67/323-74/330.

1. *Catecumenat universitari*. Etapa que vol ser una iniciació i maduració de la vida cristiana a partir de l'aprofundiment de la fe. De fet, el Catecumenat, present al Secretariat ja des dels seus inicis l'any 1970, es relliga amb la tradició de la JEC barcelonina que en la crisi dels moviments especialitzats (66-68) el va deixar com a testament. Es veia llavors, com ara, la necessitat d'un aprofundiment seriós de la fe que possibilités la il·luminació global del compromís.

2. *Espai de valoració de vida*. És la segona etapa, que iniciem com a tal enguany, orientada ja més directament a forjar nuclis en la línia de la valoració o revisió de vida, un cop assolida la iniciació ja més explícitament catecumenal. Se l'anomena «espai» per a subratllar el marc comú i la línia coordinada que els diversos nuclis aniran seguint, conscients de formar part d'un moviment global com vol ésser el SUC.

En definitiva, amb l'actual estructura del Secretariat, es tracta de cercar camins per fer sorgir grups d'universitaris cristians que amb el nervi de la revisió de vida sàpigan valorar la seva pròpia realitat a la llum de la fe, tot aprofundint-la (moment catecumenal) i tot expressant-la (moment litúrgic).

Així, escriu en Xavier Badia, responsable general del SUC, a «Circular» del CPL de novembre: «El Secretariat, a partir de la pràctica cristiana de la presència dels seus membres en el medi, ha d'anar modificant constantment, autocríticant, revisant la seva actuació per tal d'anar trobant camins cada vegada més entenedors d'anunci de la Bona Nova.»⁹

9. Com ja informàvem breument a «Quaderns de Pastoral» número 26 (1973) 550-551, aquest curs ha començat també un treball a nivell dels diversos centres interessants de tot Catalunya. En efecte, es feren unes Jornades d'iniciació per a consiliaris del món estudiant i universitari (especialment COU) durant la primera setmana de setembre, amb l'assistència de vint consiliaris provinents de Lleida, Tarragona, Urgell, Vic i Barcelona, tot excusant la seva absència Girona i Tortosa. Es pensen sovintejar contactes ja sigui amb els diversos centres universitaris: Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, com amb els diferents grups de COU que es troben arreu de Catalunya i que tinguin un interès en un treball pastoral del medi estudiant en línia evangelitzadora i educadora.

ETAPA DIACONAL

AL BISBAT DE GIRONA

La reforma conciliar ens ha conduït a una nova estructuració del pla formatiu dels futurs pastors. Endemés, la penúria de vocacions i fins i tot la mateixa crisi sacerdotal ens ha portat a plantejaments educatius que ens semblen més realistes i, dins la seva modèstia, més vàlids.

El Seminari Major cal entendre'l, no com una casa, ni tan sols com un temps d'estudis, sinó com un llarg procés de formació en el qual es volen aconseguir uns objectius. Des del punt de vista dels mateixos candidats, el seminari és un temps de formació i d'iniciació per al ministeri. Des del punt de vista de la diòcesi, és l'acció pastoral, l'esforç que fa tota l'Església diocesana per al discerniment i l'encaminament de les vocacions.

Entès així, el seminari —com un temps de formació i com una acció pastoral— ha quedat estructurat en tres etapes ben diferenciades, però complementàries, i que, a la vegada, formen una unitat.

OPCIÓ VOCACIONAL I ESTUDIS ECLESIASTICS

Etapla introductòria

Es parteix d'una decisió vocacional personal, feta després del COU o en edat de «vocació tardana».¹ Durant aquesta etapa se cerca una opció vocacional suficientment madura i lliure, en un

1. No parlem aquí del «Seminari Menor» que evoluciona independentment cap a formes i mètodes més d'acord amb la pedagogia i la teologia de la vocació: tot fent els estudis de batxillerat i adaptant-se a cada edat, es cultiven els germens de vocació, insistent, sobretot, en la vocació cristiana comuna.

ambient que ajudi però que no condicioni. Per això el pla formatiu i la durada d'aquesta etapa (d'un a tres anys) s'adapta al màxim a la situació de cada persona, alternant treball i estudi,² s'insisteix en l'aprenentatge de la vida comunitària i en el compromís en activitats apostòliques. La pregària, la revisió en equip i el diàleg personal amb el formador són indispensables per a orientar bé l'opció i assolir una progressiva unitat de vida.

Comunitat d'estudis eclesiàstics

Cinc anys d'estudis teològics, formació espiritual, vida comunitària i compromís pastoral (necessàriament limitat per les altres activitats, però progressiu). És l'etapa d'aprenentatge en la qual caldrà integrar bé en la personalitat de cada ú, no sols els «instruments» per a la tasca ministerial, sinó també els hàbits d'una *vida apostòlica* com a projecte d'existència.

ETAPA DIACONAL

Ja la preveia el decret conciliar sobre la formació sacerdotal: «Que els seminaristes, acabat l'estudi de la teologia, exerceixin per un temps convenient l'orde del diaconat abans de ser promoguts al sacerdoci» (O. T. núm. 12).

En aquesta etapa es busca la inserció dels candidats a la pastoral diocesana i la verificació en la vida real del «ser» i del «fer»

2. Aquesta etapa, que és la primera del S. Major, inclou l'anomenat «Curs Introductori» (estudis d'Introducció a la Teologia, a la Bíblia, a l'espiritualitat, vocació al Ministeri, etc.).

de capellà. La descriuré breument, d'una manera més pràctica que teòrica, tal com ens ha anat fins ara i subratllant el que ens proposem.

El pla

Fa quatre anys que portem endavant l'etapa diaconal. Fou planejada conjuntament per tots els rectors i formadors dels seminaris majors de les diòcesis catalanes i sotmesa al parer de la Conferència episcopal, igual que l'etapa introductòria. Però en algunes diòcesis només està en projecte i no en totes té les mateixes característiques. No cal dir que la nostra fórmula no pretén pas ésser modèlica.

Les persones

Ningú no rep l'ordenació de prevere en acabar els estudis teològics. L'edat del presbiterat s'ha retardat fins als 27-28 anys. Tots realitzen durant un any, almenys, el diaconat en parròquies. Per a la majoria, l'etapa és més llarga.

Sovint aquesta experiència ha començat agrupant alguns seminaristes que, acabada la teologia, i tot mantenint el projecte vocacional, ajornaven l'ordenació per motius diversos. Però ha esdevingut, ara, una espera volguda, intencionada i planejada de cara a la seva inserció a la pastoral.

A Girona, de fet, va començar fa uns quants anys residint tots els diaques junts a la Casa Sacerdotal (bisbe Sivilla), amb un prevere responsable i assistint a uns cursets de pastoral teòrica durant el primer trimestre, fins a Nadal. Aleshores la majoria reberen el presbiterat i foren destinats a parròquies, mantenint un cert lligam de grup i amb el responsable.

Ara l'estructuració ha canviat. Per a cada candidat es planifi-

ca l'etapa d'una manera especial, donant primacia a l'activitat pastoral en parròquies. Però, si ha de durar més d'un any, inclou també formació teòrica (normalment estudis superiors de pastoral, catequesi o teologia a Barcelona, Madrid, Tolosa, etc.).

L'activitat ministerial

Els diaques són destinats a una parròquia per la Vicaria de Pastoral, de comú acord amb el Seminari. Se seleccionen les parròquies, pensant, no sols en les aptituds i interessos del candidat per a unes tasques concretes, sinó sobretot amb el rector o equip sacerdotal que ha d'acollir-los i guiar-los en la seva activitat pastoral. Tots els diaques viuen a la rectoria amb els preveres. Hi van com a «vicaris», integrant plenament l'equip sacerdotal de la parròquia i del sector (amb estipendi normal i, en principi, amb plena dedicació). La tasca pastoral que fan es concreta als moviments apostòlics, serveis i activitats normals de tot pastor a nivell de parròquia o d'arxiprestat. En el culte: homilies, baptismes, casaments, comunió als malalts, etc. (menys confessar i dir missa, és clar). En una parròquia urbana o almenys gran, s'ha demostrat que poden fer molta feina, especialment en el camp de l'evangelització, de la catequesi i dels moviments, que és el més urgent.

Al bisbat de Girona, aquest curs passat, han format part de l'etapa onze diaques (dos encara no eren ordenats com a tals). Aquest setembre se n'hi han incorporat dos més. En la geografia diocesana es distribueixen així: 7 en parròquies urbanes o grans (Salt, Palamós, Olot, 2 a Girona, Arenys de Mar, Anglès), 3 en barris suburbans (Calella, Blanes, G. Sàbat), 1 al Perú (Abancay: on treballa un grup de missioners gironins inclòs el bisbe) i, finalment, 2 com a educadors al Seminari Menor. (Aquests dos, però, tenen també una altra tasca més directament pastoral).

Mètode i direcció

El grup dels diaques ens reunim una vegada al mes. Aquesta trobada té essencialment el caràcter d'una revisió i una posta en comú. La planificació i la revisió de la pastoral no es fa aquí, sinó amb l'equip sacerdotal de la parròquia i del sector. Hi ha un tema i un qüestionari per a cada reunió; però no n'estem del tot contents. Algunes reunions han estat vives, d'altres no tant. Estem a la recerca de quelcom que no acabem de trobar. En canvi el clima d'amistat, sinceritat i ajut mutu és envejable.

El capellà responsable del grup es veu també personalment amb cada diaca, quasi sempre a la seva parròquia, cada mes, cada quinzena o quan convé. El responsable dels diaques pertany a l'equip de preveres del Seminari Major. (El fet que ara en sigui el rector, no vol pas dir que ho hagi de ser necessàriament; a altres diòcesis no ho és pas. Però encara que fos un capellà de parròquia, cosa probablement desitjable, caldria que s'integrés d'alguna manera en l'equip de formadors i que intervingués en la direcció i la marxa de tot el Seminari Major.)

Aquest responsable manté contacte també amb els rectors respectius, no sols individualment, sinó també tots junts. Cal tenir un parell de trobades l'any (és bo que hi participi el vicari episcopal de pastoral o el de la zona) per a revisar la marxa de l'experiència en el seu conjunt. Cal que aquest responsable sigui un prevere immers en la pastoral diocesana, que la conegui bé, que hi participi. Més que una etapa de post-seminari ha de ser una iniciació real a la pastoral.

L'ordenació

Quan s'han assolit els objectius de l'etapa, l'ordenació de prevere és una decisió personal i un fet individual, no de grup. (Era convenient trencar l'automatisme de les ordenacions de grups o de cursos.)

D'altra banda és un esdeveniment comunitari, en el sentit que s'ordenen normalment a la mateixa parròquia on exerceixen el ministeri i on es quedaran de preveres. Així tota la comunitat participa en la preparació i en la celebració de l'ordenació. És un moment fort en la vida eclesial d'aquella comunitat. El rector de la parròquia, el del seminari i, sobretot, el mateix candidat tenen ocasió d'explicar el sentit de la vocació al ministeri pastoral i de donar testimoniatge del seu compromís per l'Evangeli al servei d'aquell poble.

Decidir l'ordenació enmig d'un poble, apareix més real. Fins avui, s'han ordenat tots els diaques que han exercit el ministeri en les parròquies (no així els qui eren a completar estudis, etc.). D'aquest grup actual de diaques, en el transcurs de l'any, tres han rebut el presbiterat. Les seves ordenacions a Salt, Palamós i Olot foren un esdeveniment important i molt viscut per llurs comunitats parroquials. (I no han deixat el grup de l'etapa «diaconal»: hi continuen per pròpia decisió; hom pensa que, a la llarga, potser pot sortir-ne un grup de joves preveres que s'ajudin, revisin, posin en comú i, si cal, treballin junts...)

Els objectius

Es pretén que aquesta etapa sigui *d'iniciació al ministeri*, no de maduració personal, ni de discerniment vocacional (almenys primordialment). Això s'intenta en etapes precedents i, en tot cas, caldria trobar altres mitjans: p. e. «interrupcions», etc. Creiem que és molt important no confondre els objectius de les diverses etapes. En aquesta es busca un aprenentatge pastoral real, amb plena dedicació al ministeri, una dedicació existencial. Tant de bo ens iniciéssim a un «aprenentatge constant», en la vida real i en la pastoral concreta.

Un altre objectiu, no menys important, és el de *posar a prova* («verificar», comprovar, sotmetre a l'examen de la vida) la prò-

pia vocació al Ministeri.³ En el temps d'estudis, malgrat tots els esforços del seminari, podrien «camuflar-se» altres vocacions (la monacal, la de lideratge laical o social, etc.) que no fossin l'específica del ministeri apostòlic. Per això interessa molt que sigui un mateix que des d'una parròquia posi a prova la seva capacitat de resposta apostòlica davant la problemàtica dels homes d'avui, la possibilitat de mantenir una unitat de vida centrada en la «caritat pastoral»; que s'experimentin al viu les dificultats de l'evangelització del nostre món; que es posi a prova la seva base humana (maduresa) i la seva capacitat de comunió amb l'Església (de baix i de dalt), etc... És el fet de confirmar la vocació de donar la vida al servei de l'Església des de la realitat. Una experiència així no ho soluciona pas tot, ni estalvia problemes posteriors, però sembla indispensable abans de l'ordenació de prevere. (Personalment opino que seria bo que en el diaconat el compromís del celibat fos temporal, deixant pel presbiterat la consagració definitiva, tal com suggerien Pau VI i el mateix Concili.)⁴

Balanç

Estem convençuts de la importància d'aquesta etapa, fins i tot de la seva necessitat, però no estem pas tan segurs sobre la manera concreta de realitzar-la. Les crítiques i suggerències que se'ns facin de part de capellans, de laics i, molt especialment, dels mateixos diaques, seran acollides amb tot l'interès i poden ajudar-nos molt.

Algú, per exemple, ens ha suggerit que caldria pensar més en un treball civil i en guanyar-se la vida.⁵ De fet, només un diaca tre-

3. Vegeu Antonio BRAVO, *La formación pastoral para una Iglesia en estado de misión*, «El Prado» 50 (1973) pp. 8-21; id., *La etapa diaconal*, «Vocaciones» 59 (1972) pp. 127-158. (Aquest segon és més complet.)

4. «Sacerdotalis caelibatus» 71.

5. «Correspondència», núm. 111, pp. 11-12, 1973.

balla mitja jornada. Algun altre ha dit que fóra més interessant no separar els diaques, sinó treballar més junts, en petits equips, amb un prevere al front.

Cal revisar contínuament el desenvolupament de l'etapa, però aclarint-ne i aprofundint-ne els objectius. Ara, al començament d'aquest curs, n'estem intentant una reestructuració. De fet, alguns dels trets d'aquesta etapa són objectius comuns de tota la formació sacerdotal després del Concili. Tot el seminari ha de mantenir-se molt obert a la vida dels homes i en contacte amb la pastoral diocesana. Només així es poden encaminar i discernir les vocacions. Però no és gens fàcil. El seminari, globalment, ho intenta fer. Però mentre s'està decidint la vocació o en plens estudis, la iniciació a la pastoral serà sempre una mica «a estones», limitada per altres tasques també indispensables i per aquella «distància» que demana tota preparació i formació. Cal, almenys al final, l'experiència a plena dedicació d'una vida ja orientada al ministeri, encara que amb un compromís provisional i modificable, però amb una existència tota donada a la tasca de «fer l'Església» enmig de les dificultats reals de l'apostolat. (Cal dir que possiblement alguns candidats, per tenir un «trep» apostòlic especialment viu, a causa de circumstàncies de lloc, d'edat o de maduresa personal, o per tenir una experiència militant prèvia al seminari, assoleixen plenament aquella dedicació i verificació durant els estudis i no necessiten una altra etapa; però cal reconèixer que no són tots, ni de bon tros.)

Valors

Resum d'algunes constatacions apuntades a les reunions dels diaques, dels rectors o dels responsables de l'etapa:

— Iniciació real i concreta a les accions pastorals (evangelització, catequesi, culte, direcció i serveis a la comunitat).

— Reconeixement de les aptituds i de les limitacions d'un mateix per l'acció: «ajuda a ser realista».

— Integració progressiva, encara que difícil, al presbiteri dio-

cesà; possibilitat de superar les diferències generacionals o almenys d'escoltar-se mútuament.

— Intervenció d'altres preveres en la formació, orientació i discerniment de les vocacions.

— Iniciació de la vida en equip i a la reflexió pastoral conjunta (assolida, de fet, per molt pocs). Ajuda mútua i complementarietat de les aptituds de cara a les diverses tasques. Alguns s'han sentit, almenys, acollits i ajudats.

— Acceptació d'un poble concret, compromís amb una comunitat real. Tracte amb la gent adulta, amb famílies (no només amb adolescents com des del seminari).

— Relació amb la gent senzilla i allunyada («tant amb motiu del treball, on sóc un d'ells, com des de la parròquia, preparant un baptisme o un casament...»). Experiència de situacions «moletes»: «no saps com anunciar l'Evangeli, i calles...».

— Trobada amb l'Església real, pecadora, però en la qual crec... («El món dels capellans m'ha decebut, però vull servir l'Església.»)

Contravalors

— Dificultats de trobar rectors que puguin, vulguin i siguin aptes per a acollir i ajudar els diaques. (Pastors experts que ensenyin a treballar en profunditat, a fer de consiliaris i d'educadors de la fe.)

— Manifesten un cert «desconcert davant la pastoral sacramental». Teòricament s'orienta cap a la *pastoral missionera* i, en canvi, es troben amb realitats pastorals molt tradicionals, culturals i que «agafen tot el temps». No es troben parròquies adients, ben equipades: pobresa pastoral de la diòcesi en aquests moments per diverses causes. Encara molta tasca amb infants.

— Dificultats d'adaptació, o bé a l'equip sacerdotal, o bé en una pastoral sense «línia», en recerca i improvisació constant,

que els demanaria una iniciativa personal superior a les seves forces i que els ajuda poc.

— «Un món difícil el dels capellans.» Dificultats de col·laboració: grups, capelletes i desconfiança mútua. Xoc davant actituds interessades i tancades d'alguns; molta gent gastada i desil·lusionada.

— Distribució deficient i irregular de les forces pastorals joves, ja tan escasses (diaques i joves preveres): selecció necessària i discriminació de rectors i de llocs, ja que es considera encara etapa de formació i no es tenen tant en compte les necessitats pastorals del poble.

— En una diòcesi bastant rural encara, tots els diaques fan la seva experiència en zones industrials, turístiques i urbanes en general. Per altra banda, en les grans parròquies centres de comarca, tampoc no hi ha clergat jove...

— Falta reflexió i aprofundiment: alguns han trobat molta activitat concreta i és fàcil que els domini la rutina, la improvisació i la superficialitat. L'estructura actual no ajuda massa a la reflexió pastoral ni a l'estudi.⁶

Seria molt convenient que entre tots, preveres i diaques, anéssim aprofundint la problemàtica que ens presenta aquesta etapa, per anar-ne veient els defectes i poder-hi fer les reformes que calguin. També interessaria conèixer el que es fa en altres diòcesis.⁷

El diaconat és, doncs, també, una etapa de la formació sacerdotal: la més directament pastoral. I no diem l'última, perquè la formació no s'acaba mai.

Joan Busquets

6. El Curs d'Iniciació Pastoral del CEP de Barcelona, en el qual participen els diaques i alguns novells preveres de les diòcesis catalanes, pot solucionar aquest defecte i ajudar a una reflexió més profunda des de la mateixa activitat pastoral.

7. Coneixem l'organització de l'etapa diaconal al bisbat de Mallorca, bastant semblant a la nostra, i que també fou explicada a la Setmana monogràfica sobre la formació pastoral als Seminaris, a Madrid, del 21-25 de novembre de 1972.

DARRERS DIES D'EN JOAN ALSINA A XILE

El divendres, dia 28 de setembre, pels volts del migdia la Guàrdia Civil de Castelló d'Empúries passa al germà d'en Joan i al senyor rector un comunicat del Govern Civil de Girona que diu textualment: «El dia 20 ingresó cadàver Juan Alsina Hurtós, natural de Castelló d'Empúries.»

Aquella mateixa tarda es confirma que aquesta notícia ha arribat des de Xile al Ministeri d'Afers Exteriors en aquests termes i que no és possible, de moment, saber-ne res més.

El doctor Jubany parla a mitja tarda amb la Nunciatura de Xile i, donades les circumstàncies, no pot aclarir cap detall. A les 8 del

vespre es pot comunicar amb una família amiga d'en Joan, que viu a San Antonio, i que ens diu que va morir «en un tiroteo en el lugar donde trabajaba». El Consolat espanyol ens ho féu saber ahir vespre, en aquests moments li estan fent els funerals a San Bernardo.

Qui era mossèn Joan Alsina

Havia nascut a Castelló d'Empúries el 28 d'abril de 1942.

Els seus pares, Josep i Genoveva, són masovers en un mas prop de la vila. Ell era el fill gran. Hi ha un germà, Miquel, casat, i una germana, Maria. L'any 1952 va entrar al Seminari de Girona on va estudiar fins a primer de Teologia. Els cursos restants els féu al Seminari Hispano-americà de Madrid.

Ordenat sacerdot el 12 de setembre de 1965, fou vicari de Malgrat de Mar durant dos anys. Arribà a Xile el gener de 1968. Després d'uns mesos de vicari a San Bernardo, passà a la parròquia de Puerto de San Antonio. Com a consiliari del moviment d'Acció Catòlica especialitzada en l'evangelització del món obrer (MOAC), entrà a treballar a l'Hospital de San Antonio, continuant, però, en la tasca parroquial.

El febrer de l'any passat tornà a Catalunya on va passar uns tres mesos de vacances. Arribat novament a Xile fou traslladat, amb la deguda preparació tècnica, a ocupar el càrrec de cap de personal en un gran hospital de Santiago. Amb el següent text s'acomiada de la comunitat de San Antonio i dels capellans d'aquella zona pastoral:

«Amigos de la Zona Rural-Costa:

»Antes de irme de la Zona hubiera querido conversar un poco con todos. Y despedirme, y agradecer todo aquello que he recibido de ustedes, que sin exagerar es infinitamente más de lo que yo he aportado. No fue posible.

»Primero que todo tengo que agradecer. Agradecer todo aquello que aprendí de todos ustedes. En la zona de mis primeros pasos en Chile. Agradezco a todos aquellos que pacientemente fueron ayudándome a comprender la idiosincrasia de nuestra gente, y de nuestra Iglesia, con todas sus grandezas y sus limitaciones. Agradezco a todos la posibilidad de haber convivido y trabajado juntos, desde posiciones y mentalidades distintas, empeñados en la búsqueda honesta de una Iglesia más pura y más servidora.

»Sé que hubiera podido trabajar más y hacer las cosas mejor. Cuando se mira una situación a distancia uno ve con más frialdad las cosas. Pero también sabemos que no todo está ganado ni todo perdido. Porque la Iglesia no empieza ni termina en ninguno de nosotros y sabemos que sólo Cristo es el arquitecto del Reino. El es el principio y el fin de todas las cosas. No ninguno de nosotros...

»Debo un recuerdo especial a los cristianos de San Antonio. Hubo tensiones i exigencias. Gracias a ellos, a los que me ayudaron a perfilar mi existencia sacerdotal en el trabajo. Me devolvieron algo muy importante de mí mismo. Gracias a los que tuvieron la honestidad de manifestarme sus desacuerdos, sus temores, sus críticas. Me ayudaron a pensar, a revisar. A comprender algo que creo muy importante: nadie tiene el monopolio del Espíritu. Esto vale especialmente para los sacerdotes del decanato, con quienes fuimos construyendo una amistad dolorosa, tensa, superficial, a veces, pero creo que fecunda.

»Actualmente estoy en el Hospital de San Juan de Dios y en el Decanato Caro, en la Zona Sur. Vivo con Alfonso Baeza y trabajo en el MOAC. La Iglesia es un misterio de obediencia. No siempre fácil ni siempre clara. Un día nos dicen "ven" y venimos. Otro día nos dicen "vete" y nos vamos. Ojalá que a través de lo "humanamente absurdo" de nuestra vida sepamos descubrir el rostro de Dios que bien a menudo se nos manifiesta a través de aquéllos que a veces parecieran los que más lejos están de él.

»Quisiera desearles algo. Para ustedes y para mí. Que nunca nos sintamos satisfechos, que tengamos la audacia de buscar siempre nuevos caminos. Aunque esto no es siempre cómodo, ni fácil, ni bien visto. Que sepamos aceptar el riesgo de equivocarse

nos, de no encontrar; en definitiva: la experiencia del desierto. Nuestra misión aquí no es gozar del Reino sino construirlo, y acompañar a los demás en su búsqueda...

Juan Alsina. Julio de 1973.■

En aquesta mateixa situació, doncs, es trobava el dia 11 de setembre quan va esclatar el cop d'Estat militar a Xile.

Arriben les notícies concretes

Tot i que temíem per la vida d'en Joan i dels altres capellans gironins que hi ha a Xile, la notícia de la seva mort en els termes en què va arribar a través del Govern Civil ens va produir un gran xoc. Necessitàvem saber més coses, conèixer els detalls, com havia anat tot plegat.

Mentre esperàvem que els companys d'allà poguessin assabentar-nos dels fets, vàrem celebrar uns funerals per ell a Castelló d'Empúries el dimecres, 3 d'octubre. Va presidir la concelebració el vicari general, doctor Taberner, i el bisbe electe, mossèn Jaume Camprodon, va assistir-hi acompanyant els pares. Va fer l'homilia mossèn Modest Prats, fill de Castelló i amic d'en Joan.

El dissabte, dia 6, els capellans del Bisbat van celebrar una altra missa exequial a l'església del Seminari, presidida pel doctor Estela que n'era el rector quan en Joan hi estudiava.

Aquell mateix dia vàrem rebre la primera carta des de Xile on se'ns informava de la seva mort. Al cap de pocs dies un altre capellà gironí, expulsat d'aquell país, ens duia un *dossier* preparat pels companys sacerdots que havien seguit els fets de prop:

L'11 de setembre, es produeix la sublevació de les Forces Armades i la mort del president Allende. Aquest dia i l'endemà en Joan passa la nit a l'hospital —potser seguint les consignes de l'U.P. de no abandonar els llocs de treball. Les altres nits les

passa a la parròquia de San Bernardo amb altres sacerdots giro-nins.

El 16, diumenge, llegeix a la missa el document d'alguns bis-bes planyent-se de la sang vessada, demanant moderació vers els vençuts, urgint que no hi hagi represàlies innecessàries, que es tingui en compte l'idealisme sincer que inspirà a molts, i con-fiant que es respectaran els avenços de la classe obrera i campe-rola. Sens dubte que en Joan hauria matisat moltes coses d'a-quest document, però se li advertí que no convenia improvisar.

El 18, se celebrava a tot Xile la Fiesta Patria i en Joan restà tota la jornada a la parròquia, pensant i resant. Fou aquest ves-pre quan va escriure les reflexions, que constitueixen un veritable testament, i que transcrivim més endavant. Els seus companys les trobaren damunt la taula de la seva habitació, juntament amb *Litúrgia de les hores*, un número de «*Questions de vida cristiana*» i uns fulls ciclostilats sobre Paulo Freire.

El 19, decideix de tornar a l'hospital. Ell sabia que havien detingut tres persones de la seva oficina i que, pocs dies abans, els militars l'havien anat a buscar, però el director de l'hospital donà la cara a favor d'ell i firmà un document conforme exercia degudament un càrrec tècnic. Encara una altra vegada, en un moment que era fora, tornaren a preguntar per ell: «*¿Quién es el jefe de personal?*»

Amb tot, conscient del risc, ell tornà al seu lloc de treball. Aquell mateix matí del dia 19 deia al vicari episcopal de la zona: «*No tengo nada que temer porque no tengo nada que reprochar-me en mi trabajo. Voy a donde mis hermanos porque sé que hay muchos que van a sufrir, y yo quiero ser solidario de ellos. Pablo, reza por mí.*»

El matí va treballar normalment a la seva oficina. Va dinar al menjador del personal de l'hospital juntament amb dos nois. Després va baixar al soterrani on paguen les mesades i va cobrar la seva. També va anar a veure un capellà francès que treballa allí.

A les tres de la tarda aproximadament, apareixen de sobte un capità de l'exèrcit i dos soldats. El detenen i comencen a escor-collar-lo de dalt a baix. La impressió degué ésser molt forta: en

Joan perdé el coneixement. Quan es va haver refet se l'emportaren en una camioneta.

Aquell mateix vespre cap a les vuit a la parròquia de San Bernardo reberen una trucada telefònica: «*¿Está alguno de los sacerdotes? Les aviso que el padre Juan Alsina está preso en Liceo Barros Arana.*» «*¿Con quién hablo?*» —preguntà mossèn Joan Vila. «*Con un pelao (un recluta).*» «*Dígale que vamos a ir al consulado y al obispado para hacer lo posible por él.*»

L'endemà al matí, quan s'iniciaren les gestions per localitzar-lo en Joan Alsina ja fou introbable. Al Barros Arana, a l'Estadi Nacional, etc., asseguraren que allà no hi era.

Al cap de vuit dies de recerques, el 27, arriba a San Bernardo l'avís que vagin a la Morgue (Institut Mèdic Legal) per a reconèixer el cadàver. Les informacions diuen que el van portar allí a les 10 del matí del dia 20, amb una camionada de cadàvers trets de les aigües del riu Mapocho. La identificació fou difícil. Tenia contusions al cap i al muscle. L'havien crivellat amb unes deu bales a l'esquena, una de les quals li sortí pel pit. El forense certificà la coincidència de les empremtes digitals.

L'endemà, dia 28, se celebraren els funerals i l'enterrament a San Bernardo. Més de quaranta sacerdots, presidits pel bisbe, monsenyor Fernando Aristía, concelebraren la missa exequial. Predicà l'homilia el vicari episcopal de la zona, Pablo Laurin. Els companys gironins li deixaren unes flors sobre la tomba.

Reflexions escrites per ell la vigília del seu arrest

PER QUE?

—Haviem volgut posar vi nou en bots vells, i ens hem trobat sense bots i sense vi... de moment.

—Hem acabat el camí, hem fressat un corriol i ara som a les pedres. Seguirem caminant els que encara quedem. Fins quan? Tant de bo trobem arbres per a aixoplugar-nos de les bales.

—«Cap dels qui han sucat pa a les olles d'Egipte veuran la Terra Promesa, sense passar per l'experiència de la mort.»

—«Ja no hi ha profetes entre nosaltres.» Només el vedell d'or. No manca res, des de fa dos dies. I com que no podem enraonar, masteguem. I enyorem el pa sec, compartit, llescat entre rialla i rialla.

—No havíem entès allò de sant Pau: «Tots serem provats al foc.» I que se n'ha cremat de palla! On són els qui volien arribar fins a les darreres conseqüències?

—EE.UU. ens havia permès de jugar un joc tan fastigós amb uns arranjaments tan limitats, que nosaltres mateixos ens n'hem avorrit. «Santa Democràcia, *pray for us.*»

—És molt difícil resignar-se —tan fàcil predicar la resignació— a perdre. Perquè perdre vol dir deixar de *tenir* i començar a *ser*. I els qui més *tenien* i continuaven tenint, eren els qui menys *eren*. I eren menys. Però tenien el poder i la força.

—«El Verb s'anava fent carn.» I això no ho aguantem. És l'escàndol de la Creu. No ho hem aguantat mai. «*Respetaremos todas las ideologías*»... Mentre no gosin fer-se carn i realitat. Si hi gosen, en farem sang i carn trinxada.

I ARA?

—Són molts els qui han estat senyalats, purificats. Setanta-dos, diuen les «xifres». Quaranta mil eren a l'Èxode. I aquí també. D'una banda i de l'altra, què hi fa? És poble, tropa, tant se val. «Farem un país nou, lliure, independent.» Altres veus, altres àmbits. No, les veus són les mateixes. I la dialèctica... també.

—Manca de connexió interna. No saber qui sóc, d'on vinc ni per quin camí vaig. Arribaré a casa. Aquest em mira. Aquest em pot arrestar. Amagat, dependre d'una clau, d'una voluntat, d'una intuïció, d'una «confessió» arrencada. Suor freda, calenta. Una peça petita, sola, freda. Qui hi ha darrera el *fono*? Qui truca a la porta, a aquesta hora? No és saber què faré, sinó què em faran. I el més punyent: Per què? Això és la inseguretat. I la consciència de la inseguretat és la por. Ara entenc Raimon quan ens parla de la lluita contra la por!

—I continuen els espetecs. De nit, sobretot. Qui contra qui? Poble, poble, poble. D'una banda i de l'altra. Ells: o són morts —els qui *eren*—, o fugen, o són a dalt! Estratègies, bàndols, declaracions. I el poble, jau, adormit o mort.

—I la impotència. La sang que bull. Les paraules que no surten. I saber que —paraules i fets— són condemnades a la pols, a la sang i a la carn trinxada i masegada.

I la nostra Santa Mare?

No es pot improvisar. L'equilibri, només serveix per a temps de «pau».

ESPERANCES

—«Si el gra de blat no mor, mai no dona fruit.»

És terrible una muntanya cremada. Però cal esperar que de la cendra molla, negra, enganxosa, en torni brotar la vida.

—La vida, la descobrim cada dia. A cada minut. Descobrim el valor als petits gestos de cada moment. La rialla al carrer trist, la veu amiga —amb claus— al telèfon. La preocupació pel caigut. La mà que s'obre. La cara que gosa esbossar un acudit...

—Recordo un relat de *Vol de nuit* de Saint-Exupéry. Volava sobre no sé quin país, i només aleshores copsava el sentit de la casa sola a la muntanya, la llum, les ovelles, el pastor. Per copsar el sentit de les coses petites cal allunyar-se'n o que ens n'allunyin.

—Ara entenc allò de sant Pau: «La caritat no s'infla.» La de veritat és clandestina. Perquè és el Verb fet Carn.

—«Anem d'ací d'allà, com ovelles portades a l'escorxador.»

En les teves mans encomano el meu esperit...

—No és literatura. Als moments de risc cal emprar els símbols. Altrament no ens podríem expressar.

—Esperem la vostra solidaritat. ¿Enteneu ara el que significa el Cos de Crist? Si nosaltres ens ensorrem, és quelcom de la vostra esperança que s'ensorra. Si de les cendres assolim la vida de nou, és quelcom que neix de nou en vosaltres.

—Adéu-siau. Ell ens acompanya sempre, onsevulla que siguem.

Joan

Record apassionat d'en Joan Alsina

Fins aquí hem volgut conscientment no traspassar els límits i les normes d'un *dossier* que vol ser objectiu: dades concretes i precises sense cap mena de comentaris.

L'informe que ens han fet arribar els companys gironins que conviuen amb ell a Xile es fan també interrogants angoixats sobre la seva mort. Ens insinuen calúmnies que haurien corregut sobre en Joan i les desmenteixen amb energia. Parlen d'un clima de venjances i rancors personals que podria explicar per què fou assassinat. Potser amb el temps ells podran aclarir alguna cosa més. Per a nosaltres tot això que hem pogut sortosament saber és suficient.

Fa uns dies els familiars han rebut la carta que transcrivim amb els obligats silencis:

«De toda mi consideración:

»Soy un chileno, católico, padre de cuatro hijos pequeños, profesor primario, residente en...

»Me permito escribirle por su hijo Juan (Q.E.P.D.). Lo hago impactado como padre por su sacrificio, por la entrega total que hizo en nuestra Patria por los pobres.

»No tuve la suerte de conocerle personalmente, pero supe de sus afanes y de toda su lucha por los desposeídos de Chile. Comprendo y comparto la pena y el dolor vuestro, pero tenga la plena seguridad que Dios Nuestro Padre ya ha recibido a Juan en su Reino, donde sí hay justicia amor y Paz.

»En Chile fuimos muchos los que en verdad pensamos construir un mundo mejor, donde los pobres también vieran llegar el pan a sus mesas. Hoy ha caído la noche para mi pueblo, son muchos los idealistas muertos, muchos también los encarcelados y perseguidos, entre ellos nuestros amigos y familiares.

»Se cometieron errores, es honesto reconocerlo, pero nunca un Gobierno en Chile tuvo una oposición más cruel y despiadada. Que quede en Vdes. la conformidad que Juan al igual que Salvador Allende, fueron verdaderos mártires en la lucha por terminar con las injusticias sociales. Finalmente debo decirle que ha

llegado a mis manos un documento escrito por su hijo un día antes de su sacrificio. Al leerlo me he emocionado, lo he guardado para mis hijos, como un ejemplo de un sacerdote de Dios, que al igual que su Maestro, vivió su pasión, sabiendo a conciencia el fin que el destino le tenía reservado.

»Reciba Ud. y su familia el abrazo cariñoso y fraterno de mi esposa, de mis hijos, y el de este chileno que siempre rogará a Dios por el eterno descanso del alma de su hijo Juan.»

Aquest bon home que ens escriu des de Xile, sense haver conegut en Joan, ens dóna la dimensió justa des de la qual hem de contemplar la seva vida i la seva mort els qui l'haviem conegut.

Aquella nit del 18 de setembre en què ell, lúcidament, decideix de tornar a l'hospital, abandonant la seguretat de la parròquia de San Bernardo és la clau de tots els interrogants.

En Joan Alsina havia anat a Santiago de Xile, amb altres capellans gironins, en un acte il·lusionat de servei a l'Església. Fet poble amb aquell poble havia viscut generosament l'aventura política del país. Amb una punta de sornegueria pagesa de l'Empordà, amb una visió molt intel·ligent de les coses, amb un realisme evangèlic que no li permetia d'escapar-se ni acontentar-se amb paraules.

Fa mig any, quan va estar encara uns mesos amb nosaltres, es desesperava en veure'ns enredats contínuament en discussions de sagristia que esterilitzen tota veritable acció de l'Església.

No es tracta ara d'inventar-nos màrtirs que ens facin quedar bé. Però seria un sadisme inconfessable no voler escoltar en tota la seva grandesa aquest gest de fidelitat heroica que és la mort d'en Joan Alsina. Una fidelitat al poble i a l'Església viscuda en una síntesi feta, certament d'intel·ligència, però també de fe, d'esperança i del més autèntic amor evangèlic.

Per a nosaltres la vida i la mort d'en Joan Alsina són un consol i una exigència. Una glossa magnífica del capítol 25 de sant Mateu: L'única fidelitat possible a l'Església és la que passa per la fidelitat al poble. I fidelitat vol dir servei. I servei vol dir amor. I amor vol dir mort: amb el poble que mor, per al poble que mor... Tot això no pas només a Xile.

Modest Prats

PER A UNA HISTÒRIA DE LA JOC

IV. La dècada dels 60¹ (I part)

En aquest capítol ens referim a un període ric d'experiències, però també trist i dolorós com cap altre. En la JOC d'aquests anys trobem molts encerts, èxits, il·lusions... però també desenganys, enfrontaments i enrabiades, contradiccions, plegades... i de tot el que hom es pugui imaginar en la vida d'un moviment d'Església que dóna al laicat una majoria d'edat la qual li és negada pels de dalt..., i que dóna també una passió per la veritat i per la justícia que arriba a l'extrem de fer disbarats en els casos en què no s'ha assolit prou maduresa.

D'aquest període escric algun fragment amb dolor. Molta gent ha quedat enfonsada, en alguns casos hi ha hagut trencades radicals amb companys jocistes, amb amics cristians o amb l'Església... Crec que això ens ha de fer pensar molt a tots plegats: laicat, clergat, jerarquia... Aquesta situació s'ha produït a Barcelona, però també una mica arreu de Catalunya, i de tot Espanya en general, encara que no solament dins la JOC sinó en el conjunt de tota l'Església. Els laics s'ha mostrat sovint agressius amb la jerarquia i amb altres cristians més o menys conservadors, i les reaccions que se n'han derivat han estat molt diverses, i el resultat és que moltíssima gent ha quedat cremada amb tanta baralla i tanta discussió.

1. Ara publiquem només la primera part d'aquesta dècada. En un pròxim número publicarem la resta d'aquests apunts per a una història de la JOC.

Pel que fa a aquest període s'ha intentat de recollir totes les dades possibles i presentar-les amb la màxima objectivitat, encara que potser no s'ha aconseguit. La síntesi no és pas fàcil tractant-se d'una història tan recent. Hi cap que hagin quedat oblidats alguns fets; però si algú els recorda i en pot facilitar detalls, pot comunicar-los a l'autor d'aquest treball, a qui faran un gran servei de cara al treball més extens que està preparant.

La JOC de Barcelona estava en plena eufòria de creixement. La JOCF també s'anava afermant i creixia parallelament; mossèn Ramon Torrella s'havia integrat satisfactòriament a l'equip diocesà tant de nois com de noies. Els problemes de manca de consiliaris s'anaven resolent bastant bé, perquè la majoria de sacerdots joves es donaven plenament a la joventut treballadora, i els rectors grans ja no hi oposaven tanta resistència gràcies entre altres coses al prestigi de mossèn Torrella, consiliari diocesà.

El 1956 mossèn Joan Bonet Baltà havia escrit: *«Sobre la JOC de nuestra diócesis empezamos con un lamento: que tiene poca extensión en nuestra geografía diocesana, a pesar de la existencia agobiante del problema de evangelización de las masas trabajadoras y a pesar de ser la JOC la obra que directa y principalmente está dirigida a los trabajadores, con el fin de darles conciencia de su ser cristiano y a vivir y actuar como tales...»*² Més endavant continua: *«Nuestra JOC de la postguerra ha nacido al margen de la parroquia y así vive actualmente en la mayoría de secciones. Las trazas no son muy esperanzadoras sobre el particular. Y lo lamentamos. La JOC fuera de la parroquia está condenada, ordinariamente, a no tener consiliario... Fuera de la parroquia, al movimiento jocista le faltará la facilidad de la vida espiritual...»* L'any 1960 i els següents varen contradir els temors de mossèn Bonet. La JOC es va estendre com taca d'oli per tots els barris de treballadors i aviat va donar una personalitat al laicat, potser gràcies al fet de no seguir en el seu conjunt l'estructura parroquial amb les obligacions derivades.

Solament a la diòcesi de Barcelona, van arribar a haver-hi més de 300 seccions cap als anys 1964 a 1966. Cal ésser exactes en parlar de xifres i sobretot de nombre d'afiliats: la JOC mai no tingué tants membres com les Congregacions Marianes, per exemple, o bé com l'Acció Cotòlica en els seus temps d'esplendor;

2. «Apostolado sacerdotal», núm. 154, oct. 1956.

però cal dir també que mentre les esmentades associacions tenien molta gent que simplement assistia reglamentàriament als actes pietosos massius, a la JOC tots els seus membres es reunien amb una regularitat impressionant i participaven activament en totes les accions educatives, culturals i religioses que el moviment suggeria; i a més a més tenia un radi d'influència molt extens sobre molts joves no afiliats. El 1962 es venia cada mes un promig de 12.000 exemplars del periòdic de la JOC «Juventud Obrera» i després 40.000 calendaris jocistes cada any, en el conjunt de bisbats catalans.

Renovació dels consiliaris

A principis del 1960 mossèn Ramon Torrella fou cridat a ésser consiliari nacional de la JOC en substitució de don Mauro Rubio, perquè aquest darrer havia demanat un descans. Quan mossèn Torrella acabava d'arribar a Madrid la Direcció Central de l'Acció Catòlica va demanar a don Mauro que s'ocupés de la consiliaria nacional dels joves.³

Mossèn Ramon Torrella fou triat personalment per don Mauro, i rebé, a més, l'aprovació sincera de la gran majoria de consiliaris diocesans de la JOC així com dels dirigents nacionals. Don Mauro havia visitat el cardenal primat de Toledo, doctor Pla i Deniel, i li havia presentat una terna segons era costum: mossèn Ramon Torrella (consiliari de Barcelona), el consiliari de la JOC de Bil-

3. Don Mauro va visitar diverses vegades Barcelona i algunes viles de Catalunya; sempre fou un amic ben nostre. Des del 7 de juliol de 1964 és bisbe de Salamanca. El Vaticà, a través del Nunci, va voler remercier-li amb aquest nomenament els seus nombrosos anys de dedicació a la joventut espanyola. Actualment, malgrat la seva edat de 54 anys, està cansat a causa de la manca de salut i de problemes molt diversos.

bao i el consiliari de la JOC de València (em sembla recordar que era don José Vila López). Havent escoltat detingudament a don Mauro, el cardenal primat va nomenar consiliari nacional de la JOC mossèn Torrella.

Però aleshores calia buscar consiliari diocesà de la JOC de Barcelona. Entre els qui es destacaven més per la seva dedicació a la joventut treballadora hi havia mossèn Jordi Bertran, professor al Seminari Menor de Tiana i resident en una parròquia de Badalona, i mossèn Joan Carrera, que havia estat de vicari en algunes barriades de Barcelona (darrerament la Barceloneta). En conseqüència mossèn Torrella, en acomiadar-se del doctor Modrego (arquebisbe de Barcelona) li va proposar els seus successors: mossèn Jordi Bertran, consiliari de la JOC, i mossèn Joan Carrera, consiliari de la JOCF. Però en començar el 1961, aquest darrer passà a regir una parròquia de nova creació de Badalona (al barri de Llefià), on s'havia de començar tot de bell nou (el temple, la rectoria, els serveis parroquials, etc.). El doctor Modrego va acceptar la proposta de mossèn Torrella, però al cap de pocs mesos mossèn Carrera no va poder continuar, i mossèn Jordi Bertran es va encarregar de les dues consiliaries, la de JOC i la de JOCF. Aquest fou un consiliari molt actiu i treballador en els millors temps de la JOC. Amb la seva moto arribava a tots els barris de Barcelona, a totes les viles i a tots els pobles industrials no solament de Barcelona sinó d'arreu de Catalunya, ja que a més a més de consiliari diocesà de les dues branques fou nomenat per la nacional, consiliari regional, i com a tal fou membre de l'equip nacional de consiliaris. Amb les dues funcions va exercir de 1960 a principis de 1967. El 1967 va demanar el relleu i va passar a regir una parròquia de nova creació al barri del Besòs - Poble Nou, de Barcelona. El va succeir a nivell diocesà Josep Lluís Martínez en uns moments ja més aviat difícils, tant per a la JOC com per a l'Església en si. Es va donar molt a fons, va prendre part molt activa en la preparació de la Trobada 68, però els temps no acompanyaven. Va plegar el 1969 i fou succeït per Jordi Ligüerre, el qual va estar-hi aproximadament uns dos anys.

El moviment s'estructura

La JOC diocesana de Barcelona va posar l'any 1959 un dirigent a mig sou: en Rafael Hinojosa. Ell treballava de pintor, i a fi que es pogués dedicar més a la tasca organitzadora l'equip diocesà li assignà una quantitat mensual equivalent a la meitat del sou. L'altra meitat, l'obtenia a través del seu treball de pintor. L'equip diocesà obtingué els fons per pagar l'esmentat sou amb l'aportació econòmica mensual d'una bona colla de consiliaris jocistes, i també d'uns quants militants d'ACO que encara que tenien càrregues familiars sabien privar-se d'uns diners perquè la JOC tingués un «permanent». Ja cap al 1960 en Rafael Hinojosa fou nomenat responsable regional de la JOC i gràcies a un conveni econòmic amb alguns bisbats de Catalunya, i amb la Comissió Nacional de la JOC, pogué dedicar-se de ple a la JOC.

El moviment prenia un impuls insospitat. Cada vegada eren més els nois i noies que s'hi adherien. Contínuament s'organitzaven assemblees de barri, jornades i setmanes d'estudi. Era meravellós veure com nois que amb prou feines havien anat a l'escola, entusiasmats per la mística i l'ideal jocistes, eren capaços de dedicar-se intensament a la lectura, al diàleg, a l'animació d'assemblees i a diverses activitats culturals (cinema social, cine-fòrum, cursets sobre història del moviment obrer, dels sindicats, etc., etc.). La JOC realitzava una seriosa acció pedagògica entre la joventut treballadora d'ambdós sexes.

Això, no solament es produïa al bisbat de Barcelona sinó en alguns altres, especialment el de Vic (en les viles industrials de Manresa, Igualada, Manlleu, Torelló, Sallent, Sant Vicenç de Castellet), el de Girona (tant a la capital, com a Banyoles, Figueres, Sarrià de Ter, etc.) i el de Solsona (a Berga), etc., etc.

Les federacions

El 1961 es varen constituir dintre el bisbat de Barcelona les federacions jocistes, donada la gran densitat de població i el gran

nombre de grups. Això no era cosa nova dins la JOC: tant a França com a Bèlgica, la JOC estava organitzada des dels seus inicis en federacions, de manera semblant als sindicats obrers.

A Barcelona la primera federació fou la de Sabadell, però poc temps després es constituí la Federació Paralel i també la Federació Clot (que després es denominà Meridiana). Cap als anys 1965-1966 es constituí també la Federació Badalona - Santa Coloma, i també la de Rubí-Terrassa. Hi van haver també els sectors (quasi federació) de Baix Llobregat (amb Cornellà com a centre vital) i del Penedès.

La Federació Meridiana s'installà als locals de l'Escola Tècnica del Clot, i la Federació Paralel als de la Congregació Mariana i Hospital del carrer Vila Vilà (darrera la fàbrica de les tres xemeneies).

Per la seva banda, la JOCF constituí les federacions Nord, Sud, Sabadell i Mataró.

El fet d'agrupar, a Barcelona-bisbat, les seccions jocistes en federacions va facilitar la promoció de molts dirigents i consiliaris, i, ensems, va portar a un acostament intens a la massa de joves. Efectivament, a cada federació amb plena autonomia es realitzaven contínuament gran quantitat d'actes on participaven voluntàriament tots els amics i companys dels militants: venda del periòdic de la JOC «Juventud Obrera» (que sortia cada mes), venda del calendari de la JOC en català o castellà segons els barris, assemblees de barriades cada dos o tres mesos, vetllades recreatives i culturals molt diverses, cursets, acampades, etc., etc. O sia, que a Barcelona-bisbat aquest tipus d'organització va permetre dedicar-se intensament a la massa dels joves treballadors en funció de cada barriada, o comarca industrial.

Al principi, cada federació agrupava solament de deu a quinze grups jocistes, amb la qual cosa se'ls donava una atenció constant i al mateix temps es tenia una representació al Consell Nacional de la JOC. Però van haver-hi cap a l'any 1966 algunes federacions que varen arribar a reunir quasi uns 40 grups. Malauradament, cap al 1968 va sorgir un conflicte entre els dirigents, a causa de la diferència de criteris personals quant a l'organització: uns volien defensar l'estructura diocesana, d'altres la federativa

però s'hi afegiren altres implicacions, com per exemple l'opció concreta en el compromís temporal, o també les dificultats de fidelitat a la jerarquia tenint en compte el desinterès general d'aquesta pels problemes del món obrer...

Les adaptacions

A començaments de la dècada dels 60 es varen crear tres adaptacions del moviment en funció de l'edat dels membres:

- *aprenents*: que agrupava els jocistes de 14 a 18 anys;
- *joves*: que agrupava els jocistes de 18 a 21 anys, o sia pràcticament fins a l'entrada a la mili;
- *pre-adults*: dels 21 anys fins que es casaven, o fins als 28 o 29 anys, quan s'abandonava la JOC per passar a un moviment d'adults.

Les adaptacions de la JOCF tenien aquests noms: *adolescents*, *joves*, *noies grans*.

Cada una d'aquestes adaptacions tenia una vida pròpia, i tenia també una campanya nacional i un butlletí propis. A cada diòcesi, a cada federació hi havia un responsable de cada adaptació.

Al començament d'aquesta dècada alguns nois i noies que ja deixaven la JOC, a Barcelona, s'incorporaren al moviment d'adults ACO. Solament uns pocs s'incorporaren a la HOAC. Cal reconèixer que una gran majoria no s'adheriren a cap moviment d'Església. Als altres bisbats catalans, alguns s'adheriren a la HOAC però la gran majoria perdé tot contacte amb els moviments especialitzats. Pel que es refereix als jocistes de Barcelona, hi hagué al principi una certa pedanteria per part d'alguns en no voler alinear-se en un moviment d'Església (fos ACO, fos HOAC), argumentant que el que calia era treballar activament en el món obrer; després, la vida els va allunyar tant de la vida latent de l'Església com dels terrabastalls que s'han anat produint en el món obrer. No vull pas fer cap acusació, simplement ho constato. Cal reconèixer, però, que un cert nombre de jocistes de distintes promocions estan compromesos en el món del treball.

El primer grup d'«Empleades de la llar» incorporat a la JOCF de Barcelona va començar el 1960 amb un grup de 8 noies molt dinàmiques, entorn de la parròquia de la Concepció, i l'Oleguer Bellavista, com a consiliari; cap al 1965, aquests grups varen constituir-se en una mena d'adaptació dins la JOCF, ja que n'anaven sortint bastants; cap al 1968 se n'encarregà una dirigent de la JOCF de Màlaga, traslladada a Barcelona amb aquest fi, la Paquita Montes; el 1970 se'n tornà al Sud. Durant molts anys ha estat consiliari d'aquesta adaptació en Sebastià Heredia. El 1968 la JOCF de Barcelona va fer una important campanya de cara a l'opinió pública demanant per a les anomenades «noies de servei»: vacances anuals retribuïdes i degudament reglamentades, jornada lliure els dies de festa, règim de vuit hores diàries, pagues extraordinàries de 18 de juliol i de Nadal, i, en general, l'equiparació de les seves condicions laborals a les dels treballadors de la indústria i el comerç.

Les sessions d'estudi

Tot el període de 1960 a 1970 és ple de sessions d'estudi a tots nivells: federal, diocesà, regional, nacional... Per Setmana Santa, cada any, tant els dirigents de la JOC com de la JOCF de Barcelona s'anaren trobant per separat. Els anys 1962 i 1963 s'arribaren a reunir fins a 300 noies a Montserrat. Les noies no eren tanta colla, però Déu n'hi do!

Pel setembre es tornaven a reunir tots els dirigents diocesans i federals amb els responsables de grup per estudiar l'aplicació de l'enquesta campanya del curs que anava a començar. **També a** cada federació es reunien tots els militants de les diferents seccions en jornades d'estudi.

Al bisbat de Barcelona les federacions Meridiana, Paralel i Sabadell, i el sector Badalona - Santa Coloma, del 31 d'agost al 8 de setembre del 1963 tingueren a Sant Feliu de Llobregat una important setmana d'estudi per als dirigents federals i diocesans. Pre-

sentaren ponències en Rafael Hinojosa, Manuel Maeztu, Josep M. Atances, Josep Toledo, Rafael Mèrida, Antoni Martínez, Manuel Murcia, Miquel Elhombre, Hilari Palacín, Antoni Hortet, Valentí Roselló, Josep Verdú, Joan Ramon, Josep Parés, Joan Moles i Jordi Bertran. En aquesta setmana, hi participaren 80 dirigents i es recollí un seriós estudi dels barris treballadors i dels pobles i zones industrials del bisbat, amb la situació i característiques de cada un. El doctor Modrego, arquebisbe de Barcelona, va assistir en una de les darreres sessions d'aquesta setmana d'estudi i els va demanar el treball, perquè volia tenir en compte les dades a fi de millorar la pastoral diocesana.

Seria massa llarg referir totes les setmanes i jornades d'estudi, àdhuc les més importants, però no podem passar per alt la del 1967, celebrada del 23 al 25 de març, a Vilanova i la Geltrú, per les federacions JOC de Badalona, Meridiana, Paralel i Sabadell, però solament pels responsables de l'adaptació Joves (nois de 18 a 21 anys). Els ponents foren J. Vilanova, J. Arteaga, Damià Àngel Peix, Jaume Adames i Joan Gómez. Hi assistiren 95 dirigents. Els temes foren: Influència de la JOC en la teva vida, Valor de l'amistat, La JOC i la política. Tothom recorda les emocionants explicacions d'en Jaume Adames sobre l'amor i el valor de l'amistat.

No cal dir el gran mitjà de formació que suposava per als jocsistes la preparació, organització i realització de cada una d'aquestes sessions d'estudi.

Atenció als emigrats

La JOC va dedicar una gran atenció als joves emigrats, perquè ells, sobretot, eren dels qui sofrien més, a causa de l'allunyament dels seus familiars i dels seus amics habituals, però també perquè normalment eren els més explotats pertot arreu. Hi hagué a la JOC dues atencions en aquest sentit:

1. La dispensada als emigrats d'altres punts d'Espanya a Catalunya, amb la voluntat de fer-los «altres catalans» (segons la terminologia de Francesc Candel) integrats al País, no solament de cara a la convivència i a la germanor, sinó també per a fer-los homes molt dignes i feliços juntament amb els autòctons. Sembla que entre els molts nois que es varen integrar ràpidament a la vida catalana, a Barcelona, cal anomenar l'Alonso Brito (de Canàries), en Rafael Hinojosa (de Cabra, Còrdova), en Fermín Jiménez (de Medina del Campo, Castella)... A Vic, Manresa i Lleida n'hi varen haver d'altres. Tots ells arribaren a parlar el català i a destacar com a magnífics dirigents jocistes, sense cap diferència amb els autòctons.

2. L'atenció a gran quantitat d'espanyols emigrats a França, Suïssa, Alemanya, Bèlgica, Holanda, Luxemburg i Anglaterra. De Catalunya marxaren moltíssims nois a Suïssa i Alemanya, i moltíssimes noies a França, Bèlgica i Anglaterra. Entre els jocistes emigrats a Suïssa hi havia en Miquel Soto, de Badalona, que amb alguns altres jocistes espanyols va desenrotllar a Zurich una acció molt ferma durant el període de 1959 a 1963. En Jordi Bertran i l'autor d'aquest treball varen fer un viatge en moto l'estiu de 1960 i els varen visitar; també anaren a veure diversos jocistes espanyols a Alemanya. Per ajudar a la gran quantitat de noies de servei que hi havia a Suïssa, se n'hi va anar l'Ernestina Ròdenas, de Barcelona, l'any 1965. Les seccions jocistes entre els espanyols emigrats foren tan nombroses (més de 100 a Alemanya, més de 50 a Suïssa, més de 60 a França), que àdhuc dintre la JOC nacional d'aquests països tenien un pes i una consideració. L'octubre de 1965 hi hagué a Zurich una reunió de dirigents jocistes entre els espanyols immigrants a Suïssa i hi fou convidat com a únic consiliari l'Abelard Sayrach, de Barcelona.

El 1962, una noia de Girona emigra a París i allà entra en contacte amb la JOC. El 1963 la Pepita Vila era nomenada secretària d'emigració, a la JOC francesa, i fa un important servei als joves treballadors i treballadores espanyols i de molts altres països. El 1967 és promoguda a secretària general de la JOC europea, i és traslladada a Brusselles on va estar fins a finals de 1968.

Distincions internacionals i nacionals

Era tan gran el prestigi que havia assolit la JOC a Catalunya, que pel desembre de 1960 es reuní a Montserrat el Comitè Executiu de la JOC internacional, i aquest dedicà una jornada sencera al contacte amb els jocistes catalans. El febrer del 1963 es reuní també a Montserrat el Comitè Europeu de la JOC, i el darrer dia tingué una bona trobada a Barcelona amb els jocistes catalans. Pel juny del 1967, mossèn Martínez i en Joan Belmonte (respectivament consiliari i president diocesans de Barcelona) foren invitats per la JOC internacional a passar una temporada a Marsella, a fi d'estudiar la JOC d'aquella ciutat francesa. Després, a Lormoy (als afores de París), s'aplegaren tots els dirigents jocistes que havien fet estudis d'aquest tipus en altres ciutats europees.

El febrer de 1969 se celebrà a Sant Cugat del Vallès (Barcelona) la Conferència Europea de la JOC, dedicant els participants moltes estones als contactes amb els jocistes de Barcelona, Vic i Tarragona.

També d'una manera directa la JOC espanyola havia distingit la JOC de Catalunya demanant-li dirigents. No sempre se la va poder complaure, ja que la veritat és que l'ambient de Madrid no fou mai massa atraient per a la gent d'aquí. No obstant això, hi van anar a fer servei: mossèn Ramon Torrella (de Barcelona, de 1960 a 1966), Fermín Jiménez (de la JOC de Barcelona, de 1963 a 1965), Joan Puig (de Vic, de 1964 a 1966), Valentí Roselló (de Barcelona, de 1965 a 1967), Maria Cinta Amenós (d'Igualada, bisbat de Vic, de 1965 a 1967), Concepció Paracolls (de Vic, de 1967 a 1969), Miquel Elhombre (de Barcelona, de 1967 a 1970), Joan Belmonte (de Barcelona, de 1969 a 1970), per encarregar-se de l'Editorial Popular, fundada per la JOC nacional i propietat d'aquesta, i que no tirava endavant des de feia un quant temps.

A més a més, la JOC nacional va honorar la JOC catalana celebrant l'octubre de 1957 el Consell nacional a Tiana (Barcelona), el juliol de 1964 els Consells nacionals de la JOC i de la JOCF, el març de 1968 a Barcelona unes converses nacionals sobre «Fe

cristiana i acció obrera» per a consiliaris de l'adaptació pre-adults, i l'octubre del 1969 un ple de l'equip nacional a Aiguafreda (bisbat de Vic).

La JOC s'escampa per Catalunya

Si bé ja durant els anys 50 foren nombrosos els intents d'engegar grups de JOC en els diferents bisbats (recordo temptatives a Figols, Tortosa, Vic, Tarragona, Lleida...), de fet no va ésser fins als anys 60 que el moviment s'organitzà en general d'una manera coherent. El 1957 ja hi havia a Vic, de consiliari diocesà, en Jacint Solé, amb algun grup de JOC a la capital del bisbat, després cap al 1960 hi va haver en Josep Codinach, i el 1964 hi pujà en Salvador Bardulet. A Tarragona hi hagué ja durant l'any 1960 en Joan Tomàs, de consiliari diocesà, però sempre costà bastant de donar estabilitat als grups. Jordi Bertran fou designat consiliari de la zona de Catalunya i Balears el 1960. Gràcies a la seva dedicació constant i a l'interès amb què respongueren diversos bisbats, es promocionaren prop d'un centenar de consiliaris fora del de Barcelona.

Com a consiliari de zona, el 1967 prengué el relleu en Salvador Bardulet, del bisbat de Vic, i ja cap a finals de 1969, en Josep M. Estella (ex-carmelita resident a Barcelona, i dedicat a la JOC de feia bastant temps, primer a Lleida i després a Mallorca i a Barcelona).

Els responsables de zona foren: 1960, Antoni Crespo; 1961, Manuel Murcia; 1963, Hilari Palacín; 1967, Francesc Vera; 1969, Toni Pons i Miquel Pascualena. En Vera i en Pons procedien de la JOC de Mallorca, però en assumir aquesta responsabilitat es traslladaren a Barcelona, com a centre neuràlgic de la zona.

Les responsables foren: 1963, Ernestina Ròdenas; 1965, Concepció Paracolls; 1968, Paquita Montes; 1970, Angels Berenguères.

En diverses ocasions es reuniren els consiliaris i els dirigents diocesans i federals de tota la zona de Catalunya i Balears. Furgant arxius personals i a través d'entrevistes he pogut esbrinar

que s'organitzaren de cara als consiliaris de base algunes jornades de pastoral jocista a Vic, Manresa, Tarragona, Lleida, Badalona, Barcelona, Sabadell... durant els anys 1964 a 1968. Així mateix hem pogut constatar la celebració d'unes quantes trobades a diferents nivells a diversos punts de Catalunya.

Hi ha hagut moltes altres jornades d'estudi tant per a consiliaris, com per a dirigents JOC i JOCF, però seria llarg i potser pesat d'enumerar-les totes. Com altres elements de la vida de la JOC a Catalunya he aplegat encara altres dades. En els arxius de la Comissió nacional de la JOC he trobat l'acta d'una reunió extraordinària dels dirigents nacionals de la JOC del 8 d'abril de 1967, on es diu que es considera prou sòlida la JOC dels següents bisbats catalans, en el cas que la CEAS suprimís definitivament les comissions nacionals JOC i JOCF: Barcelona, Vic, Girona, Lleida, Tortosa, Solsona (aquí solament la JOCF), i també Mallorca i Menorca.

També hi he trobat còpia d'un document adreçat el 31 de març del 1967 en acabar la II reunió nacional de consiliaris JOC/F a Àvila, al cardenal president de la Conferència episcopal (doctor Quiroga Palacios), a l'arquebisbe president de la CEAS (doctor Morcillo) i al bisbe consiliari general de l'ACE (doctor Guerra Campos). En el document, signat pels 65 consiliaris assistents, es pondera:

- La inestimable aportació que l'acció dels militants jocistes suposa per a la presència evangelitzadora de l'Església en el món obrer,

- la vitalitat missionera que dona a l'Església la presència, en ella, d'aquests militants,

- la profunda consciència de la nostra missió sacerdotal, que ha provocat en nosaltres la tasca de consiliaris jocistes,

- l'ajut que per al compliment de la nostra missió hem trobat sempre en els dirigents i en els consiliaris nacionals...

I més endavant afirmen: «Les comissions nacionals JOC i JOCF mai no han exercit cap coacció ni han entorpit el treball de les comissions diocesanes. I que totes les orientacions i campanyes procedents de les Comissions nacionals han sorgit sempre de les necessitats i iniciatives de les comissions diocesanes,

han estat pensades i decidides pels dirigents diocesans reunits en Consell nacional, i han estat realitzades a cada diòcesi amb absoluta llibertat d'adaptació...»

Aquest document era la resposta a unes declaracions del president de la CEAS en les quals deia que les Comissions nacionals havien exercit una coacció sobre les comissions diocesanes, en perjudici de l'autoritat que hi tenen els bisbes respectivament.

Els participants de la JOC catalana, en el XX Consell Nacional de la JOC i l'XI Consell Nacional de la JOCF, celebrats tots dos a Avila pel juliol del 1967 foren els següents: Àngel Pereda, de Rubí-Terrassa; Josep M. Quinguilla Codina, de Lleida; Albert Roig, de Sabadell; Francesc Vera (de Mallorca), responsable regional de Catalunya i Balears; Esperança Atares, de Barcelona; Maria Rosa Palà, de Barcelona; Lúcia Zafra, de Sabadell; Maria Rosa Salicrú, de Mataró; Lúcia Rectu, pres. dioc. de Barcelona; Montserrat Canals, de Lleida; Concepció Paracolls, de Vic, però permanent a la nacional; Maria Cinta Amenós, del bisbat de Vic, però permanent a la nacional.

Durant aquesta dècada es publiquen dues biografies de jocistes catalans: el 1963, *Historia de un militante jocista*, Fernando Estivill, a Barcelona, i el 1965, *Un jove en la realitat jocista*, Joan Pous Font, a Vic.

Finalment, cal assenyalar durant aquesta època l'edició de gran quantitat d'obres jocistes i d'interès pels jocistes per l'Editorial Nova Terra, de Barcelona, fundada el 1958 per un equip d'antics militants de la JOC, així com l'impuls de la llibreria de la JOC que durant moltíssims anys ha funcionat al segon pis del carrer de Llúria, a Barcelona, fent un servei de primer ordre a tota la JOC catalana, no solament pels llibres i butlletins que sempre tenia a punt, sinó a més pels serveis de tota mena, gràcies a la generositat i vocació d'una antiga jocista dels anys 50, la Remei Ramírez. La llibreria era un lloc de trobament de dirigents de la JOC amb militants i consiliaris; era un lloc privilegiat on poder trobar molta informació de fets i material per a les reunions de militants. També era un lloc conegut i freqüentat per tota la JOC de Catalunya i Balears. A més era un centre d'encontres internacionals; tota la JOC europea en coneixia l'adreça. Sempre s'hi tro-

bava algun alliberat dirigent o consiliari amb el qual es podia parlar amb calma. Per bastants militants era el lloc de la seva direcció espiritual o orientació militant.

Els consiliaris a Barcelona

La JOC havia entusiasmat una bona colla de capellans; la feina de consiliaris donava ple sentit a la seva vida, en un moment en què el ministeri parroquial ja començava a entrar en crisi. Veiem unes ratlles molt expressives en aquest sentit d'en Jaume P. Sayrach a la revista "Correspondència" (maig de 1973): «En el nostre temps de vicaris, la feina de consiliaris va ser la millor de la nostra activitat de capellans, sovint havent-ho de fer a estones lliures. Les trobades de consiliaris, el mètode jocista, els mateixos militants... van operar en nosaltres una autèntica revolució interior. La JOC ens significà la descoberta de la persona: evangelitzar ja no era predicar estranyes veritats del dipòsit adquirit al seminari, sinó descobrir en cada noi i en cada noia i en els mateixos llocs en els quals es movien, les veritats de Déu. La JOC ens va fer apreciar els ambients com a veritables condicionants de la joventut. La parròquia com a lloc de "preservació", o com a "centre" quedava definitivament desmuntada...»

I això no solament a Barcelona sinó per totes les zones industrials de Catalunya; alguns altres consiliaris m'ho han confirmat de paraula.

Entre 1962 i 1966, que fou l'època de plenitud de la JOC de Barcelona, hi hagué permanentment en aquest bisbat uns 150 consiliaris jocistes plenament abocats als nois i noies del món del treball; la majoria d'ells s'ocupaven de dos i tres grups jocistes alhora, ja que hi hagué un moment que s'arribà als 300 grups.

Com a consiliari diocesà hi havia en Jordi Bertran, però després hi havia molts companys que treballaven en equip. Entre els més pròxims cap als primers anys d'aquesta dècada hi hagueren

en Joan Carrera, en Lluís Bonet, en Josep Ll. Martínez, en Lluçia Garreta, en Jordi García Clavel, en Martí Canal... Però després n'hi hagueren molts més, que també realitzaren una important tasca en les respectives federacions, barriades i viles industrials.

Entorn de l'Escola Tècnica del Clot i la Congregació Mariana de Sant Pere Claver hi hagué un conjunt d'institucions dirigides pel pare Torres Gasset. Per allà passaren alguns milers de nois la majoria dels quals s'adheriren a la JOC. Els grups jocistes d'allà tingueren sempre un to religiós molt pròxim al de les congregacions marianes, però amb un profund sentit d'encarnació en el món del treball. A més a més, en aquells locals s'hi acolliren diverses institucions populars obreres. Gràcies a la mà dreta del pare Torres, a Barcelona no hi hagué VOJ sinó únicament JOC, malgrat les pressions dels superiors jesuïtes de Madrid i d'altres províncies, que volien desenrotllar la JOC a través de les congregacions marianes de treballadors, que a Madrid i a Burgos s'anomenaven VOJ.

Pel desembre del 1963 un grup de sis consiliaris jocistes crearen la revista «Correspondència», a fi de bescanviar les experiències sacerdotals en el món del treball. Costà d'anar sortint cada mes, però assolí un prestigi i encara avui dura. El 1965 es va refer l'equip amb consiliaris de HOAC i d'ACO i va quedar l'Oleguer Bellavista de director.

El 1967 un decret episcopal a Barcelona creà entre altres la Vicaria del món obrer, la qual fou encarregada a mossèn Joan Carrera. Havíem entrat ja en els anys difícils, la «contestació» era ja freqüent i les enrabiades amb la Conferència episcopal (a causa de la política del tàndem Guerra-Morcillo) eren nombroses... Els consiliaris jocistes en general s'hi adheriren al principi, però després molts d'ells varen mirar amb escepticisme aquest organisme (que deien que formava part de l'estructura clerical). En Joan Carrera va decidir, no obstant això, d'aprofitar l'oportunitat que la Vicaria donava per promoure una pastoral encarnada en el món obrer. I així va iniciar un equip de capellans i laics, per dirigir la Vicaria, coordinar totes les experiències iniciades i donar-les a conèixer... Era un període molt tèrbol i sovint la gent se'n va desentendre. Cap persona sensata no pot negar, en

canvi, el servei fet en molts moments crítics, i que aquí no podem detallar perquè surt de la nostra comesa.

Al bisbat de Barcelona es va produir una situació molt curiosa: les parròquies que quedaven vacants o les de nova creació havien estat sempre proveïdes amb aquells sacerdots que havien fet prou mèrits actuant de vicaris o de rectors en una parròquia de menys categoria (cal entendre no pas pastoral sinó monetària). A causa del creixement vertiginós de la població del bisbat i de l'aparició de molts barris nous, es varen crear moltes parròquies noves, però aquestes disposaven de pocs mitjans econòmics i els rectors havien de viure en una pobresa extrema, i fins molt sovint havien d'anar rellogats molt de temps pel barri fins que no s'acabés de construir la rectoria o es trobés un pis com a tal. Cal suposar que per aquesta raó la gran majoria de sacerdots tradicionals que per raó de l'edat els corresponia l'honor de regentar una nova parròquia, preferien qualsevol parròquia de poble (on tots els problemes esmentats estaven ja resolts) que no pas anar a una d'aquestes parròquies miserables encara que estiguessin dins els termes de les grans ciutats com Barcelona, Badalona, Sabadell, Terrassa, Cornellà, Santa Coloma, etc. etc., teòricament de categoria superior a la de qualsevol parròquia rural. I aleshores, el secretari episcopal (que per aquells anys era el canonge doctor Pech), va haver de recórrer a tots aquests sacerdots joves, molts d'ells consiliaris jocistes, i que bona part dels quals figuraven en la seva llista negra (per acusacions procedents de «gent de missa», o de «gent d'ordre», etc.). Però aquests nois no desitjaven altra cosa que tenir una parròquia on per fi poguessin posar en pràctica tot allò que sentien i que havien descobert a partir de la JOC (muntar una parròquia pobra, missionera, evangelitzadora...). El 1961 es varen distribuir nou parròquies en aquest règim; el 1963, una vintena; el 1965 moltes més. D'aquesta manera es va produir a la perifèria de totes les ciutats esmentades un ferment de cristianisme a l'estil dels primers segles, on rector i vicari ja no eren senyor i criat sinó uns companys que treballaven conjuntament i humilment amb un laicat voluntariós i treballador. En la quasi totalitat d'aquestes parròquies s'hi desenrotllà intensament la JOC, i en moltes d'elles, coincidint amb l'acabament del Vaticà II ja es

feren una colla de passos atrevits: se suprimiren els aranzels, els rectors i vicaris renunciaren a la paga de l'Estat i es posaren a treballar en feines retribuïdes a fi de no haver de dependre de la parròquia, s'iniciaren celebracions eucarístiques molt viscudes pel poble, es reformà completament la catequesi dels infants, suprimiren la beneficència com a gest paternalista, obriren els locals parroquials a les reunions cíviques del barri, reformaren la litúrgia sacramental, més endavant prengueren posició i feren declaracions públiques per escrit o bé en les homilies de les misses davant de situacions d'injustícia en el barri o en la ciutat... Molts d'aquests sacerdots arribaren a un heroisme extrem en la pobresa, en la lluita pels més petits, en la donació a la gent... Bastants es varen comprometre en accions cíviques, i aleshores buscaven eficàcia. Fou aleshores quan la JOC els va semblar ja poca cosa...

Durant els anys pròxims al 70 hem presenciat la desfeta moral de bastants d'aquests xicots. Sumits en una crisi de fe i d'acceptació de l'estructura eclesial, pràcticament abandonats pel pastor durant una bona temporada, justament en els anys més crítics, s'han anat secularitzant. La trajectòria de cada un d'ells és més o menys distinta, però sempre molt dolorosa: la sensació d'una vida frustrada en bastants casos, dificultats d'adaptació a la vida civil... La majoria recorden avui amb afecte els anys dedicats a la JOC. Solament algun diu que no en vol saber res, però penso que en el fons no deu pas ésser veritat; alguna espina prou forta, que no ha pogut treure's —penso jo—. Simplement, des d'aquestes línies deixo constància de l'agraïment silenciós però cert que tants nois i noies treballadors deuen a tots els sacerdots amics dels anys 60, sense cap excepció.

Per les referències que he obtingut, el procés de secularització s'ha produït amb lleugeres variants i per causes no tant diferents a Lleida, a Girona, a Vic, a Tarragona... Bastants jocistes d'aquests bisbats m'han parlat amb un parer semblant als de Barcelona.

Josep Castaño

ANTOLOGIA

JOSEP CARNER
i PUIG-ORIOL

« Príncep
dels poetes »

Més que no pas sota els auspicis de l'«Oda a Barcelona» de Verdaguer que, en la copiosa edició de l'Ajuntament, plovia sobre la ciutat, Carner sembla néixer en 1884 arrecerat sota l'ombrel·la de la «senyoreta del paraigua» que Roig i Solé veu inaugurada al seu brollador del Parc de la Ciutadella, la qual recull la gràcia de tota una època barcelonina del vuitcents.

Carner serà el poeta de la gràcia del noucentisme. Cantarà una ciutat i un país en el goig de la seva represa feliç, recolzats en els

noms de Prat de la Riba, Fabra, Ors i Carner. La burgesia convertida en classe rectora hi intenta un binomi política-cultura a la seva imatge, amb un programa de civilitat, de seny, d'europèisme i de classicisme volguts, amb el gust de la feina ben feta, delicadament arbitrària, amb ordre, mesura i ironia, en versos ben cairats i de rimes selectes i riques. L'art ha de reflectir una ciutat on la natura ben domptada es dauri en la llum dels parcs i on les siluetes esborradisses i vaporoses reservin la intimitat en un somriure fi o en una melangia delicada.

Carner serà el que més, el poeta que omplirà el programa. La paraula serà el punt cert d'arrencada del poema i, en la tasca de poeta, bastirà com ningú més el català modern: en fixarà la selecció, l'estabilitat bàsica, i la veritable riquesa que consisteix no pas en el nombre de les paraules, sinó en el nombre dels sentits de cada paraula. Ell farà lluir la poesia latent en les petites coses i en els petits sentiments del viure quotidià, i la fixarà en el guspireig dels mots i en l'aire que els envolta.

Carner pogué respondre a Baltasar Porcel: —«Sempre ho he estat. Sóc catòlic.» L'ortodòxia normal del poeta no li impedí mai cap dels jocs de l'esperit. En moments li donà una profunditat esborronadora de poesia. Ni li impedí ésser republicà fins al fons i fidel a la ciutat. Si no es deixà arrossegar per camins polèmics, pogué incidir en algunes discussions per blasmar l'integrisme, el neutralisme temporal i el quietisme dels catòlics.

Taules cronològiques

Any	Dades biogràfiques	Idees i arts	Fets socials i polítics
1884	9 de febrer, neix Josep Carner i Puig-Oriol, en un pis del c. d'Aribau, a Barcelona, fill de Sebastià J. Carner farmacèutic i director de la revista catòlica «La Hormiga de Oro», i de Marianna Puig-Oriol barcelonina d'estament burgès, del carrer de Montcada.	«La senyoreta del parraigua» de Roig i Solé, al brollador del Parc de la Ciutadella. L'ajuntament de Barcelona edita 100.000 exemplars de l'«Oda a Barcelona» de Verdaguer, premiada als Jocs Florals de l'any anterior. — 1885: É ZOLA, <i>Germinial</i> . — 1886: V. ALMIRALL, <i>Lo catalanisme</i> . — 1887: Primer viatge de Gauguin a la Martinica. — 1888: Mor Matew Arnold. Època provençal de Van Gogh. — 1889: Mor Hopkins.	Conferència de Berlín: Les Grans Potències es reparteixen Àfrica. Memorial de Greuges. Mor Alfons XII. Crisi de la «febre d'or». Sorgeix «Unió Catalanista» per fusió del Centre Escolar (president Prat de la Riba) i d'una facció de Centre Català amb Domènech i Muntaner. Exposició Universal de Barcelona: inici del cosmopolitisme de la ciutat. II Internacional a París. A Espanya, sufragi universal de Sagastà.
1890	[El pare del poeta, Sebastià J. Carner publica un <i>Tratado de arte escénico</i> , amb pròleg del vigatà Francesc Rierola].	Primera exposició a Barcelona de S. Rusinyol, Casas, Clarassó. Gauguin s'inspira en l'art javanès per a la <i>Dona caribe</i> . — 1891: Fundació de l'Orfeó Català. — 1892: La primera de les cinc «Festes Modernistes» (1892, 1893, 1894, 1897 i 1899). J. TORRAS I BAGES, <i>La Tradició Catalana</i> .	A Catalunya, tupinades caciquistes al camp. Grups obrers anarquitxants comencen l'acció directa.
1893	Presència, als nou anys d'edat, l'atemptat contra Martínez Campos. Estudis al Col·legi de Sant Miquel del carrer del Governador (avui Duran i Bas).	Albert SAMAIN, <i>Au jardin de l'enfant</i> relliga parnassianisme i simbolisme. Francis THOMPSON, <i>Poems</i> .	Inici de la crisi financera de l'Estat Espanyol. Bases de Manresa. La bomba del Liceu i temporada d'atemptats fins a 1897.

- 1895 Estudia retòrica amb el professor romàntic, senyor Balaguer, parent de Víctor Balaguer. Als onze anys publica els primers versos a «L'Aureneta», sofisticació de cançó popular, influït pel Romancer Feudal Cavalleresc de Marian Aguiló. Hi continua publicant d'altres treballs, sempre sota pseudònim.
- 1897 Obté títol de batxiller. A la Universitat de Barcelona fa alhora estudis de Dret i de Filosofia i Lletres, companys Eugeni d'Ors i Emili Vallès, apòstols de catalanisme. Obté dos accésits al certamen de la revista «Atlàntida» celebrat el novembre al Saló de Cent de la Casa de la Ciutat de Barcelona, amb «L'envejós» i «Aplec de refranys» (perdut).
- 1899 Obté el primer accésit a la Viola (guanyada per Jaume Collell) als Jocs Florals de Barcelona, amb «Elevació»; Torras i Bagès, mantenedor, hi llegeix el discurs «La força de la poesia». Col·labora escadusserament a «La Creu del Montseny» que dirigeix Verdaguer. A les classes de dret canònic, escriu un drama d'adolescència, *Don Joan*, inèdit i no representat.
- 1894: Inauguració del Cau Ferrat, a Sitges. Paul VALÉRY, inicia els «Cahiers».
- PRAT DE LA RIBA - MUNTANYOLA, *Compendi de doctrina nacionalista*. Comença la «Revista jurídica de Catalunya».
- 1896: VERDAGUER, *Flors del Calvari*.
- S'inauguren «Els 4 Gats». El pare del poeta publica *Veneno de àspides* (teatre). Mor Brahms.
- 1898: NIETZSCHE, *Gedichte und Sprüche*. OSCAR WILDE, *The Ballad of Reading Gaol*. MALLARMÉ, *Poesies*. Comença el «Teatre Íntim» d'Adrià Gual.
- Pau de París: Desfeta colonial espanyola.
- Tancament de Caixes. A Catalunya, protesta contra la reforma fiscal de Villaverde per part de la burgesia i la petita burgesia, i contra un Estat en fallida.

- 1900 Accésit als Jocs Florals de Barcelona, amb «Vora el foc». Figura entre els redactors de «Montserrat». El pare del poeta publica *El Genio y el Arte*.
- MARAGALL, *Visions i Cants*. Neixen les revistes modernistes: «Joventut», la segona sèrie de «Catalònia» i «Catalunya Artística». L'Agrupació Ramon Llull i el Centre Escola Catalanista llancen el butlletí «Universitat Catalana, portantveu dels escolars catalans». Aparició del butlletí de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat.
- 1901 Publica *Al Vapor*, teatre d'humor russo-nyollesc, amb el pseudònim de Pere de Maltar, estrenada l'11 de febrer al Novetats per Enric Guitart. Obté accésit als Jocs Florals de Barcelona, amb «La llàntia que s'apaga» (teatre). I als Jocs del Centre Regionalista de Sarrià li premien «El poeta en el festí» i «Les bosquetanes» i l'obreta de teatre «Trista». Pel juny, aprova el Grau en Dret.
- Raimon CASELLAS, *Els Sots Feréstecs*. Surten els 6 números de la revista modernista «Auba», que dirigeix Emmanuel Alfonso.
- Neix la «Lliga Regionalista».
- 1902 Inicia la correspondència amb Maragall que durarà fins a la mort d'aquest. Obté el grau en Dret.
- Mor Verdaguer: és la liquidació definitiva del romanticisme. Neix «Luz». Santiago RUSSINYOL, *Els Jocs Florals de Canprosa*. Víctor CATALÀ, *Drames rurals*. Ignasi IGLÉSIES, *El cor del poble*. Appelles MESTRES, *Croquis ciutadans*. Desembre: Convocatòria del primer Congrés Universitari Català. Isidre Nonell exposa «gitanes», a la sala Parés. R. M. RILKE, *Buch der Bilder*.
- Majoria d'edat d'Alfons XIII. Empresonament de Prat de la Ribera. L'enterrament de Verdaguer és aprofitat per a una gran manifestació de masses.

- 1903 Viatge a Madrid: Tesi sobre Arniches. Treu títol en **Dret**. Viola als Jocs Florals de Barcelona, amb «La sacra expectació dels patriarques». Participa a l'Acadèmia de la Llengua Catalana, de la congregació mariana; n'era mentor el pare Ignasi Casanovas; ensenya catecisme a la Sagrada Família. Relació amb Prat de la Riba. Inicia una intensa col·laboració a «La Veu de Catalunya», on alterna articles i rondalles. 1903-1905: dirigeix la revista «Catalunya», revista eclèctica que recull totes les forces disperses.
- 1904 Obté el grau en Filosofia i Lletres. Obté la Viola de Barcelona, amb els sonets de «Les Corones». Publica *L'idilli dels nyanys*, quadrets breus en prosa; *El llibre dels poetes*, primer llibre de versos juvenils; i aplega en volum les rondalles *Deu rondalles de Jesús infant*. Com a director de la revista «Catalunya», inicia les visites a Mallorca on fa amistats: Costa i Llovera, Maria Antònia Salvà, Joan Alcover, Alomar, Oliver, Tous i Maroto, i els joves Colom, mossèn Riber, Forteza Escalas.
- 1905 Publica el *Primer Llibre de Sonets*, primer llibre coherent, nou-
- Maragall és elegit president de l'Ateneu de Barcelona i, en l'acta de presa de possessió, hi llegeix «L'elogi de la paraula»; significa la culminació del Modernisme, amb el nom gairebé solitari de Maragall. Del Congrés Universitari Català neixen els «Estudis Universitaris Catalans». Marian VAYREDA, *La punyalada*. PICASSO pinta *La vida*. DEBUSSY estrena a l'Òpera de París *Pelléas et Mélisande*.
- FLAMINCK comença la seva col·lecció d'art negre. Picasso passa a la casa on Nonell té el taller.
- 1904-1905 Guerra russo-japonesa. L'atemptat contra Antoni Maura commou Barcelona.
- Bomba a la Rambla de les flors. Assalt del «Cucut». Prat de la Ri-

centista *avant la lettre*. Inicia la invenció d'arguments pels films que **Lluís Graner** exhibia a la Sala Mercè de la Rambla dels Estudis, precedent del cine parlat. El 12 d'octubre, els «Espectacles-Audicions Graner» debuten amb *El Comte Arnau*, obreta de Carner, música del mestre Morera, que aconseguí dues-centes representacions i una venda de 10.000 exemplars del llibret. Al consell de redacció de «Montserrat» hi tracta el director, mossèn Frederic Clascar.

- 1906 Consagració com a poeta amb la publicació d'*Els Fruits Saborosos*. Entre les felicitacions, li arriba el poema de Costa i Llovera («Horacianes» XIV). Als «Espectacles-Audicions Graner» representa *La Fustots* i *El miracle del tallat*. Entre 1906-1907 professor de Literatura a l'Escola de Mestres de Joan Badrina.

- 1907 Publica el *II Llibre de Sonets*. Discurs de mantenidor als Jocs Florals de Barcelona: té 23 anys. Col·labora a l'Institut d'Estudis Catalans; n'és «el primer ministerial de Pompeu Fabra». Estrena a Terrassa *El mal rabadà*, amb música del mestre Morera.

cover és premiada als Jocs Florals de Barcelona.

Gaudí construeix la casa Batlló i la casa Milà al Passeig de Gràcia. Picasso pinta *La família d'acròbates*. Matisse, la *Dona amb capell*.

ZANNÉ, *Imatges i melodies*; COSTA I LLOVERA, *Horacianes*; Narcís OLLER, *Pilar Prim*; Raimon CASELLAS, *Les multituds*. XÈNIUS, *El Glossari*, des d'on llança la paraula «noucentista», i que fou la primera intervenció governamental en la moderna història de la cultura catalana. *El desconsol*, l'escultura de Josep Llimona, actualment al Parc de la Ciutadella.

Eugeni D'ORS, *Glossari 1906*. Fundació de l'Institut d'Estudis Catalans. Aristides MAILLOL, bust en bronze d'Auguste Renoir. Picasso pinta les *Senyorettes del carrer d'Aviníó*.

ba és elegit president de la Diputació de Barcelona.

Enric PRAT DE LA RIBA, *La Nacionalitat Catalana*. Moviment de Solidaritat Catalana.

24 abril Prat de la Riba elegit president de la Diputació Provincial de Barcelona: inicia l'etapa de govern.

1908	Funda la revista «Empori», on publica l'assaig <i>La funció dels poetes a Catalunya</i>. Traducció en vers rimat del <i>Somni d'una nit d'estiu</i> de Shakespeare. S'inicia el magnífic traductor que serà Carner. Soci fundador i director de la revista còmica «El Papitu»; l'any següent discreparà del to a què s'ha baixat i es retirarà. Tradueix <i>Les floretes de sant Francesc</i> i, al castellà, <i>Jacobé</i> de Ruyra i una antologia de la <i>Prosa Catalana</i>.	Guerau de LIOST, <i>La muntanya d'ametistes</i>. Joan PUIG i FERRATER, <i>La dama enamorada</i>. A Barcelona, inauguració de l'edifici del Palau de la Música Catalana, de l'arquitecte Ll. Domènech i Mun-taner. Modigliani exposa <i>L'Hebrea</i> i altres teles al Salon des Independents de París.	
1909	Tradueix <i>Menjar de franc</i> de Tr. Bernard, <i>Les alegres comares de Windsor</i> de Shakespeare (en prosa).	Manifest futurista de Marinetti. Joan ALCOVER, <i>Cap al tard</i>. MARAGALL, <i>Elogi de la poesia</i>. R. M. RILKE, <i>Frühe Gedichte</i>. MARAGALL, <i>Nausica</i>. Exposició d'escultura de Josep Clarà, mediterrani, a París. Pintura «mediterrània», de Sunyer, Galí, Nogués, Torres-Garcia. Josep M. LÓPEZ-PICÓ, <i>Turment - Foment</i>. Miquel S. OLIVER, <i>Poesies</i>. YEATS, <i>The Green Helmet and other Poems</i>. James JOYCE comença a Trieste <i>l'Ulisses</i>, que publicarà el 1922. Igor Stravinsky representa a París <i>L'ocell de foc</i>. Kandinsky pinta la primera aquarella abstracta.	Setmana tràgica.
1910	Flor Natural als Jocs Florals de Barcelona, amb «L'Estranya amor». Proclamat Mestre en Gai Saber. Es representa en la versió de Carner <i>El somni d'una nit d'estiu</i> de Shakespeare. Adapta Canigó de Verdguer per a un espectacle, amb música de Jaume Pahissa. Publica <i>l'Eximpli d'Orianna i fra Massili, divertimento</i> de joventut.		
1911	Nomenat membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, a títol de poeta. Publica la novel·la <i>La malvestat d'Orian-</i>	Mort de Maragall i de Nonell i liquidació definitiva del Modernisme. Eugeni D'ORS, <i>La ben plantada</i>. Joaquim HORTA publica <i>L'alma-</i>	Creació de la CNT.

Any	Dades biogràfiques	Idees i arts	Fets socials i polítics
	na, a la revista «De tots colors». Edita Verger de les galanies, poemes.	nach dels modernistes. Georg HEYM, <i>Der ewige Tag</i> . Pau Gargallo presenta la Màscara de jove.	
1912	Publica <i>Les monjoies</i> , poemes. Mor la mare del poeta.	Ramon TURRÓ, <i>Els orígens del coneixement: La fam. A. MACHADO, Campos de Castilla</i> .	
1913	Dirigeix la revista «Catalunya», que, a partir d'aquest any és redactada en català.	Unificació de l'ortografia catalana: Les Normes de Pompeu Fabra. Guerau de LIOST, <i>Somnis</i> . APOLLINAIRE, <i>Alcools</i> . CLAUDEL, <i>Cinq Grandes Odes</i> . TRAKL, <i>Gedichte</i> . Arxipenko presenta la <i>Dona del ventall</i> .	18 octubre: Decret concedint la Mancomunitat de Catalunya.
1914	Publica dos llibres de poemes: <i>Auques i ventalls</i> i <i>La paraula en el vent</i> . Es soci fundador de l'Associació Catalana d'Art Dramàtic, presidida per Gonçal Arnús.	Alexandre PLANA, <i>Antologia de poetes catalans moderns</i> . J. M. de SAGARRA, <i>Primer llibre de poemes</i> .	6 abril: Prat de la Riba president de la Mancomunitat.
1915	Viatge a Argentina i Xile, on contreu matrimoni amb la dama xilena coneguda a Barcelona, Carmen de Ossa y Vicuña, de la qual tindrà dos fills: Josep i Anna Maria. [El pare del poeta publica <i>La Iglesia y el teatro. Estudios de crítica histórica</i>].	J. M. JUNOY, <i>Oda a Guynemer</i> , primer cal·ligrama escrit en català. 1916: Clementina ARDERIU, <i>Cançons i elegies</i> . Comença el moviment Dadà.	
1917	Director literari de l'Editorial Catalana, que formarà dues seccions: «Biblioteca literària» (obres d'autors universals) i «Biblioteca catalana» (per a autors catalans). Actua de secretari de Cambó en els viatges d'aquest fora de Catalunya.	Santiago RUSSINYOL, <i>L'Auca del senyor Esteve</i> . Neixen les revistes «D'Ací d'Allà» i «Economia i Agricultura» i «Finances».	Assemblea de Parlamentaris. — Vaga general. — Mor Prat de la Riba. — J. Puig i Cadafalch, president de la Mancomunitat de Catalunya. — Revolució russa d'octubre.
1918	Accepta la direcció de «D'Ací d'Allà», maga-	Guerau de LIOST, <i>La ciutat d'ivori</i> . Joan AL-	

- zine lligat al trust de La Lliga. Publica *Bella terra, bella gent* que clou el període d'ascensió carneriana, i *Les Planètes del Verdum*, recull d'articles 1909-1918. Es professionalitza traductor per a Editorial Catalana: *Una cançó nadalenca* de Dickens; *L'elefant blanc robat* de Mark Twain; *Contes d'Andersen*; *Les aventures de Tom Sawyer* de Twain; *Silas Marner* de G. Eliot; *L'amic Fritz* d'Erckmann-Chatrian.
- 1919 Traduccions: *El burges gentilhome* de Molière; *Els Ingmarsson* de Selma Lagerlöf; *El preu de l'amor* d'Arnold Bennett; *Contes crudels* de Villiers de l'Isle-Adam; *El tresor del vell cavaller* d'Erckmann - Chatrian. Publica contes per a infants a l'Editorial Muntanya.
- 1920 Surt de premses *L'Oreig entre les canyes*, *En la mort de l'heroi*, poema per a la mort de l'alcalde de Cork. Oposicions per a la carrera consular. Traduccions: *Margot* de Musset i *Aquests dos* d'Erckmann-Chatrian.
- 1921 Funda els Amics de la Poesia, tasca de catalanització de la burgesia. Ingressa a la carrera diplomàtica. Partença de Catalunya. Vice-cònsol de Gènova: Pren possessió el 14 de març. Traduccions: *Faules* de La Fontaine;
- COVER, *Poemes bíblics*. APOLLINAIRE, *Calligrammes*.
- C. RIBA, *Estances*. J. SALVAT-PAPASSEIT, *Poemes en ondes hertziannes*. Joaquim RUYRA, *La parada*. Joaquim FOLGUERA, *Les noves valors de la poesia catalana*. C. RIBA, *primeira versió de l'Odissea*.
- Terrorisme a Barcelona. D. Luigi Sturzo funda a Itàlia el «Partito popolare italiano».
- Joaquim FOLGUERA, *Poesies*. Joaquim RUYRA, *Pinya de rosa*.
- Independència d'Irlanda.
- P. VALERY, *Charmes*. SALVAT - PAPASSEIT, *L'irradiador del port i les gavines*. C. SOLDEVILA, *Civilitzats, tanmateix*. Pompeu Crehuet, Pous i Pagès, J. M. de Sagarra aconsegueixen èxits teatrals. Debuta la companyia Vila-Davi.
- Segon Govern Maura-Cambó o de coalició. Comença a ser aplicada la Llei de Fugues: Assassinats: Entre patrons i obrers moren vuitanta-cinc persones. Assassinat de Dato. Desfetes de l'Annual i Monte-Arruit.

El malalt imaginari de Molière.

Publica el poemet *L'àngel de les vuit*, amb dibuixos de J. Obiols.

Sara Bernhard al Tívoli. Joaquim Mir obté premi de pintura a l'Exposició Anual d'Art, mentre que Pau Gargallo hi obté el d'escultura i Xavier Nogués, el de dibuix i gravat.

- 1922 Publica *La creació d'Eva i altres contes*. Manté contacte amb el país sobretot a través de l'epistolari amb Bofill i Mates. S'afilia a Acció Catalana. Col·labora a «La Publicitat». Rep visites, com la de Josep Pla.

T. S. ELLIOT, *The Waste Land*. SAINT-JOHN PERSE, *Anabase*. Tomàs GARCÉS, *Vint cançons*.

Agost: La Triple Aliança. Conferència Nacional Catalana. Escissió de la Lliga Regionalista i fundació per Nicolau d'Oliver del partit Acció Catalana, amb el seu òrgan d'expressió «La Publicitat». — Francesc Macià funda «Estat Català». — Mussolini marxa sobre Roma.

Dictadura del general Primo de Rivera, fins a 1930.

- 1923 Gaziell llança a «La Vanguardia» la polèmica sobre «el cas Carner». Publica traduccions de poemes de Leopardi a «La Veu de Catalunya». Antologia de Carner a la Col·lecció «Els poetes d'ara» d'Edicions Lira, amb pròleg d'Alexandre Plana.

R. M. RILKE, *Die duineser Elegien*. J. SALVAT-PAPASSEIT, *Poema de la rosa als llavis*. J. M. de SAGARRA, *Cançons de rem i de vela*. V. GASSOL, *Les tombes flamejants*. A Barcelona, Exposició Internacional del Moble.

- 1924 Publica *La inútil ofrena*, antologia de poemes amorosos, engruixit amb 27 d'inèdits, i amb el deliciós pròleg autodefinitori. Cònsol de segona classe a la capital costa-riquenya (10 d'octubre).

André BRETON, *Manifesto du Surréalisme*.

- 1925 Publica *El cor quiet*, poemes, i *Les bonhomies*, recull de 41 articles a «La Veu de Catalunya» de 1923. Inicia la col·laboració regular a «El Sol», diari madrileny, que durarà fins a l'ensulsiada de 1936. Tradueix Ro-

SALVAT-PAPASSEIT, *Ossa Menor*. Josep PLA, *Coses vistes*, que conté el magnífic retrat de Carner. J. M. de SAGARRA, *La por a la novel·la*, article a «La Publicitat» 25-IV.

A Colònia, D. Sturzo crea el Secretariat dels Partits Demòcrata-cristians. — Supressió de la Mancomunitat.

- binson Crusoe de Defoe.
- 1926 Prologa *Espigues en flor* de Maria-Antònia Salvà. 26 d'agost, i per xoc amb la dictadura Primo de Rivera, li arriba encàrrec de cònsol de segona classe per a Mogador (Marròc ex-francès). L'eludeix. 15 novembre cessa a Costa Rica. Intencions novellístiques no realitzades.
- 1927 Recull en volum *Tres estels i un ròssec* els articles al·lusius de 1925 sota la Dictadura. 16 febrer: nomenat cònsol a Le Havre. Publica *Sons de lira i flabiol* (reedició de poemes) i la traducció d'*Alicia en terra de meravelles* de Lewis Carroll.
- 1928 Estrena i publica *El giravolt de maig, divertimento* teatral, amb música d'Eduard Toldrà i figurins de Xavier Nogués. Segona edició revisada d'*Els fruits saborosos*. Publica *Cançons*.
- 1930 Prologa els volums de *Teatro Escogido* de Carlos Arniches.
- 1931 Articles de convicció republicana. Els amics
- J. M. CAPDEVILA, *Poetes i crítics*. M. de MONTOLIU, *Breviari crític*, v. I.; G. de LIOST, *L'Ofrena rural*; J. M. LÓPEZ-PICÓ, *Invocació secular*. E. MONTALE, *Ossi di sepià*.
- J. V. FOIX, *Gertrudis*. Carles RIBA edita *Els marges*. G. BENN, *Gesammelte Gedichte*.
- Guerau de LIOST, *Sàtires*. Marià MANENT, *L'aire daurat*. J. M. de SAGARRA, *El comte Arnau*. Miquel LLOR, *Tàntal*. Jorge GUILLÉN, *Cántico*. F. GARCÍA LORCA, *Romancero gitano*. Robert BRIDGES, *Thestament of Beauty*. 1929: R. ALBERTI, *Sobre los ángeles*.
- Pactes de Letrà. Exposició Internacional de Barcelona. Ensulsiada de la Borsa de Nova-York.
- Caiguda de la monarquia borbònica. Pro-

Any	Dades biogràfiques	Idees i arts	Fets socials i polítics
	madrilenys de Carner, Unamuno y Ortega, són diputats; Nicolau d'Oliver és ministre del Govern Provisional; el seu cosí Jaume Carner és ministre d'Hisenda. Tradueix el <i>Pickwick</i> de Dickens i <i>Els caràcters o els costums d'aquest segle</i> de La Bruyère.	Prudenci BERTRANA, <i>L'hereu</i>. Llorenç VILLALONGA, <i>Mort de Dama</i>. Miquel LLOR, <i>Laura a la ciutat dels Sants</i>.	clamació de la II República. Generalitat de Catalunya.
1932	17 d'agost cessa de cònsol a Le Havre. 20 d'agost pren possessió del consolat d'Hendaia. Treballa en el poema <i>Nabi</i>.	J. V. FOIX, <i>KRTU</i>. Josep Sebastià PONS, <i>L'aire i la fulla</i>. J. M. de SAGARRA, <i>Vida privada</i>. P. ELUARD, <i>La vie immédiate</i>.	Sublevació del general Sanjurjo. Estatut de Catalunya.
1933	A «La Paraula Cristiana» s'acomiada de l'amic entranyable, estampant <i>Plany en la fi de Guerau de Liost</i>. El veire encantat, poemes, marca un punt de regressió. Als darrers Jocs Florals de Barcelona celebrats amb normalitat, hi guanya la Flor, amb «El blanc de les vuit fulles». Tradueix en col·laboració amb Marià Manent les <i>Rondalles d'Andersen</i>. Prologa pòstumament la revisió de <i>La muntanya d'ametistes</i> de Guerau de Liost.	Mor Guerau de Liost, Pau Gargallo presenta <i>El gran profeta</i>. Wilfred OWEN, <i>The Poems</i>. G. UNGARETTI, <i>Sentimento del tempo</i>.	A Alemanya, triomf de Hitler. Mort de Francesc Macià, Lluís Companys president.
1934	17 maig, cessa de cònsol a Hendaia, cridat al Ministeri d'Estat a Madrid. Com a representant del ministre d'Estat rep el cardenal Pacelli, legat pontifici de pas cap al Congrés de Buenos Aires, i el passeja per Barcelona al costat del cardenal Vidal i Barraquer i en el cotxe de Ventura i Gassol. Tradueix <i>Les grans esperances de Pip</i> de Dickens.	Mor a l'Argentina Jeroni Zanné. PERE QUART, <i>Les decapitacions</i>. J. V. FOIX, <i>Revolució catalanista</i>.	Inquietud social i política. Fets del 6 d'octubre. Revolució avortada a Catalunya i a Astúries.

- 1935 26 gener, assessor diplomàtic de l'O.I.T. de la Societat de Nacions. 20 febrer, pren possessió del càrrec de cònsol a Beirut, Líban. Publica el llibre meravellós de poemes *La Primavera al poblet* i les hibridades traduccions xineses de *Lluna i llanterna*. Prologa els *Discursos, pròlegs i allocucions* de Maragall, vol. XX de l'edició dels fills del poeta. Discurs en la festa anyal de l'Institut d'Estudis Catalans, «Universalitat i cultura». 26 d'octubre a Beirut mor la seva muller Carmen de Ossa.
- 1936 Reedicció de *Bella terra, bella gent*. Defensa la candidatura del Front Popular per a les eleccions de febrer. Col·labora a «La Publicitat» des de Beirut, fins al mes d'octubre: mai no hi alludí la guerra. No es passà al costat de la Junta de Burgos. El 10 de setembre cessa de cònsol a Beirut i és ascendit a secretari d'ambaixada a Brussel·les.
- 1937 El 27 de juny és destinat a l'ambaixada espanyola a París com a ministre plenipotenciari amb caràcter interí. El 10 d'agost controu matrimoni amb Emilie Noulet, professora de la Universitat Lliure de Brussel·les.
- 1938 Cessa a París el 31 d'octubre i és nomenat encarregat de Ne-
- Salvador ESPRIU, *Ariadna al laberint grotesc*. Eugeni D'ORS, *Gualba, la de mil veus*. Carles CARDÓ, *La nit transparent*. W. Kandinsky pinta *Movement*.
- Don Sturzo a «El Matí» aconsella als cristians de Catalunya de votar el Front d'Esquerra. «El Matí» no publicà l'article. J. V. FOIX, *Sol i de dol*. Carles CARDÓ, *La moral de la derrota*. PERE QUART, *Oda a Barcelona*.
- 18 de juliol: Guerra civil espanyola.
- André MALRAUX escriu *L'espoir*. Josep Sebastià PONS, *Cantilena*. Carles RIBA, *Tres suites* i *Per comprendre*. Joan VINYOLI, *Primer desenllaç*. Picasso pinta *Guernica*.
- Bartomeu ROSSELLÓ-PORCEL, *Imitació del foc*. Agustí BARTRA,

- gocíat a Bucarest, però no arribà a exercir. Entretant, vingué la caiguda de la República i l'exili polític definitiu.
- 1939 La muller, Émilie Noullet, reconeguda antinazi, perillava a Europa: Emigren a Mèxic, pel maig. Carner és professor extraordinari de les Facultats de Filosofia i Lletres de les universitats de Mèxic, Morelia i Guadalajara. Membre del Colegio de México. Editorialista de la «Revista dels catalans d'Amèrica».
- 1940 Publica a Mèxic en traducció castellana el *Nabí*. Tradueix per a la Compañía General Editora, fundada per Miquel Ferrer, obres de Green, Twain, Schlumberger, Conrad; n'és assessor literari i hi dirigeix la col·lecció «Mirasol». Crea la Col·lecció «La Cigarra» de poesia mexicana. Col·labora en diverses revistes de Buenos Aires i edita la revista «Catalunya».
- 1941 Edita *Nabí* en català a Buenos Aires, en Edicions de la revista «Catalunya», V. Tradueix per a Fondo de Cultura Económica obres de J. Locke, Milton, Holcombe.
- 1942 Presideix els Jocs Florals de Mèxic al teatre Ideal. Aconsegueix que s'hi interessin intel·lectuals mexicans. Tradueix per a Edicio
- Cant corporal*. Mor Rosselló-Pòrcel al Sanatori del Brull.
- Màrius TORRES malalt al sanatori de Puig-d'Olena escriu *La ciutat llunyana*, que no serà publicat fins el 1941.
- T. S. ELLIOT, *The Family Reunion*.
- Lectures de poesia domèstiques. Com la dels «Amics de la Poesia» que es reunia a casa l'orfebre Ramon Sunyer: Època de clandestinitat poètica.
- E. HEMINGWAY, *For whom the bell tolls*.
- Final de la guerra civil. Abolició de l'Estatut. — II Guerra Mundial.
- Caiguda de París en poder dels exèrcits hitlerians, el 14 de juny.
- A Mèxic, fundació del «Full Català» per J. M. Miquel i Vergés, Lluís Ferran de Pol, Joan Sales, Pere Matalonga.
- Carles RIBA, *Elegies de Bierville* (publicades a l'exili, a Buenos Aires; no s'editaran a Barcelona fins el 1951).

- nes Latinoamericanas obres de Percy W. Bidwell, Haring, Holcombe.
- 1943 Publica *Misterio de Guanaxhuata*, teatre, homenatge a Mèxic a partir de les seves llegendes. Tradueix per a l'Institut Panamericano de Bibliografía y Documentación, fundat per Miquel Ferrer, obres de Basch, Masaryk, i per a Fondo de Cultura Económica obres de C. L. Becker, Cochrane. Prologa *Xabola* d'Agustí Bartra.
- 1944 Tradueix per a Ediciones Latinoamericanas, *Palabras de guerra y paz* d'Eduard Benes.
- 1945 Prologa *El pensamiento i la vida. Estímuls per a filosofar* de Jaume SERRA HÜNTER. Tradueix per a l'Institut Panamericano l'obra d'Hubert-Ripka, *Las pequeñas y las grandes naciones. Condiciones para una nueva organización internacional*. A l'estiu deixa Mèxic i retorna a Europa per instal·lar-se a Bèlgica amb la seva muller. Dirigeix la revista «Orbe» que surt a Mèxic subvencionada pels gaullistes per a penetració cultural francesa a Iberoamèrica.
- Conseller del Govern de la Generalitat de Catalunya a l'exili, constituït a París el 14 de setembre de 1945.
- A Catalunya, Josep Palau-Fabre llança la revista «Poesia», semiclandestina, amb tiratge de 100 exemplars. T. S. ELLIOT, *Four Quartets*.
- A Amèrica, Joan Sales se separa del «Full Català», amb una visió antinoucentista i funda els «Quaderns de l'exili» on atacarà despietadament Carner. A Catalunya, s'aprofita el centenari de Verdaguer per a algun primer tímid intent: **Concurs literari** de Folgueroles.
- Bombes atòmiques sobre Hiroshima i Nagasaki. Acaba la II Guerra Mundial.

- 1946 Apareix una *Antologia* poètica de Carner a la col·lecció «Antologies Mínimes», Buenos Aires. Publica *La més perfecta*. Col·labora a «La Humanitat» periòdic editat a Perpinyà i òrgan de l'Esquerra Republicana. Professor extraordinari de Llengua, Literatura i Història de la Literatura a la Universitat Lliure de Brussel·les fins el 1954, i director de l'Institut Hispànic.
- 1947 Edició clandestina a Barcelona de *Nabí*, simulant data de 1938.
- A Mèxic surt «La Nostre Revista». A Catalunya, Editorial Selecta reprèn l'edició d'alguns llibres en català. 1946-1951 surt la revista «Ariel, revista de les arts», esforç de simular una normalitat cultural. Salvador ESPRIU, *Cementiri de Sinnera*. Clementina ARDRIU, *Sempre i ara*. Dylan THOMAS, *Deaths and Entrances*.
- Màrius TORRES, *Poesies*. Represa, a París, de la «Revista de Catalunya». A Barcelona, surt entre 1947-1948 la revista «Antologia dels fets, les idees i els homes d'Occident». UNGARETTI, *Il dolore*.
- 1948: Reprèn en català l'Editorial Aymà. Surt un número únic de la revista «Temps». S. ESPRIU, *Primera història d'Ester*. C. RIBA, Segona versió de *L'Odisea*. Marià MANENT, *Montserrat*. A. BARTRA, *Màrsias i Adila*. Joan TEIXIDOR, *Camí dels dies*. Joan VINYOLI, *De vida i somni*. Jordi SANSANEDAS, *A trenc de sorra*.
- «Primera antologia poètica universitària» agrupa les inquietuds dels poetes universitaris. Josep Pedreira funda la col·lecció de poesia «Ossa Menor». Surt fins a l'any següent la revista «Occident». A la universitat circula ciclostil·lada la revista «Curial». J.
- Referèndum i Llei de Successió.
- Guerra freda entre els blocs occidental i socialista. Comença el procés de descolonització.
- 1949 «La Maison du Poète» de Brussel·les edita *Palliers*, que conté una antologia de poemes antics i recents de Carner, acompanyats de traducció francesa d'Émilie Noulet.

- V. FOIX, *Les irrealis omegues*. Jordi COTS, *Fidelitat*. Albert MANNENT, *Hoste del vent*. J. F. RAFOLS, *Modernismo y modernistas*. S'inicien els Concursos de poesia de Cantonigròs.
- 1950 Membre del Consell Executiu de la Societé Européenne de Culture. Josep Sebastià PONS, *Conversa. II Antologia Poètica Universitària*. Surt fins 1952 la revista «Ressò». Guerra de Corea, fins a 1953.
- 1951 Edita *El ben cofat i l'altre*, teatre simbòlic, adaptació catalana del Misterio de Guana-xhuaca. Joan TRIADÚ, *Antologia de la Poesia Catalana (1900-1951)*, que assenyala la crisi del «carnerisme». Comencen els premis literaris catalans a la llibreria «Catalònia». Surt ciclostil·lada «Estudiants de Vic 1951», antologia del seminari de Vic, a imitació de les *Antologies Universitàries*, amb lletra-pròleg de Carles Riba.
- 1952 Publica a Xile *Llunyanes*, reedició de poemes vells i d'altres de nous. Signa el document adreçat a la UNESCO contra la repressió del català. Carles RIBA, *Salvatge cor*. S. ESPRIU, *Les hores i Mrs. Death*. Josep PALAU-FABRE, *Poemes de l'alquimista. III Antologia Poètica Universitària*. A Mèxic, surt la revista «Pont Blau». A Barcelona, surt, amb concessió del Ministeri, un número de la revista «Aplec», però és retirada dels quioscs.
- 1953 *Arbres*, poemes, primer llibre carnerià publicat a Catalunya després de la maltempada. Representació al Liceu de l'òpera *Canigó*, amb música de Massana, del 1936. Joan TRIADÚ, *Anthology of Catalan Lyric Poetry* (Oxford). Blai BONET, *Cant espiritual*. J. V. FOIX, *On he deixat les claus*. Joan BROSSA, *Em va fer*. Joan Brossa. Geoffrev HILL, *In memory of Jane Fraser*. Acords militars i financers amb els Estats Units. — Concorrat amb la Santa Seu. — Ingrés a la UNESCO.

- 1954: S. ESPRIU, *El caminant i el mur*. Joan TEIXIDOR, *El príncep*. J. M. de SAGARRA, *Memòries*. Jordi SANSANEDS, *Mites*. Jaume VICENS VIVES, *Notícia de Catalunya*.
- 1955 Viatge a Mèxic, per a conèixer els néts Françoise i Josep, fills de Renée i Josep Carner de Ossa.
- Jordi SANSANEDS, *La rambla de les flors*. S. ESPRIU, *Final de labe-rint*. Josep FERRATER MORA, *Les formes de la vida catalana*. Philip LARKIN, *The Less Deceived*. P. NERUDA, *Canto general*. Joan SALES, *Incerta glòria*. J. V. FOIX, *Del diari 1918*. Joan VINYOLI, *El callat*. Mor Bertold Brecht.
- Guerra d'alliberació d'Algèria, fins a 1962.
- Ingrés a l'ONU.
- 1956 Redacta el capítol sobre poesia catalana dintre el *Libro blanco de Cataluña*, Buenos Aires. Cursets de Literatura Catalana i sobre creació poètica a l'Institut des Hautes Études Universitaires de Brusselles.
- 1957 Distinció de «Chevalier de l'Ordre de Léopold». Cura l'Antologia poètica de M.ª Antònia Salvà d'Editorial Selecta. Surt a finals d'any a Barcelona el primer volum de les *Obres Completes*; conté un llibre nou de poemes *Absència*.
- Corona Literària Ofer-ta a la Mare de Déu de Montserrat. C. RIBA, *Esbós de tres orato-ris* i *Més els poemes*. Louis MACNEICE, *Visi-tations*. Picasso pinta *Corridas* a tinta.
- 1958 Doctor *honoris causa* de la Universitat d'Aix-en-Provence. Lletra d'Or de les Lletres catalanes.
- Vicent ANDRÉS ESTEL·LÉS, *Donzell amarg*. Josep PLA, *Homenots*. GAZIEL, *Tots els ca-mins duen a Roma*.
- 1959 Traducció al francès de *Nabí* amb la col·laboració d'Émilie Noulet. Surt *L'obra de Jo-sep Carner* a cura de
- Comença la segona època de «Serra d'Or». Pere QUART, *Vacances pagades*. GAZIEL, *Caste-lla endins*, primer vo-
- Llançament del pri-mer *sputnik*.

	setanta-dos autors, volum de l'homenatge als setanta-cinc anys del poeta.	lum de la «Trilogia Ibèrica».	
1960	Prologa la part catalana de les obres completes de Maragall d'Editorial Selecta.	J. V. FOIX, <i>Onze Nadals i un Cap d'Any</i> . G. UNGARETTI, <i>Il tacuino del vecchio</i> .	
1961	Publica una antologia de poemes traduïts al francès amb E. Noulet, <i>Lien</i> , a l'Audiotèque de Bruxelles, i una altra <i>Poemes</i> , a París. Assisteix al Congrés Internacional de Poesia, que se celebra a Bruxelles.	Marià MANENT, <i>La ciutat del temps</i> . Baltasar PORCEL, <i>Solnegre</i> .	Concili Vaticà II, fins a 1965. — Intervenció nord-americana al Vietnam.
1962	Un comitè d'escriptors dels Països Catalans, presidit per Jordi Rubió, presenta la candidatura de Carner per a Nòbel de Literatura. Ample ressò i adhesions internacionals. Apareix <i>Choix de Poèmes</i> , sortit a Bruxelles, que aplega poemes traduïts a l'alemany, francès, anglès, neerlandès, italià, portuguès, provençal i suec. Surt <i>Poems</i> , antologia anglesa en versió de Pearse Hutchinson; <i>Legame</i> , versió italiana de Mario Tuti-no; <i>Legatura</i> , versió romanesa de Juliette Aderca.	S. ESPRIU, <i>La pell de brau</i> . C. RIBA, traducció de <i>Poemes de Kavafis</i> . Mercè RODORDA, <i>La Plaça del diamant</i> . Joan FUSTER, <i>Nosaltres, els valencians</i> . Narcís OLLER, <i>Memòries literàries</i> .	
1963	Publica <i>Museu zoològic</i> , amb dibuixos de Granyer. Surt l' <i>Antologia poètica</i> a cura de Carles Riba, que no pogué escriure'n el pròleg. A Bèlgica apareix la traducció francesa <i>Coup de vent i L'ébouriffé</i> (<i>El ben cofat i l'altre</i>), obra de	J. M. CASTELLET - J. MOLAS, <i>Poesia Catalana del s. XX</i> . S. ESPRIU, <i>Llibre de Sinera</i> .	

- teatre que, aquest any, estrena l'Agrupació Dramàtica de Barcelona.
- 1964 Edita *Bestiari*. S'edita el Josep Carner de Pere Calders. Reedició de *Les bonhomies*, amb pròleg de J. Fuster. Amb motiu dels 80 anys del poeta, «Serra d'Or» li dedica un número. Publica la traducció del *David Copperfield* de Dickens.
- 1966 Publica *El tomb de l'any* i l'original català de *Cop de vent*, amb pròleg de Jordi Sarsanedas, que en 1955 havia obtingut el premi Guimerà a Mèxic. També *L'encis de Provença*, amb traducció al provençal de Louis Bayle, i al francès, d'É. Noulet. Amb «Pomell», guanya l'englantina als Jocs Florals de Caracas.
- 1967 Viatge a Mèxic amb la muller.
- 1968 Edició de luxe de *Lligam*. Edició de les Obres Completes d'Editorial Perenne, amb pròleg a la poesia de Marià Manent, i a la prosa, de Maurici Serrahima.
- 1969 Publica *Teoria de l'ham poètic*. Aparició de l'estudi d'Albert Manent *Josep Carner i el noucentisme*.
- 1970 II Col·loqui Internacional de Lingüística Catalana a l'Agnietenkapel de la Universitat
- J. M. de SAGARRA, *La ruta blava* (pòstum).
- Jordi-Pere CERDÀ, *Obra poètica*. Josep PLA, *El quadern gris*. Karl MICKEL, *Vita nova mea, Gedichte*.
- Marià MANENT, *Com un núvol lleuger*. Maria Aurèlia CAPMANY, *Un lloc entre els morts*.
- Gabriel FERRATER, *Les dones i els dies*. Agustí BARTRA, *Ecce Homo*. X. RUBERT DE VENTÓS, *Teoria de la sensibilitat*. Terenci MOIX, *La torre dels vicis capitals*.
- J. V. FOIX, *Els lloms transparents*. Joan OLIVER, *Troç de paper*. A. ROVIRA I VIRGILI, *Siluetes de catalans*.
- J. V. FOIX, *Darrer comunicat*. Joan BROSA, *Poesia rasa*. Pere GIMFERRER, *Els mi-*
- Referèndum i Llei orgànica de l'Estat.
- Els Fets de Maig, a París.

d'Amsterdam: Carner hi assisteix i rep la sessió d'homenatge que li és oferta el vespre del dia 18 de març. El dia 3 d'abril retorna a Catalunya. Mort del poeta.

ralls. Joan TEIXIDOR, *El retaule del flautista*. A. CIRICI-PELLICER, *L'art català contemporani*.

Invitació a la lectura

LES LLIMONES CASOLANES

Metimna, atrafegada, com mou la cara encesa
damunt el voleiar dels braços i el vestit.
El dinar es cou, es veu lluir la roba estesa
i ja a la cantonada és Licas, el marit.

Liceni trenca un vidre, Naïs s'esmuny, plorosa.
Llavors, arrambant-se al mur i amb passes lleus,
amb una revolada cruel i una amorosa
ha restablert Metimna la pau, que amen els déus.

Cansada, pren la copa de bella transparència
on juguen aires, núvols, solcant el blau camí,
i riu, sabent que a l'aigua mesurarà amb ciència
el raig de la llimona, la mel del romaní.

I beu, dant a l'entorn les últimes mirades.
La llum en el cristall, esparvilladament,
damunt sa cara es mou i l'omple de besades
i li fa cloure els ulls, repòs de tant d'esment.

(D'Elis Fruits saborosos)

UNA VILA PASSAT MIGDIA

Davalla una ridorta i un lligabosc s'enfila.
Jo des d'un cim segueixo ton blanc contentament,
oh vila que les aigües ceneixen piament
i una alta pollancreda amb ulls d'argent vigila.

Ets tota travessada, com vora mar s'estila,
per una verda rambla que esponja i mou el vent.
Pertot vetlla amorosa la tarda que rutila;
coixí de lleus murmuris escau al pensament.

Hi ha flors a les riberes i flors a les marjades;
les carreteres cerquen llur via enlluernades
i portes la corona d'un èxtasi daurat.

Com les matrones sàvies, ajornes el desfici:
les cases són en calma, ronseja cada ofici.
Tot fa la migdiada de la prosperitat.

(De *Segon Llibre de Sonets*)

JOC DE TENIS

Anaves damunt l'herba de la prada
i volava el teu braç adolescent,
i pel filat de la raqueta alçada
travessava la llum del sol ponent.

La pau dominical tan desesmada
i ta faç d'angeleta i el rabent
joc seriós m'encisen la diada.
D'un rector reformat, pàl·lidament,

et veia filla; entorn del presbiteri
collies roses; contes de misteri
amaves i el blancatge i els infants.
Jo, oficial, de Singapur venia.
Alt, vermellenc, et feia cortesia...
Carros de fenc passaven odorants.

(De *Verger de les Galanies*)

RETORN A CATALUNYA

Ja veig damunt la serra de foc el nostre pi.
Oh gent que per les feixes daurades feu camí!,
em sobta com un vi
la força tota vella i humil que ens agermana.
(És viu com la ginesta i com el blau marí
el teu escarafall, oh noia catalana).
Com somrieu en hores del vespre, masos blancs,
entre pallers de bona companyia,
i cada mas ateny en curta rogalia
bosquet i blat i vinya i un marge amb tres pollancs.
Voldria, tot perdent-me per valls i fondalades,
dir tes llaors, oh terra de salut!,
enmig de coses fosques i vides oblidades
com aquest grill que canta dins un camí perdut.

(De *Bella terra, bella gent*)

RECANÇA

Qui sentís, renovellat
per la bruixa entesa,
aquell gust precipitat
de la juvenesa,
pluja i vent arremorat,
i l'acàcia en tot esclat
i deixant per l'empedrat
tanta flor malmesa!
Ah, l'anar sota l'aiguat
com fent-li escomesa,
d'un sonet, mig començat,
en l'embriaguesa,
i amb paraigua foradat,
i la lluna pel forat
i rient al meu costat
una noia encesa!

(De *L'oreig entre les canyes*)

PRESERVACIÓ

És pau només de pols la que es deposa
sobre el que ens fou amat i ens fou plangut.
Ja no sé pas ço que de mi reposa;
res no viu altrament que combatut.

L'hora foscant ha mal tenyit de rosa
la finestra que em serva, inconnegut.
Diumenge pur: só franc de cada cosa.
Jo poblaré la meva solitud.

Un clos ja val com infinit teatre
per a desfer-hi eumènides, debatre
amb l'àngel, viure i caure en el combat.

Va a tomballons cap a la sort comuna
qui s'alegra i es plany de la fortuna:
no hi ha corona com un dol callat.

(D' *El veire encantat*)

NABÍ (fragment)

Quan Déu sospesa
un cor i diu: —Serà mon confident—,
a poc a poc el desavesa
d'enraonies amb la gent.
Qui Déu escolta de tot es destria.
Qui Déu escolta l'alè té nuat,
qui Déu contempla, l'herbei damunt seu creixeria,
qui Déu contempla fa cara d'orat;
i si caigués, d'Ell encara encisat,
entraria en la mort per la porta del dia.
I l'home fet feréstec per l'alta solitud,
dels afalacs no té consuetud
i no li plau qui, esbraveït, fa com donzella
i parla amb capcineig i cantarella;

qui ha esdevingut esquerp no es fia de qui brella,
i veu senyal d'insídies dels genis traïdors
en l'home obsequiós.

ACACIES, POMERES

Acàcies, pomeres, van perdent
la florissalla: curta vida
passà la neu flairosa dels arços del torrent;
la murtra, d'un sospir, és consumida.
I llisca tot l'encís i l'entrellum que es fon
de Resurrecció fins a les clares portes,
dins l'invisible riu per on
van al somris de Déu les primaveres mortes.

També el meu serrament de cor i ma recança
faran llur via a aquell jardí secret
on el sadoll mai no s'atança,
on sols el decebut és satisfet,
on la final embosta curulla l'incomplet.

Les que no mai nasquéreu en nius desgavellats
per urpes de milanes o vents arremorats,
allà viureu, oh merles, oh cardines!
Les glans caigudes a camins fressats
es tornaran, més belles que les del món, alzines.

(*D'Arbres*)

PREGARIA PER A UNA PETITA AL BANY

La veus, Senyor, refiledissa,
nua dins l'aigua, amb foll trepig;
si per ton Nom no sap lloar-te,
xipollejant diu son desig

d'ésser com l'aigua i com el dia,
afany que brilla, goig que brum

i el raig de sol on ella troba
guspires vives de ta llum.

Ella, que dorm o es meravella
(no és encar vella d'un sol any),

és per a Tu que riu i dansa,
religiosa, dins el bany.

Dansa dins l'aigua, genitora
de tota vida i tot sement;

del goig mateix que li donaves,
Déu eternal, et fa present.

Pel Parenostre de son viure
i el Crec en Déu de son trepig,

fes que el seu cor sigui una rosa
sense pugó de mal desig

i tot servant de nit i dia
ton invisible Nom al mig.

(D'El tomb de l'any)

DE LA FE I LES PROTESTES

[Article a «La Publicitat», LIII, 17 725,
30 maig 1931, pàg. 1]

No sé si s'ha escampat, gens o prou, la nova que el generalment acurat corresponsal del «Tempo» a Roma donava fa alguns dies del fat del Cardenal Arquebisbe de Toledo en el Vaticà. El primat de les Espanyes, escàpol, desitjava un lloc a la Cúria Romana. En la cella més insignificant de la vora del Tíber rogent, ell hauria declamat a la seva manera:

O cameretta che già fosti porto!,

talment es veia lliure de la penosa prova de l'acarament amb les hordes de la República, i de la melangia de plorar en nits prò-

piament toledanes un esdevingut enterrament molt més funest que no pas el del comte d'Orgaz.

El Vaticà, però, que mai no oblida que deu el seu triomf a les persecucions i, humanament parlant, la seva suggestió més alta a la prova, no l'acollí sinó amb una freda, atüidora sorpresa, príncep fugisser, pastor acoquinat d'unes ovelles que qui sap si abandonava a la incursió devastadora dels rapissers. El Cardenal Arquebisbe de Toledo ha de tornar a Toledo. I amb unes instruccions ben confegides, i més fines i complicades que l'empalme d'horror o el desori ètic i estètic d'unes corredisses. El Cap de la que fou Església Cessària ha de mirar d'ésser cap, simplement, del branc espanyol de l'Església Catòlica; ha de cercar de moure's amb una confiança sobrenatural que exclou la propaganda electoral monàrquica pel gemec anguniós; ha de preferir les magnífiques victòries inermes de la fe a l'enyorança dels cops de mà dels generals de la Dictadura, i fins a les vanaglòries d'Alfons Darrer en una mena de fontada que féu a Roma, durant la qual va dir, davant del Pontífex, ell, l'estrateg d'Annual, que oferia a la Seu secular de Pere, d'escometre, invencible, la Darrera Croada.

*

Els enemics de la República han cremat un cert nombre de convents, no pas amb l'explosió de furor homeiera de 1834 i 1835, ni amb el fanatisme fred d'una setmana barcelonina força més recent. S'ha tractat, adés, d'una abjecta maquinació política, d'una bàrbara provatura de compensar una impotència numèrica amb l'aliena desmoralització per la catàstrofe. I la República ha garantit la immunitat del temple i de la casa d'ordre.

Hi ha hagut en l'efervescència de propòsits, en la confusió de clamors que segueixen a tota sotragada política, algun acord municipal demanant l'expulsió dels jesuïtes. Hi ha hagut algun decret laïcitzador en to moderat i no pas sense precedents en països de majoria social catòlica: llur tendència més definitivament lliberal que no pas sectària, fa esperar que aquells acords

municipals seran tinguts com a incongruents amb l'esperit mateix de la República.

Sento dir que els catòlics, fet i fet, s'organitzen per a la protesta. Tant de bo que aquesta protesta sigui en línies de catolicisme romà, i no pas de catolicisme mossàrab. La història deplorable de les dretes espanyoles de les darreries del segle XVIII fins al període de la Dictadura em fan parlar en aquests termes. Que opinin, s'organitzin i protestin els catòlics espanyols des de la plataforma de la llibertat (com ara caldrà) i amb una finalitat exclusivament religiosa, i no pas preponderantment reaccionària, com ha succeït sempre que s'ha volgut recordar massa que la defensa del catolicisme amb l'espasa ha presidit la reconquesta espanyola, ha estat el pretext de l'imperialisme espanyol i l'excusa de les guerres civils del s. XIX. Jo he de consignar ací, perquè es facin ben fetes les coses que caldran, que almenys fins al període (ben inclòs) del doctor Reig a la Seu Episcopal Barcelonina, no hi hagué en la nostra ciutat «protesta» colectiva de caràcter religiós, «unió» dels catòlics per lluitar contra perills per a la nostra fe, que no mostrés ben visible, en tot o en part, una infiltració d'impures tendències anticatalanes. Em ve a la memòria que per aquell temps, en Joaquim Folch i Torres havia hagut d'establir, feliçment, una distinció entre catòlics i «catòlics».

*

No sé pas, certament, les instruccions precises que haurà rebut al Vaticà el Cardenal Arquebisbe de Toledo. La premsa reaccionària de tot el món ha publicat amb delícies impressions de certs desplaers pontificals amb el nou tomb de les coses a Espanya. És natural que el Vaticà hagi enviat la nota sobre les fetes d'incendiàries i iconoclastes, i té el dret el Vaticà, com l'ha tingut la República Argentina de no trobar acceptívol un enviat diplomàtic. Però no m'estranyaria gens que el Cardenal Arquebisbe de Toledo hagués hagut d'escoltar alguna cosa en aquest sentit: que el 14 d'abril d'enguany s'ha obert, tanmateix, per a la religió Catòlica a Espanya la bella avinentesa de bandejar per

sempre més la «protecció» pagada no solament amb la dignitat de l'Església, sinó fins i tot amb la seva eficiència; i que l'Església lliure en l'Estat lliure és la fórmula que aplicada honestament en els Estats Units permetrà que aquest país, d'aquí a cinquanta anys, segons els càlculs del lliurepensador Bertrand Russell, tingui una majoria catòlica, mentre que la «Protecció» borbònica a França, Nàpols i a Espanya s'ha pagat amb el trist funcionarisme de les prelacies, amb la indigència del clergat secular, i amb aquest contracop que és l'aparició, de tals països característica, de l'anticlericalisme com a força política. I no hauria tingut res de particular que, com a exemple dels fins que el cesarisme proposava a l'Església espanyola, el Pontífex August hagués recordat els projectes —que ell personalment resistí, en general— de forçar Catalunya a encabir-se en el motllo assimillista, mitjançant la privació del clergat nadiu i la substitució d'aquest per un de foraster. I una cosa no haurà dit el Papa, en el seu esperit de caritat, i és que el Rei Catòlic d'El Debate, quan intentava l'aprofitament de l'Església espanyola per a finalitats policiaques, es captenia, pràcticament, com si l'inspirés l'opinió d'aquell estadista xilè que deia que ell no creia en Déu, però creia en els capellans.

Josep Carner

NOTA: Una bibliografia completíssima, preparada per ALBERT MANENT, *Josep Carner i el noucentisme*, Ed. 62. Barcelona 1969, pp. 339-351.

Jaume Camprodon, bisbe de Girona

El diumenge, dia 21 d'octubre, era consagrat, a la catedral, el nou bisbe. L'afluència hi era massiva. De fidels i de capellans: uns 300 (175 concelebrants deien els diaris). I de bisbes catalans: tots, llevat del de Solsona, i encloent-hi el de Perpinyà i el de Sorb: ja es veu que les fronteres artificials són això, artifici. No hi podien faltar els abats de Montserrat i de Solius (el de Poblet va fer-s'hi representar). Forasters, dos: el nunci i un bisbe africà.

Hom va comentar l'homilia del

nunci (abundosament represa pels diaris i àdhuc glossada o interpretada), que va presentar Girona com «*la ciudad de los sitios*» (cosa que va fer somriure a més de quatre) i el tracte a part que era fet al cardenal Jubany: en una mena de co-presidència *ad hoc*, amb capa pluvial i mitra, acompanyat d'alguns canonges, però sense concelebrar. Això són *peccata minuta*. L'important és l'acte: la concelebració en català, l'afluència, el clima de joia i de fe. I les paraules del nou bisbe

«amb el to amb què es parla en família»:

«La missió que m'acaba de confiar l'Església em dona una gran joia. Estic content. Però no puc amagar-vos que estic tremolant un xic. Sóc el pastor del Poble de Déu que peregrina a Girona (...) Veieu, sóc i em sento un home com vosaltres a qui el Senyor Jesús ha cridat per a ésser, enmig vostre, el pregoner de la Salvació (...) Tot i amb això no deixo d'ésser Poble de Déu; continuem lligats a la mateixa cordada en l'ascensió de la fe. D'ací que, amb vosaltres —sobretot amb vosaltres els cristians de Girona— haig de ser el creient fidel de Jesucrist que malda per desfer-se del pecat. Amb vosaltres haig de descobrir els camins de l'Evangeli en la societat que ens toca de viure.

»Permeteu-me que en aquests moments subratlli la meva comunió amb els sacerdots, tant els qui treballen a casa nostra com els qui, lluny de nosaltres, serveixen les esglésies més necessitades arreu del món. Particularment amb els preveres gironins que treballen a l'Àfrica i a l'Amèrica llatina, en un dels països de la qual un d'ells ha trobat la mort. Ja ho veieu: des del moment en què ens coneixem ja ens toca de compartir el dolor. Que el nostre dol sigui serè i esperançat...

»Demano que aquesta comunitat de creients que a partir d'ara presideixo i que és present en la societat civil, sigui fidel a la construcció del Regne de Déu. Demano que els religiosos i religioses

siguin, entre nosaltres, signes clars i engrescadors del Regne de Jesucrist. Que tots els qui ens vegin puguin dir que som els qui més decididament volem un món millor perquè tenim fe en Jesucrist ressuscitat...»

Hom havia remarcat ja aquest estil en el missatge enviat als seus diocesans arran del nomenament: «Vinc a compartir amb vosaltres la joia de la fe, de l'esperança i de la caritat. Estic convençut que ens ajudarem els uns als altres en el nostre caminar vers el Pare i en la nostra missió d'anunciar i d'oferir la salvació de Jesucrist a la nostra societat.»

Tal com diu l'Apòstol: «Anhelo de veure-us per comunicar-vos algun do espiritual que us consolidi: és a dir, per confortar-nos mútuament, estant entre vosaltres, amb la fe que ens és comuna a vosaltres i a mi» (Rm 1, 11-12).

«No puc presentar-me amb altra força que la que dimana de la mort i la resurrecció de Jesús, exponent màxim del seu amor als homes i de la seva fidelitat al Pare. Aquest amor i aquesta fidelitat són la nostra salvació i han d'alliberar-nos de tota mena d'esclavitud.»

El setmanari «Olot-Misión» publicava el 13 d'octubre una entrevista amb el nou bisbe. Potser serà bo de recollir-ne alguns paràgrafs:

«Hi hagué tota una colla de coses que em mogueren a acceptar, entre les quals el fet de veure que molts laics, malgrat molts

problemes que tenen de treball i de família, es lliuren al bé de la societat i de l'Església. Això em va fer veure que si no acceptava seria per covardia i omissió.

»Em sembla que és un tòpic dir que l'autoritat és un servei. Crec que l'autoritat del bisbe s'ha d'anar transformant cada dia més en un servei. La meua posició, doncs, a Girona, la veig com la d'un ciutadà més que presideix una comunitat, la gran comunitat dels fidels creients en Jesucrist (...) Qui ha de portar la pastoral d'un Bisbat no és sols el bisbe, i aquest s'ha d'adaptar a la manera concreta de ser de cada comunitat.»

I el pluralisme? «Sí, sóc partidari d'un pluralisme, la qual cosa no vol dir anarquisme (...) Hem de pensar que no tots ho poden fer tot, sinó entre tots. Jo no crec en la radicalització de les postures (...) No es pot obligar les persones a anar a una Eucaristia determinada, perquè cada Eucaristia té el seu color propi. Hi ha d'haver una certa llibertat.»

I la parròquia? «Abans el territori atreia les persones. Avui les coses han canviat (...) Per una banda, es constata que la parròquia territorial continua essent vàlida i necessària (...) Cal notar, però, que l'aspecte territorial no és igual en les parròquies rurals que en les urbanes. És un fet, sobretot en les ciutats, que allò que vincula les persones en el pla humà no és solament el territori, sinó també els ambients, les relacions d'amistat i altres relacions, diem-ne existencials...»

I el compromís? «En principi, tot laic ha d'ésser compromès en les coses temporals. Hi ha uns esglaons i cadascú és capaç de comprometre's en un esglaó o altre. A mesura que es va madurant en la fe es dona aquest compromís, des del dedicat a l'educació dels infants o a l'esplai fins al d'ordre polític, que sempre serà més difícil de portar a terme.»

I la crisi sacerdotal? «Crec que no és una crisi passatgera, sinó de fons.»

I la nostra pobra llengua? «Té molta importància el fet que un parli la llengua del poble, perquè la llengua no és sols so de paraules, sinó l'expressió de tota una manera de ser (...) Tot i estimant molt, les persones que no parlen la nostra llengua, són conscients que la diversitat de parla pot ser un obstacle per a comprendre'ns. Voldria fer constar, amb tot, que el fet de parlar en català (...) no voldria que fos obstacle per als qui no hi parlen, sinó tot al contrari: davant d'aquestes limitacions fem tots un esforç per acostar-nos i comprendre'ns els uns amb els altres.»

Fins aquí mossèn Camprodon, bisbe.

I ara una notícia d'un altre registre, però que també és veritat, encara: «*Ayer tuvo efecto el acto de presentación del nuevo obispo de Gerona, monseñor Camprodon Rovira, al Jefe del Estado. Acompañó al prelado en la ceremonia celebrada en el Pardo el ministro de Justicia, don Francisco Ruiz*

Jarabo.» Aquest comentari figurava al peu d'una fotografia que publicava «El Correo Catalán» a primera plana el dia 7 de novem-

bre. Els altres diaris i la televisió també van presentar-ne imatges. ¿Honor o servitud del ministeri episcopal? —J. T.

València: Coronacions a la Mare de Déu

La devoció a la Mare de Déu sempre ha estat molt arrelada en el sentit religiós del nostre poble valencià com nos ho demostra la gran quantitat de festes i commemoracions que en el seu honor se celebren per tots els pobles de la diòcesi. Però la veritat és que algunes vegades, aquestes festes han estat aprofitades a favor d'altres interessos que els religiosos, extralimitant l'eufòria popular i encarrilant-la cap a l'ostentació d'actes externs i també cap a mitificació i superstició religiosa.

Aquest és un dels perills que aquest any hem tingut ocasió d'observar en les festes extraordinàries que el nostre poble ha celebrat en honor de la Mare de Déu.

L'estiu passat han coincidit prou pobles en la commemoració del cinquèenari del patronatge de determinada invocació de la Verge Maria. Entre ells jo en destacaria dos, com a més coneguts i per la magnitud de les seues festes.

El primer València, en la com-

memoració del cinquèenari del patronatge de la Verge dels Desemparats sobre la Regió Valenciana. El mes de maig fou el marc de tots els actes marians, entre els quals cal apuntar les fervoroses conferències d'eminents oradors com el cardenal de Toledo i l'aleshores ministre d'Informació i Turisme, senyor Sánchez Bella. I com a plat fort d'aquestes festes, la presència dels Prínceps, don Juan Carlos i la seua senyora, presidint la processó. Hi ha qui pensa que la presència de tan altes personalitats era com un reclam que asseguraria la concurrència massiva del poble, el qual, no se sabia, si hi anava per honrar la Mare de Déu o per victorejar el príncep.

Un altre poble que ha destacat, Xàtiva, que en el mateix mes d'agost ha celebrat la coronació canònica de la Mare de Déu de la Seu i el cinquèenari. La coronació consistí a llevar-li la corona que ja duia i posar-li'n una altra de més preciosa, que fóra símbol

—com deia l'arquebisbe en la introducció del programa de festes— del gran fervor i amor dels seus fills setabenses. La coronació tingué lloc al mateix Real de la Fira, on pocs dies després anaven a coronar, amb la mateixa solemnitat i utilitzant el mateix cadafal i les mateixes ornamentacions, la reina de la Fira. Després del solemne acte de la coronació, on no mancaren les primeres autoritats civils, militars i religioses de la província, un nombrós grup de fidels marians raptà la imatge coronada i la passejaren per tota la ciutat, fent estacions a les parròquies, especialment en aquelles que no havien col·laborat a la preparació de tot aquell soroll. En aquest *pasacalle* nocturn

(des de la coronació, a la una del matí, fins a les quatre i mitja) hi hagueren els seus discursos i tot quan feien les estacions, en els quals es repetia una i mil voltes que aquella exaltació popular era sense dubte l'expressió més autèntica de la devoció a la Mare de Déu, i no el que deien alguns capellans que no eren pas devots marians. Aquella fou, és clar, una bona ocasió que l'Església brindà a una minoria assenyalada, políticament de dretes, per a fer-hi el seu «agost».

Al cap d'uns quants dies, el poble ja ni pensava en la solemne proclamació de la Mare de Déu ni en la seua coronació. Solament ho recordava com un acte de la Fira d'aquest any.

Antoni Signes

Comunicació als subscriptors:

Us fem saber el que segurament ja deveu conèixer per la premsa: Que la nostra publicació, «Quaderns de Pastoral», ha hagut de pagar cinquanta mil pessetes, quantitat amb què ha estat sancionada pel Ministeri d'Informació i Turisme a causa dels articles publicats en el número 18 del juny de l'any passat, **Fe i lluita de classes i El compromís temporal, una exigència de la pastoral.**

D'ACÍ I D'ALLÀ

Nova reunió dels bisbes de la Tarraconense. Un cop més, Solsona no hi és representada, «impedido por motivos de salud» el doctor Bascuñana, diu la informació publicada.

Els bisbes van assistir el dia 3 d'octubre a la inauguració de curs de la Facultat teològica i es van reunir després, fins al dia 5 al Tibidabo.

Sis temes a l'ordre del dia: Sínode episcopal de l'any vinent: temari; Any sant: Montserrat, lloc adequat per a peregrinacions—sobretot de caràcter interdiocesà—, i importància de les cateдрals; Formació permanent del clergat; Catequesi: aprovació dels estatuts de l'escola interdiocesana i informació de les activitats del Secretariat interdiocesà; Litúrgia: estat de les versions; Conferència episcopal espanyola: estudi d'alguns temes.

I encara més coses: apostolat seglar, escoltisme, moviment júnior, Servei de colònies. «Finalment s'han adherit (els bisbes) als precs que l'Arxidiòcesi de Tarragona es proposa enlairar a la santa Seu per sol·licitar la canoització del beat Bonaventura Gran.»

Temes, doncs, i més temes per a fer explotar una agenda.

El dia de Tots Sants va tenir lloc a Parets de Vallès una trobada convocada per la Comissió de Serveis de les Comunitats de Base, a la qual van as-

sistir unes 350 persones, que pertanyen a comunitats del bisbat de Barcelona, sobretot.

Aquesta trobada preparava la reunió que s'havia de celebrar a Lió els dies 16-18 de novembre, a la qual assistirien uns representants de la Comissió de Serveis, un membre de la qual pertany al comitè internacional.

El temari de la jornada venia establert en funció de la trobada de Lió. Tres ponències van centrar el treball dels assistents: Redefinició de la fe, a càrrec de Josep M. Rovira Bellosó; La fe i la comunitat humana o política, a càrrec de Casimir Martí; La fe i la vida privada, per Jordi Llimona.

De fet tota aquesta trobada va desenrotllar-se com una gran i perllongada eucaristia.

Es sabut que la Comissió de Serveis ha distribuït profusament un anomenat «Manifest de les comunitats de Base. Carta oberta de les Comunitats representades per la Comissió de Serveis a la Conferència episcopal catalana», datat el mes d'octubre. La Comissió de Serveis agrupa 78 comunitats; la carta oberta ha estat redactada aquest estiu. Una vegada establert el text i enviada als bisbes, s'espera de poder-los fer visites personals per a parlar-ne.

Després d'una introducció que comença «La Comissió de Serveis de les Comunitats de Base de

Barcelona i Comarca, juntament amb les 70 petites comunitats amb les quals manté relació, ha llegit atentament i amb interès la vostra pastoral *El pluralisme en la comunió eclesial*, i de dos apartats: «Elements característics de les comunitats de base» i «El pluralisme de la comunió eclesial vist des d'una comunitat de base», es clou amb un oferiment: «Nosaltres estem d'acord amb la tesi del vostre document sobre el pluralisme en la comunió eclesial. Per a posar fil a l'agulla i no parar un procés iniciat, us diem que *ens donem d'alta d'aquest pluralisme (...)* Hi ha, però, una condició: volem que aquells qui ens representin en els organismes realment plurals de la comunitat diocesana de creients siguin escollits pels membres de les diverses comunitats de base.»

Però aquest document, de 15 pàgines demana més espai del que ens és permès de consagrar-li avui. Que en quedi la notícia, tot esperant de presentar-ne un resum més complet.

Mossèn Josep Perarnau publicava a «Tele-Exprés» del 8 de novembre un interessant article: «Concordato després de la visita».

Creu l'articulista que el Govern ha deixat córrer l'estat unilateral i s'inclina per «la revisió i actualització del Concordat vigent». Però —tal com diu el senyor López

Rodó— caldrà fer-les a la llum de «la nostra adhesió al principi de la llibertat religiosa, reconeguda al Fur dels espanyols».

Aquí comencen els interrogants per a mossèn Perarnau:

«No podem oblidar que el Concordat vigent és una peça extremament senzilla: la confessionalitat no ja de l'Estat, sinó de la nació espanyola, confessionalitat que és encarrilada, després, pels canals més diversos en els paràgrafs successius: en l'ensenyament i en l'atenció als malalts, en el reconeixement del Dret canònic i en el sosteniment per part de l'Estat d'una sèrie de serveis eclesiàstics, en els privilegis litúrgics i en la intervenció reconeguda en la vida de l'Església, etc.» No és estrany que conclouï: «Un hom no acaba de veure en què pot consistir una pura "revisió i actualització d'un Concordat" que va ser elaborat des de premisses radicalment diverses del principi de llibertat religiosa.»

Però mossèn Perarnau porta encara més enllà la seva argumentació: «Després d'haver establert el principi general de la llibertat religiosa, cal "reconèixer un règim especial per a l'Església catòlica, en consonància amb el fet que la immensa majoria dels espanyols professen la nostra religió", segons afirmava el senyor López Rodó. I aleshores, resulta que un principi general no serveix pas a la immensa majoria del país, amb la qual cosa una llei bàsica queda reduïda a una mínima franja d'aplicació.»

Ha iniciat la seva publicació el «Butlletí del Secretariat interdiocesà de Catequesi».

«Vol ésser un mitjà d'orientació i d'informació de totes les experiències i les realitats catequètiques de Catalunya i les Balears. Un ample equip de redacció, encapçalat per mossèn Ignasi M. Corominas i corresponsals dels diferents bisbats de Catalunya i les Balears se'n responsabilitzen.»

Aquest número, a més d'informació diversa, conté el text de Mallorca-Matamala que «Quaders» publicava al número anterior, «L'avui i el demà de la Catequesi d'iniciació cristiana dels infants» (pp. 540-545).

Però hi hem trobat una lleugera supressió: al punt 4 de l'apartat primer li han estat llevades les paraules que posem entre parèntesi: «Darrerament hem assistit a un procés de recuperació per part de l'Església de la funció catequètica (que ella mateixa havia intentat delegar a la institució escolar).

«(Als nostres bisbats, l'«escolarització» de la Catequesi ha topat amb oposicions). Avui nosaltres considerem com a definitivament adquirit que la Catequesi és una funció d'Església, indelegable a cap estructura o institució que no sigui la comunitat cristiana com a tal.»

¿El nostre text no era, doncs, l'«autèntic»? Però figurava tal qual al Butlletí oficial eclesiàstic de Tarragona i al de Girona del mes d'octubre. Què havia passat?

El doctor Josep Campmany,

president del Secretariat interdiocesà de Catequesi havia imposat la «censura». ¿No es pot parlar, així d'«escolarització» de la Catequesi ni de delegació de la funció catequètica a la institució escolar? D'aquesta manera el text perd transparència i intenció —què hi farem!— però no queda substancialment canviat.

Nova empena de la col·lecció «Saurí» de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

A més dels títols que anirà programant la casa editorial que l'ha llançada, hi participaran, també, pel sistema de coedició tres institucions que compten amb número editorial: l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona, la Facultat de Teologia (Secció Sant Pacià) i el Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona.

Aquestes tres institucions pensaven fer alguna cosa al servei del llibre religiós de divulgació, i Publicacions de l'Abadia els ha ofert aquesta solució, obrint-los una col·lecció que porta tan bona embranzida i que ha trobat tan bon acolliment.

La mort de Pau Casals ha commogut el món. Ràdio, diaris i televisió espanyoles n'han anat plens. Ha commogut, també, el que ell anomenava per aquests mons de Déu «el meu petit País», el que va donar origen a «la treva de Déu», la pau, de la qual ell ha acabat essent, fidel al seu nom, com una mena de cavaller enamorat, fidel i... dissortat, perquè ha mort exiliat vo-

luntari i, al damunt, en temps de guerra.

El País tanmateix ha ressonat. I ho ha fet amb veu pròpia i no emmanllevada, amb sentiment espontani i no producte dels moderns ressons propagandístics: aquí la gent sap molt bé què és i què significa el que el comentarista de «Televisión española», Jesús Hermida, anomenava, des de Nova-York «la canción de los pájaros».

Abundor d'esqueles van sortir als diaris; en català, no faltava més. Cues de gent —molta gent jove— a signar a l'Orfeó. Milers de telegrams a Puerto Rico. Audició extraordinària d'«El Pessebre» al Palau, com a homenatge. No és estrany que la Martita del nostre gran Pau s'hagi adreçat al Poble català: «*Las sinceras y hondamente sentidas demostraciones de condolencia recibidas de Cataluña entera en fidelidad al recuerdo de mi venerado esposo, me son motivo de consuelo y me siento acompañada en la continuación de la trayectoria de la obra cultural y humana que él con su ideal y su ejemplo trazó tan dignamente.* Agraïda, envío una abraçada de tot cor a tot Catalunya» («La Vanguardia», 9 de novembre).

Un compositor, Cristóbal Halftler, comentava segons «Nuevo Diario»: «És una llàstima que, una vegada més, un espanyol universal hagi de morir fora de casa per qüestions que en res no atenyen ni la cultura ni l'art, dels quals era un representant emi-

nent Pau Casals.» En termes semblants s'expressaven Pemán a «ABC» i Santiago Rodríguez Santerbas a «Triunfo».

L'Església del País se sent prou representada en les paraules de l'abat de Montserrat, Cassià Just: «Hem perdut un dels homes més íntegres i més grans del nostre poble. No solament un artista genial, sinó un home complet. El sento més a prop de nosaltres que mai, perquè ha aconseguit la plenitud de la Bellesa i de l'Amor infinit. Per això ha patit i ha sofert, i no de manera aïllada, sinó conscient de formar part d'una col·lectivitat. Per fidelitat, ha mort lluny del que estimava, lluny, també, del seu Montserrat. A través del seu art sento brollar de la terra un cant de pau i de llibertat: ell continua ensenyant-nos el preu del coratge i de l'abnegació que fan falta per a aconseguir-les de veritat» («El Correo Catalán», 23 d'octubre).

I la seva vila del Vendrell? Els diaris ens n'han parlat i els assistents ens ho han contat. El dia 26 al vespre hi havia el poble, tot el poble. L'Església mantenia obertes les seves portes: tot un símbol. Presidia l'Eucaristia —sí, l'eucaristia— l'arquebisbe de Tarragona: «Pau Casals i el "Cant dels ocells" fan una sola cosa; i el cant és de Nadal... Demanem uns moments de silenci en honor de Pau Casals; perquè el silenci és, també, pregària.» Els seus castellers —els nens del Vendrell— enlairen el pilar de cinc. Hi són L'«Associació musical Pau Casals», l'Orfeó parroquial, l'«Agru-

pació coral Lira vendrellenca» i Lluís Claret amb el seu celo... No hi era, en canvi, per què amagar-ho? Deixem la paraula al corresponent de «Tele-Exprés»: «Preguntat un guàrdia municipal sobre els actes que s'estaven organitzant i on es feien, va contestar intrèpid: "No ho sé; però em sembla que s'ha preparat alguna cosa."» Aquesta és la veritat i així ens ho han dit: ningú no hi era de la Casa, ni l'agutzil!

S'ha complert, doncs, la paraula del Mestre i ell, el mestre ha estat un profeta no reconegut en el seu Natzaret? No: el poble hi era, el poble reconeixia i honorava el seu mestre i el seu profeta. La resta són picabaralles de decorat.

«Vida Nueva», la revista «progre» de Madrid —diguem-ho així per a fer vida—, que fa tan bon servei i que està en franca embranzida, no té el nas gaire fi per a interpretar les coses catalanes. I és llàstima.

Ho ha posat de manifest, darrerament Segundo Arteché al núm. 902 (13 d'octubre) amb aquest breu comentari, que transcrivim:

«Manuel Martín Ferrand, el periodista que va dirigir un diari d'un dia de vida —"Nivel"—, l'home que va haver de sortir del programa de TV "24 horas", el professional que tingué seriosos problemes en el seu espai, ara repès, "Hora 25" a Ràdio Madrid, ha estat nomenat director del "Diario de Barcelona". Abans del

nomenament ja va començar a tenir problemes a càrrec d'una carta oberta de la redacció del periòdic, en la qual la plantilla del diari barceloní expressava la seva disconformitat amb el nomenament d'un director no català i poc versat en els temes ciutadans de Barcelona. Crec que això és un xovinisme regional excessiu i que Ferrand ha demostrat que és un bon professional poc convencional o acomodaticí.»

No, senyor Segundo Arteché; no es tracta de «xovinisme regional excessiu», ni tan sols de bons professionals, sinó de tota una altra cosa. Com es tractava d'una altra cosa quan demanàvem bisbes catalans. Lamentem que els costi tant d'entendre-ho.

Barcelona

«El dia primer de novembre els vicaris episcopals de zona començaran a exercir la missió que els ha estat confiada a les seves zones respectives.» Així acabava la nota feta pública al terme de la primera reunió, el dia 16 d'octubre.

Ens assabentàvem, també, que quedava constituït el Consell episcopal (res d'«equip de govern», doncs), integrat pels bisbes auxiliars, els vicaris episco-

pals de zona, el vicari episcopal de religiosos, el rector del Seminari, els delegats de les subzones de Barcelona-Centre, els delegats d'ensenyament i catequesi i de sagraments i el secretari general de l'Arquebisbat. Total 26 persones, que es reuniran, de moment cada quinze dies. Notem que Penedès i Maresme estan orfes de vicari episcopal, per ara.

«El pols de la setmana» ha titulat mossèn Casimir Martí dos dels seus comentaris sabàtics a «El Correo catalán», en els quals aborda directament —i amb un estil concís i cenyit, tal volta críptic— aspectes de la vida de l'Església diocesana.

Així, el 22 de setembre comentava: «Continuen els nomenaments de vicaris episcopals a l'Arxidiòcesi de Barcelona. La publicació de la darrera llista ha coincidit amb la difusió de la notícia de la cessació en les seves funcions ministerials, decidida per un sacerdot jove de la diòcesi, fins ara dedicat a la joventut rural. Un més en la sèrie. La comunitat diocesana no es troba, evidentment, en un moment d'eufòria, que permeti el goig d'oferir al clergat jove i als actuals i possibles responsables en la comunitat eclesial tasques collectives estimulants. ¿Aconseguiran els nomenats de crear un clima d'illu-sió collectiva, on el ministeri i l'execució de les responsabilitats comunitàries puguin viure's i experimentar-se com a serveis plens de sentit, que encaixen dins d'u-

na comunitat i que es projecten vers un futur previst, amb esperança? Perquè, en bona part, d'això es tractaria, oi?»

El dia 3 de novembre mossèn Martí retornava sobre els mateixos temes: «La privatització d'allò que és públic. Tractar per via d'amistat i de relació privada el que afecta la vida colectiva de la comunitat eclesial. Vet aquí un costum inveterat, que persisteix en el món eclesiàstic. Exemples? Deixem de banda els problemes globals, sempre espinosos, de la vida civil que, ens plagui o no, condicionen la vida de fe dels cristians. En l'esfera estrictament clerical, la sèrie ininterrompuda d'abandonaments, que continua en diferents formes —darrerament un grup important ha deixat el ministeri parroquial, per a viure privadament la pròpia fe i àdhuc el propi ministeri— és abordada entre nosaltres, des de les instàncies jeràrquiques, únicament amb recursos de comprensió, de tracte amical, amb disposicions per a cercar sortides raonables en casos individuals. ¿I l'anàlisi de les causes collectives d'aquest fenomen? ¿I l'actuació consegüent damunt d'aquestes causes?»

Mossèn Casimir porta més endavant la seva anàlisi: «Si és veritat que, amb el tractament dels assumptes públics per via privada s'eviten, tal vegada, complicacions immediates, també ho és que la vida colectiva es degrada. Per manca d'ús, s'obturen els pocs canals de participació en la

vida eclesial pública, i en els cristians més conscients es produeix una tendència correlativa a privatitzar també la pròpia vida de fe. Com el cas citat, un xic paradoxal, d'un ministeri eclesiàstic viscut privadament. Els avantatges assolits recorrent al tractament per via privada dels afers públics de l'Església, ¿es poden considerar de tant de pes que compensin el desinterès per la vida col·lectiva, que origina aquest mateix recurs?»

Espais de vida pública real, vet aquí el que demana mossèn Casimir Martí i el que demanava discretament aquest comentarista al número passat, tot referint-se a les secularitzacions, a la cessió d'uns terrenys del «Cenobi» de Pedralbes a una institució madrilenya i tot fent-se ressò dels rumors de la venda d'una planta de la casa del carrer de Rivadeneyra.

Acabo de parlar d'un estil cenyit i àdhuc críptic. Això m'autoritza a un parell d'aclariments.

Al primer article mossèn Casimir es fa ressò de la decisió de mossèn Josep Maria Balcells, consiliari diocesà i català de la JAC, que ha anunciat que deixa el ministeri i que pensa contraure matrimoni i que passarà pròximament al MIJARC (el moviment internacional).

El segon, a la decisió dels vuit capellans que treballaven en parròquies de l'anomenada zona barcelonina del Besòs i que han deci-

dit (i ja fa temps que se'n parlava, però ara és un fet) de deixar les parròquies («que no porten enlloc») i de viure privadament com uns cristians del barri («que poden dir tranquil·lament que no són *el padre*»). Així s'ocuparan segurament de comunitats petites. Però, ¿continuarà l'equip que formaven?

Recordem que als seus inicis (núm. 3, pp. 23-47) «Quaderns» s'havia ocupat de les comunitats parroquials en les quals treballaven els sacerdots que ara se'n retiren. Amb el títol de «La vivència de la fe en la petita comunitat», reproduïa la ponència llegida a la V Setmana de Teologia de Deusto per mossèn Jaume Cuspinera, en representació de les comunitats cristianes dels sectors Besòs-Maresma.

«El Alcalde cumplimenta el Cabildo catedralicio» titulaven els diaris del 28 de setembre una breu informació, acompanyada a «La Vanguardia» amb una nota gràfica, on hom podia veure alguns canonges, indefectiblement ensotats.

El doctor Angel Fàbrega li va donar la benvinguda en nom de la Corporació «i va afegir que la visita constituïa per a ells un fet ple de goig i d'esperança, que venia a enrobustir l'antiga tradició en què Consellers i Capítol es desenvolupaven en un extraordinari ambient de col·laboració i comprensió. Finalment va fer vots perquè la patrona de la Catedral, santa Eulàlia, i la de Barcelona, la Mare de Déu de la Mercè, si-

guin les felices mitjanceres per tal que el govern de la ciutat sigui exercit amb prudència, amb justícia i amb seny». (Aquesta darrera paraula, si hem de creure els diaris, va ser dita en català, possiblement en record d'aquells temps heroics, tot d'una evocats).

En la seva resposta, el senyor Masó va dir que «les tradicions constituïen un tresor inapreciable per al bon govern, per al benestar dels pobles i per a regir els destins llurs, conforme als sentiments populars. I per això —va acabar— jo desitjo des del fons de la meva ànima no solament que perdurin, sinó que s'enriqueixin en tots els ordres, cosa que jo, com a batlle, i que els meus col·legues de Consistori, procurarem que aquell designi sigui una realitat» (sic).

La nota de «La Vanguardia» que extractem acabava: «Aquesta visita l'ha efectuada el senyor Enric Masó, desitjós de ser el primer magistrat de la ciutat que acudís a complimentar el Capítol, i no que aquesta Corporació anés a visitar-lo a l'Ajuntament, com havia estat demanat, fa uns dies, per part dels capitulars.»

La Biblioteca pública episcopal de Barcelona i la Biblioteca del Monestir de Montserrat acaben de concloure un conveni.

D'aquesta manera és creada la millor biblioteca eclesiàstica d'Espanya: als 150.000 volums de l'edifici de l'antic Seminari vénen a

sumar-se els 250.000 de Montserrat, els quals podran ser examinats, des d'ara a Barcelona mateix.

Mentrestant s'estan fent gestions a la Fundació March per aconseguir de finançar aquesta gran Biblioteca.

Girona

En el seu lloc, presentem a «Quaderns» dades i reflexions escaients sobre la mort de mossèn Joan Alsina, esdevinguda a Santiago de Xile.

Anotem només, aquí, que «El Correo Catalán» se'n feia ressò el passat 12 d'octubre. Lorenzo Contreras, en la seva habitual crònica de Madrid parlava de la roda de premsa que havia celebrat la vigília el nou ambaixador de Xile a Espanya, general Gorigoitia Herrera, que substitueix el representant del govern d'Allende, Argüero Corbalán.

«En un moment del colloqui, el corresponsal de «Le Monde» a Madrid, José Antonio Novais, va preguntar a l'ambaixador sobre la mort violenta del pare Alsina, català, per al qual van ser celebrats sufragis concelebrats. L'ambaixador xilè havia negat l'existència de «repressió», i el corresponsal del diari francès, adduint el cas del sacerdot català, argu-

mentava que "alguna repressió hi deu haver hagut".

»L'ambaixador xilè es va enfadar. "Ignoro —va dir— que ningú fos assassinat. El pare Alsina deuria morir en un enfrontament amb les forces armades, que van ser atacades per delinqüents i guerrillers.»

»L'ambaixador va declarar que durant l'alçament militar van resultar morts 476 civils i 37 militars o carrabiners. Entre els morts civils cal comptar-hi "molts curiosos" que van situar-se a prop del Palau de la Moneda i hi van morir víctimes del foc dels franc tiradors.

»El senyor Gorigoitia va mostrar-se enfadat pel fet que s'hagi pogut imputar a les forces armades la mort del sacerdot Alsina: va dir que se'n sentia ofès. El corresponal de "Le Monde" va replicar que també ell se sentia molest, com a espanyol, perquè es qualificava de delinqüent un sacerdot compatriota.»

Les dades sobre la mort d'en Joan Alsina —amic i subscriptor de «Quaderns», que rebia puntualment— van recollides, també, a les pàgines 495-496 del Butlletí eclesiàstic del mes d'octubre i es clouen amb aquest comentari: «Va morir per solidaritat amb els pobres i els perseguits. Estigué en comunió amb la Jerarquia de Santiago fins al final de la seva vida (...) Va viure la consciència de la seva missió sacerdotal, amb preferència pels obrers i pels pobres i va intentar amb honradesa de cercar noves maneres de presència sacerdotal entre ells.»

Tarragona

El 15 d'octubre se celebrà al Seminari de Tarragona una Jornada Sacerdotal diocesana. Hi assistiren prop de 200 sacerdots.

El senyor Arquebisbe parlà dels temes de l'Any Sant; «conversió i reconciliació» dins del marc diocesà. S'hi va exposar el programa del curs, on se'ns deia molt encertadament que sense descurar «el nostre pa i la nostra tasca de cada dia», les línies mestres i els objectius diocesans eren els següents:

1. Reorganització administratiu-pastoral de la Diòcesi.
2. Tots som Església.
3. Vertebració de la nostra Església.
4. Sagraments.
5. Formació permanent del Clergat.
6. Apostolat seglar.

Es van fer reunions per grups i reunions conjuntes sobre el tema de la reconciliació. D'una manera addient, es va posar a la venda el llibret *Els signes de pertinença a l'Església*, l'autor del qual és mossèn Josep Gil, que alguns el tenen com l'inspirador de l'actual campanya diocesana «Del sentit de pertinença a l'Església local».

En síntesi, la Jornada va resultar força, encara que pugui fer una mica la impressió que ens quedem tancats dins del ranci món clerical.

Agrupem ara tot un enfilall de notícies soltes que dibuixen una mica el moviment del nostre bisbat tarragoní.

Es remarcable la iniciativa que arrenca de la Secretaria General del Bisbat, demanant, en carta adreçada a tots els preveres, datada el dia 11 de juliol, que es reservin un dia setmanal; se suggereix el dilluns, perquè el deixin lliures d'hores de despatx, de classes, etc. i sigui bo per a reunions i jornades de sacerdots.

Amb data del 6 de juliol, les monges Carmelites Descalces de Tarragona, adrecen als preveres, religiosos, religioses i laics la següent comunicació: «Déu vos guard: A finals d'aquest mes de juliol mossèn Pere Farnés, del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona, ens ajudarà a aprofundir el nostre coneixement sobre la Litúrgia. Si bé en principi vam demanar-ho per a la nostra comunitat, ara pensem que és un servei.»

El 21 i 22 de setembre, reunió del Consell del Presbiteri a La Selva del Camp, on es parla de l'Any Sant, la formació permanent del Clergat i del projecte de reforma del reglament entre altres coses.

El 31 de juliol el senyor arquebisbe va adreçar una carta a tots els clergues, religiosos i laics de l'Església de Tarragona, demanant-los que l'ajudessin a triar els sacerdots que havien de col·laborar amb ell com a vicaris episcopals, durant el termini que començaria el mes d'octubre.

El 9 d'octubre, els torna a escriure per a comunicar-los els noms dels escollits, que són els següents: vicari episcopal de Tarragona: mossèn Josep Martí Aixalà; vicari episcopal de l'Alt Camp: mossèn Josep Pascual Palau; vicari episcopal del Baix Camp Priorat: mossèn Josep Torres Rossell; vicari episcopal de la Conca - Segarra - Urgell - Garrigues: mossèn Anton Bru Borràs; vicari episcopal del Baix Penedès: mossèn Alfons Boqué Dalmau.

Dels antics cessen mossèn Babot i mossèn Ferran. Mossèn Torres comença un període nou i els qui queden del Consell anterior, mossèn Pascual i mossèn Bru acaben el juny de l'any vinent. I entren nous de trinca, els mossens Martí Aixalà i Boqué.

D'ara en avant la durada serà de quatre anys. — J. A.

Urgell

Organitzades pel Secretariat de Catequesi han tingut lloc, del 12 al 14 d'octubre, unes jornades per a responsables entorn del tema «Catequesi i comunitat cristiana». Es proposaren un triple objectiu: situar la Catequesi a l'interior de la pastoral del bisbat, elaborar un pla i constituir una comissió encarregada de dur-lo a terme.

Vet aquí les conclusions de les jornades:

1. Plenament d'acord amb el Directori General de Catequesi (núms. 20 i 92-97), creiem que l'organització de la Catequesi d'adults és actualment una necessitat urgent. Per això, voldríem que enguany s'iniciés experimentalment en el major nombre possible de parròquies del nostre bisbat.

2. El plantejament de la catequesi d'adults ha d'ésser fruit d'una deliberació de la comunitat (preveres, religiosos i laics) i principalment del grup interessat.

3. Valorem la dimensió catequètica de moltes activitats pastorals (homilia, sagraments, conferències quaresmals, grups de matrimonis, etc.), però la considerem insuficient.

4. Entenem per catequesi d'adults, en sentit estricte, una acció permanent d'un grup eclesial que reflexiona l'experiència progressiva de la seva fe en tots els aspectes (Directori, núm. 74 i 3a. part).

5. La realització d'aquesta catequesi d'adults, no la veiem possible a través d'encontres de caràcter massiu, sinó a l'interior de petits grups de comunicació interpersonal directa (Dir. núm. 76), on és possible l'atenció a cada persona concreta, a la seva experiència i a la seva creativitat (Dir., 4a. part).

6. Juntament amb aquesta renovació de mètode, caldria fer un esforç perquè el màxim nombre de persones amb valors hu-

mans i amb inquietuds religioses s'integrin als grups que es vagin formant.

7. L'activitat d'aquests grups no haurà de centrar-se exclusivament ni sobre els continguts temàtics (perill d'abstracció, divagació, etc.) ni sobre la dinàmica de relació interpersonal (perill de sentimentalisme, tancament i tensions esterilitzadores).

8. Cal també que tots els grups expressin la seva fe amb unes celebracions pròpies, ben vives i participades, i que arribin a un compromís seriós en la vida.

9. Creiem totalment necessari que el catequista estigui realment integrat en el grup de catequesi, i que respecti sempre la iniciativa del grup, sense defugir, però, la seva específica responsabilitat de testimoni d'Església (núms. 75-65, Directori).

10. La Comissió diocesana de Catequesi ajudarà facilitant informació i material de treball, organitzant trobades de revisió de les experiències, etc. En el camp dels procediments d'actuació tot intercanvi el veiem beneficiós.

11. Constatem el gran buit actual de la pastoral d'adolescents i de joves. Això ens preocupa en una visió de futur. Creiem, per tant, que és urgent una major atenció en aquest camp.

12. Una vegada més, subratllem la necessitat que religiosos i laics s'integrin realment en tots els plantejaments i les activitats pastorals.

«Ante unas elecciones» es titulava una nota apareguda a «Església d'Urgell (publicació oficial del bisbat) i signada per «La Redacción». Vegem-ne els dos darrers paràgrafs:

«Tot home, que sigui o no creient, té lliure opció política si no propugna objectius injustos. Ens limitem a fer un toc d'atenció davant tanta indiferència i tant d'inconformisme. Només afegirem que l'existència d'associacions legítimes podria potenciar el camí vers una major participació.

»Pensem que, deixant entumir l'exercici d'un dret humà —en aquest cas en el camp de la política administrativa— es produeix un estat d'ànim inert i insensible per a exigències majors i que ens incapacita per a qualsevol objectiu de més volada.»

València

Amb el títol, més o menys encertat d'«Assemblea de la missió obrera», es reuniren una seixantena de cristians de la procedència i estat més diversos, amb el comú objectiu d'estudiar la presència cristiana dins el món obrer.

Aquesta —dies 6 i 7 d'octubre passat— és la segona trobada. La primera fou l'any passat i al mateix lloc: el col·legi del Sagrat Cor de Godella, molt prop de València.

Enguany s'inicià la reflexió sobre un document-base, prèviament confeccionat i enviat a tots els participants abans de l'assemblea. El primer acte consistí precisament a recollir la crítica al document i proposar-lo com a guia de tota la reflexió, si era acceptat per tots. Com que la crítica fou bastant condemnatòria, pel seu declarat matís clerical, fou rebutjat per una majoria absoluta i s'acordà confeccionar un senzill qüestionari. Així va començar el treball per grups:

Vet ací el temari de reflexió:

1. Com articular els conceptes Poble, Classes, Moviment, Clandestinitat.
2. Com a cristians, què anem a comunicar i com.
3. Com crear una comunitat (Església) nova. Característiques d'aquesta comunitat.
4. Quina ha de ser la missió d'aquesta Església dins el món obrer.

La reflexió fou molt fecunda i en la posada en comú es recolliren totes les aportacions en resum, potser per a publicar-ho a multicopista.

Quant a les aportacions, caldria destacar la necessitat, expressada per tots, d'anar construint una nova Església projectada cap als pobres i amb la consciència clara de sentir-se comunicadora de l'alliberació amb tota la seua transcendència.

En tots els presents s'apreciava una gran alegria de comunicar i rebre experiències dels altres i

de reflexionar junts sobre els nous plantejaments evangèlics.

Com que en l'ànim de tots estava tornar a trobar-nos, es dedicaren les hores de la tarda del dia 7 diumenge per traçar un poc la pervivència de l'Assemblea. Es pensà en un butlletí molt simple que ens arribarà a tots periòdicament, informant i comunicant l'al·le que tots necessitem per a avançar i no sentir-nos tots sols en aquests moments difícils de l'Església de València. També s'acceptà la proposta de trobar-nos dues o tres vegades l'any. I, finalment, per portar a cap aquestes conclusions s'elegí un comitè format per cinc o sis, que seran els encarregats de mantenir-nos tots un poc més units.

El que és cert és que tots ho necessitàvem; i en vàrem sortir tots més animats.

Enguany ha començat a funcionar la «Escuela Bíblica Levantina» creada per l'arquebisbat de València, amb la pretensió de ser centre d'estudi de la Sagrada Escripura a l'abast de tots, laics, sacerdots i religiosos que cerquen d'aprofundir en el coneixement bíblic.

La finalitat principal és facilitar l'ensenyament científic de la Bíblia. I com a objectius secundaris, s'apunten:

— la formació superior dels alumnes

— la capacitació per a obtenir el títol d'«educador de la fe» en l'Ensenyament general bàsic;

— altres raons pastorals.

Per a la matriculació en aquesta escola diocesana es requereix el títol de batxillerat superior.

El programa d'estudis serà constituït per dos cicles. El primer que durarà dos cursos acadèmics serà dedicat a l'estudi sistemàtic, a l'exegesi i a la teologia bíblica. El segon durarà un curs —el tercer i últim— i serà dedicat a posar de relleu la continuïtat i l'expressió de la teologia bíblica en la vida de l'església a través de la teologia actual. Cada curs tindrà una duració de quatre mesos; i els dies de classe seran dilluns, dimarts i dimecres.

A banda de les classes normals hi haurà també estudis monogràfics en forma de seminaris. Com a activitats complementàries, l'Escola projecta conferències bíbliques fetes per professors de fora; també un viatge d'estudis a Terra Santa.

El Claustre de professors, l'integren disset sacerdots seculars i religiosos de la diòcesi.

Creguem sincerament que la iniciativa val la pena. No sabem pas encara si la matriculació haurà estat molt nombrosa o no. —A. S.

TEMPS OBERT

Mercadeig d'homes

al segle XX

L'antic tracte i comerç d'esclaus segueix present en els nostres dies, si bé amb altres mitjans i procediments. Vegem algunes notícies de premsa:

«A Roma s'ha descobert un tràfic de negres procedents de Costa de Marfil, Mali i Senegal, que eren enviats a França clandestinament com a treballadors a baix preu (...). Els negres objecte d'explotació (...) arribaven a Roma amb avió o amb vaixell, a través de Tunis. Altres trameses es feien a Palermo o a diverses ciutats italianes. A Roma, s'allotjaven en el barri perifèric de Montesacro, vivien en un pis i dormien damunt d'estores d'espart, mentre esperaven ésser carregats als vagons segellats amb l'etiqueta «Transports Internacionals». Viatjaven amb tren fins Alexandria i Monza, i d'aquí travessaven la frontera francesa amb camions.» (Crònica de Roma, «El Correo Catalán» 20-7-72)

«Quatre joves negres han mort al mont Espelette, prop de la ciutat d'Irún. La mort els va sobrevenir a causa de la fam, del fred i d'un cert relaxament de la voluntat, segons el diari francès, «Sud-Ouest». (...)» **La mateixa informació** assenyala, que els quatre joves havien sortit d'Irún

acompanyats d'altres quatre i van ser abandonats a la frontera pels seus guies, temerosos d'ésser descoberts en el camí habitual.

En un reportatge a «La Gaceta del Norte», de Bilbao, sobre aquest tema, es deia que el pas per la frontera es fa mitjançant el pagament als guies de 6.000 ptes. per cada emigrant. També es recull en el reportatge, la notícia que els viatges ja vénen organitzats des de Dakar, on es distribueixen anuncis oferint, per quantitats que van de 1.500 a 3.000 francs, el trasllat de joves de color a París, assegurant allotjament i treball. Després, per manca del certificat sanitari i de la carta de treball, es veuen detinguts a Irún. Posteriorment, cauen a mans de guies sense consciència els quals s'ofereixen a deixar-los a Espelette o a Baiona... si no els abandonen pel camí

Una altra notícia, de Mèxic en aquest cas, ens parla de l'experiència del doctor Jorge Bustamante, membre de l'Instituto de Investigaciones Sociales de la Universitat mexicana, el qual ha conviscut amb els que allí són anomenats «*espaldas mojadas*», és a dir, treballadors mexicans que cerquen il·legalment una ocupació als Estats Units. Segons l'informe que ha facilitat el doctor Bustamante, prop de 400.000 mexicans van anualment al país

veí amb la il·lusió de trobar un treball ben pagat, si bé aquest els resulta sempre molt dur i no tots poden aconseguir-lo. Efectivament, ell ha comprovat que en molts casos els emigrants mexicans, un cop caçats pels camperols nord-americans fronterers, són insultats, vexats i finalment portats a la policia de migració. Quan no apareixen *mueritos* en qualsevol camp.

Sembla, però, que d'un temps ençà, es va prenent per part d'alguns nuclis, encara petits, consciència que s'ha de lluitar contra les causes d'aquesta explotació i mercadeig de molts homes que són importats com a mà d'obra barata i res més. Al Sínode de l'Església alemanya ja es va plantejar aquesta qüestió, que ha estat motiu de protestes fortes i manifestacions els últims temps a França. Fa poc (aquest maig passat), l'Episcopat belga, va ocupar-se també del problema i en un document publicat al terme de la reunió demanà l'elaboració d'un estatut per als emigrants que reconegui oficialment la seva presència i funció en el si de la comunitat nacional. «L'Estatut ha de confirmar els immigrants com a veritables companys dels ciutadans belgues, ha de garantir els seus drets fonamentals al treball, a l'allotjament, a l'agrupament de la família, a la llibertat d'expressió i d'associació, a la participació econòmica i social, i que precisi els seus deures correlatius.»

Se sap —insisteix el document— que ja s'estudia aquest

Estatut, però «qualsevol retard en la seva publicació significaria, als ulls dels immigrants, un refús d'acceptar-los com a ciutadans de ple dret.» Per això demana per a ells el dret al vot que caracteritza tota societat democràtica, ja que «no es pot deixar una població de 750.000 persones sense veu política».

El problema continua, aquí i arreu. Cal, ara, que a les paraules s'hi afegeixin les accions concretes i urgents que els drets més elementals de l'home demanen.

La dona a l'Església

En redactar aquestes línies, encara no es coneixen els resultats del treball de la Comissió Teològica Internacional que, sota la presidència del cardenal Seper, es va reunir l'octubre passat a Roma per tal de tractar de la successió apostòlica, el sacerdoci comú dels fidels i el paper de la dona a l'Església. Potser els resultats no s'arribaran a conèixer, perquè Pau VI va dir en dirigir-se als membres de la Comissió que serien publicats si eren «considerats útils i convenients a la doctrina de l'Església i a les necessitats d'aquests temps».

Cal conèixer les paraules del cardenal Seper en començar les

reunions; més o menys es va manifestar així, segons la premsa: Que el sentit exacte del treball de la dona a l'Església era el servei que presta com a catequista, infermera, assistenta social, missionera, etc., al qual es podria conferir, tal vegada, un caràcter institucional mitjançant «una benedicció especial». Va acabar dient que a la reunió es tractaria d'estudiar aquestes realitats a la llum de la teologia i del dret canònic.

Les dones catòliques, per la seva banda, no ho han vist massa clar, ateses les ambigüitats passades, i resten expectants sobre els resultats del treball de la Comissió teològica, en allò que les afecta.

Cal recordar que l'exclusió de la dona cristiana, en el document de Pau VI d'agost de l'any passat, d'uns serveis a la comunitat (els de lector i d'acòlit) que ja exercia abans, tenint en compte a més que el fonament d'aquest ministeri no és institucional, sinó de caràcter baptismal, del carisma del qual homes i dones són igualment receptors, va constituir ja la base d'una moció de la UMOFC (Unió Mundial de les Organitzacions Femenines Catòliques) enviada a Roma a través del Consell de Laics.

Certament que la importància de l'opció vaticana en aquest cas, no consistia a negar a les dones «l'oficialitat» d'uns serveis, sinó en la timidesa a l'hora d'afrontar el problema en si. Amb el contingut ambigu d'aquell document i la manca de decisió es contra-

deia clarament, doncs, el principi proclamat segons el qual és contrària a la voluntat de Déu qualsevol discriminació per raons de raça, religió o sexe, especialment si es dóna en el si de l'Església, amb l'exemple que precisament aquesta ha de donar en tot allò que afecta la persona i el respecte que mereix.

L'ambigüitat a què ens referim, queda palesa, com van dir les dones de l'UMOFc, en comprovar les contradiccions entre el contingut de la 3a. instrucció sobre l'aplicació de la Constitució de Sagrada Litúrgia, en la qual es precisa que les dones són autoritzades per a les lectures, i l'esmentat document de Pau VI on es diu que aquest servei està *institucionalment* reservat als homes. No es va escapar de l'atenció de les dones de l'UMOFc que *poden* continuar desenrotllant el paper de lector i d'acòlit, però tampoc van deixar de veure que se'ls prohibeix l'accés a la «instrucció»; una subtil oposició entre pràctica i institució, que com van dir en llur moció, només pot explicar-se per una intenció de ferir la dignitat de la dona.

Però un altre fet ha contribuït a aquella actitud expectant a què abans ens referíem. En la nota de presentació que féu el Vaticà als mitjans de comunicació social del tema relatiu a la dona que havia de tractar l'esmentada Comissió Teològica Internacional i que fou encarregat a la presidenta de l'UMOFc, Pilar Bellosillo, s'hi va ometre més de la meitat del seu contingut. Reproduïm alguns pa-

ràgrafs de la part omesa, apareguts al butlletí d'aquella associació:¹

«En nom de les dones cristianes, he de dir que el Sínode va crear un clima d'esperança, perquè les Esglésies cristianes són bastant lentes en la seva resposta a la gran interpel·lació que constitueix l'evolució femenina (interpel·lació que s'expressa en un clam general a través de tot el món). (...) És necessari un estudi profund per tal d'esvair l'ambigüitat a l'entorn de la problemàtica femenina. Això exigeix un esforç seriós d'investigació, un diàleg serè i competent, que permeti, a través d'aquest signe dels temps que constitueix la promoció de la dona: *desxifrar* el missatge diví a la llum de la Revelació de la Paraula, i *anar a les fonts* per tal de respondre fidelment als designis de Déu sobre la humanitat (home-dona). (...) Ens alegrem que el Sant Pare hagi decidit la creació d'una comissió especial d'estudi. Aquesta, haurà d'establir el seu pla de treball tenint en compte: *les investigacions*, els estudis que ja s'han fet i que estan en curs; *les altres comissions* que estudien aspectes concrets de la situació, per exemple: la sub-comissió teològica que treballa en la qüestió del diaco-

nat femení; la *pràctica* i la *vida de l'Església* en les diferents regions; els grans *objectius de les Nacions Unides* per a l'any internacional de la dona: 1. Promoure el reconeixement universal dels principis d'igualtat de l'home i de la dona, tant de dret com de fet; 2. Garantir la plena integració de la dona en l'esforç global del desenvolupament, especialment en el camp econòmic, social i cultural. 3. Reconèixer la importància, cada vegada més gran, de l'ajut de la dona en el progrés de les relacions encaminades a assegurar la pau en el món. (...) Esperem que amb el seu treball, la Comissió ajudarà a respondre a aquesta gran qüestió: Quina és l'aportació específica de l'Església i de l'Evangeli a l'aboliment de les discriminacions relacionades amb la dona? En un sentit més positiu: Quina és l'aportació específica de l'Església i de l'Evangeli de cara a la plena realització i l'alliberament de l'ésser humà? Només la Veritat allibera totalment.»

Tot això, ens fa pensar que no és comprensible la discriminació que, de fet, representa la manca de reconeixement públic de la missió de la dona per part de l'Església.

S. C.

(1) «UMOF - NEWSLETTER» núm. 28. París. agost 1973.

El pare Arrupe

i els ex-alumnes

Fa un quant temps, la revista americana «Time» (23-4-73) va publicar a primera pàgina un retrat del pare Arrupe, general dels jesuïtes, sobre el qual destacava aquest títol: «Els jesuïtes. Avantguarda revoltosa del catolicisme.» En el text de l'informe que s'hi contenia, deia referint-se als membres de la Companyia: «...alguns dels seus detractors els han enviat a les regions més profundes de l'infern, mentre alguns dels seus defensors, amb el mateix convenciment, els jutgen sants destinats als llocs més elevats del cel.»

Però el que realment passa ve demostrat, per exemple, amb l'estada del pare Arrupe a Espanya, l'agost passat, amb motiu del X Congrés de la Confederació Europea d'Antics Alumnes celebrat a València; sobre aquest punt centrarem el nostre comentari.

Cal tenir present, doncs, la seva intervenció a l'acte de clausura, on va tractar el tema «La promoció de la justícia en el món», i la carta que en nom del Sant Pare va adreçar-li el cardenal Villot, secretari d'Estat, expressant la complaença de Pau VI per la forma «incisiva» que el pare Arrupe havia emprat per invitar els assistents «a viure i testimoniar la caritat i la justícia cristianes»; carta que s'ha considerat com a ratificació dels criteris expò-

sats en la conferència del preposít general, enfront de certes crítiques fetes per alguns membres significats de la Federació Espanyola d'Antics Alumnes, que varien creure'ls revolucionaris i inadmissibles.

En les manifestacions que el pare Arrupe va fer a la premsa i que reproduïm del diari de Madrid «Informaciones» (1-8-73), va dir que «avui existeixen injustícies evidents, davant les quals l'Església jeràrquica no pot romandre silenciosa. No pot permetre's una positura neutral. Amb freqüència no intervenir i ser neutral significa, de fet, estar de part de la injustícia.»

Referint-se a l'actitud dels creients, es va manifestar així: «...és veritat que freqüentment els cristians no han estat els qui han donat mostra de més interès i iniciativa en la promoció de la justícia. I això, certament, ha produït l'escàndol en molts i ha fet disminuir la credibilitat del nostre missatge.» I tot seguit insistia que precisament el que l'Església vol avui «és fer un pas endavant en tot el que es refereix a la justícia».

Pel que fa a la intervenció dels cristians a la política, va dir: «La meua resposta és clarament afirmativa.» En preguntar-li, al seu retorn d'Amèrica, si pel que havia vist, calia variar en aquest ordre quelcom de la pastoral de la Companyia, va manifestar a «El Mensajero» (octubre 1973, núm. 1.009) que la tasca dels jesuïtes seria la d'ajudar a tots a

una reflexió teològica i filosòfica «perquè la religió no s'identifica amb cap teologia —ja que no hi ha ideologia que absorbeixi totalment l'Evangeli. (...) Per això —insistia— no ens identifiquem amb cap govern ni partit polític, i ens sentim molt lliures en aquest sentit...»

En aquestes mateixes declaracions deia: «Un altre treball que nosaltres procurem fer, és el de formar laics responsables, ja que si nosaltres els sacerdots no podem identificar-nos amb cap partit polític, els laics no sols poden, sinó que a vegades han de fer-ho segons la seva consciència. Ells són qui han d'actuar en la política que creguin convenient. Nosaltres ajudem a formar la seva consciència, la seva intel·ligència, els seus coneixements, el seu sentit moral, el seu sentit cristià, i ells responsablement han de fer la seva opció política.»

Després assenyalava que el paper importantíssim del sacerdot és, com va dir el Sínode, «ser veu dels sense veu», afegint: «N'hi ha tants que sofreixen, tants que no se'ls sent, i no pas per manca de veu sinó perquè se'ls anul·la el camí d'arribar als mitjans estructurals i legals possibles. (...) El nostre paper no és només el d'identificar-nos amb el pobre, el marginat, tractant d'encarnar-nos

amb ell i sofrir amb ell, sinó que a més hi ha un altre element que per la nostra formació i influx social podem utilitzar a favor d'ell, fent que la seva veu arribi on ha d'arribar.»

«Si adoptem aquesta actitud —diu més endavant— no és de cap manera per raons d'estratègia, encara que sigui apostòlica, ja que no coneixem com pot repercutir el nostre testimoniatge. Ho fem només perquè ens sembla l'única forma d'acomplir la missió de la Companyia, és a dir: viure amb autenticitat la veritat que hi ha en aquest món.»

La importància del Congrés, de la intervenció del pare Arrupe i de les manifestacions fetes després del seu viatge a Espanya i Amèrica del Sud, caldrà valorar-les a la llum de la seva operativitat, normalment no immediata. Passar de les declaracions de principis al compromís concret, és sempre difícil i costós.

Però sembla que la publicitat que s'ha donat —als nivells possibles— a les conclusions del Congrés i a les manifestacions del superior general dels jesuïtes, és un pas en ferm que vincula davant la societat que avui encara se sent interessada per aquestes qüestions, i és certament al·ligonador i esperançador al mateix temps.

S. C.

COLLABORADORS D'AQUEST NÚMERO:

Joan Busquets (Superior del Seminari de Girona), Josep Castañó (membre d'ACO, Barcelona), Josep M. Galbany (de l'equip pastoral de Nostra Senyora del Port, Barcelona), Salvador Pié (Professor de la Facultat de Teologia de Barcelona i consiliari del SUC), Modest Prats (prevere, Girona).

CORRESPONSALS:

Josep Asens (Tarragona), Silvà Claramunt (corresponsal de «Temps obert»), Antoni Mirabet (Urgell), Antoni Signes (València), Josep M. Totosa (Barcelona).

Temes del pròxim número:

Us oferirem el repàs de L'ESGLÉSIA A CATALUNYA, 1973, que ja havíem anunciat per ara, però que hem ajornat per tal de fer-lo més complet.

També esperem poder publicar uns treballs sobre **comunitats cristianes**.

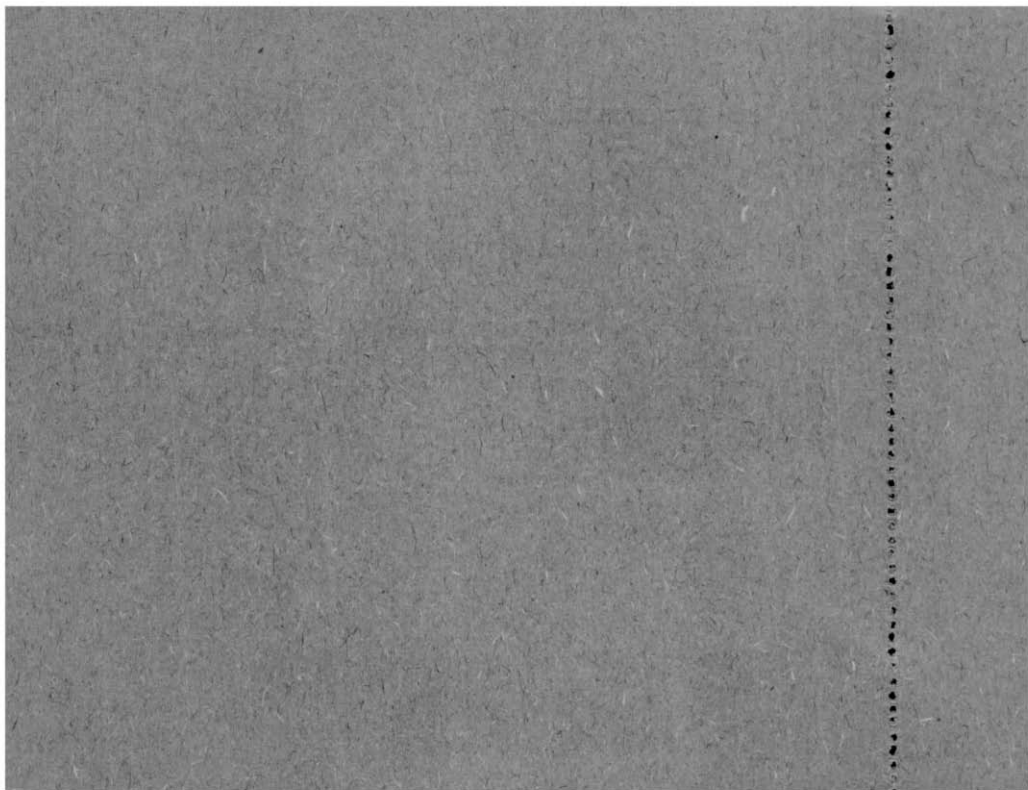
Nota als subscriptors:

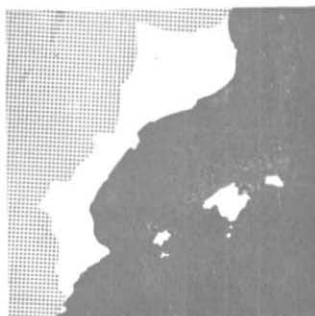
Amb aquest número tanquem l'any 1973; amb el 28, doncs, començarà la nova subscripció. Confiem que al llarg de l'any que ve voldreu continuar rebent «Quaderns».

Per raons que fàcilment podreu comprendre el preu de subscripció a partir d'ara serà de tres-centes vint-i-cinc pessetes (325), quantitat que us preguem que ens envieu per gir postal, taló bancari o directament a Rivadeneyra 6, 4.^{rt}, els dies laborals de 9 a 2 o bé de 4 a 7. D'aquesta manera ens ajudareu a simplificar el treball i a reduir les despeses d'administració.

Agraïts per la vostra comprensió us saludem cordialment,

Quaderns de Pastoral

QUADERNS DE PASTORAL. Publicació bimestral.

Director: Josep Junyent.

Redacció i administració: Rivadeneyra, núm. 6, 4.ª - tel. 231 14 00 - Barcelona-2.

Preu de subscripció: 250 ptes. l'any. Número solt: 60 ptes.

Dipòsit legal: B. 25.506 - 1969.

Impressió: I. G. Santa Eulàlia - c. Sant Joan Bosco, s/n - Santa Eulàlia de Ronzana. Empresa periodística: Joan Carrera Planas (núm. 458, tom 6, secció de persones naturals, foli 127. Inscripció 1).

Amb censura eclesiàstica.